
Les iniciatives solidàries en el context de la COVID-19 a Barcelona

Anàlisi de la capacitat de resposta de la comunitat migrada

Cristina Romero Reyes

Tutor: Ismael Blanco Fillola
Màster en Polítiques Socials i Acció Comunitària
2020



This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Resum:

Aquesta recerca analitza la capacitat de resposta de la comunitat migrada resident a Barcelona a la crisi sanitària i social esdevinguda de la pandèmia del Coronavirus. Per complir amb aquest objectiu, la recerca s'inicia amb una petita anàlisi quantitativa de les iniciatives solidàries recollides a la plataforma Solivid, per donar pas a una segona anàlisi qualitativa en la què s'ha analitzat cinc iniciatives solidàries sorgides a Barcelona des de la comunitat migrada.

Paraules clau: Coronavirus, iniciatives solidàries, comunitat migrada, desigualtat social, innovació social, capacitat de resposta social.

Abstract:

This essays aims to analyse the response capacity in the migrant community living in Barcelona, taking into account the impact of the sanitary and social crisis resulting of the Coronavirus pandemic. In order to accomplish this objective, this research starts with a quantitative analysis of the solidarity initiatives gathered by the Solivid platform, aiming to give a second qualitative analysis through which five solidarity initiatives originated in Barcelona from the migrated communities' perspective.

Key words: Coronavirus, solidarity initiatives, migrated community, social innequality, social innovation, social response capacity.

Agraïments

En primer lloc volia agrair al meu tutor, l'Ismael Blanco, per guiar-me en el desenvolupament d'aquesta recerca. Gràcies per posar al meu abast les eines que l'han fet possible i per mostrar el teu suport quan els temps han estat més difícils.

En segon lloc, vull agrair a la meva família i entorn més proper les seves paraules d'ànims i els seus gestos d'afecte en tot moment.

Per últim, voldria donar les gràcies a la Daniela, en Cheikh, l'Adrián i en Lamine per accedir a ser entrevistats, dedicar-me el seu temps i la seva atenció, i per compartir el seu coneixement i experiència amb mi. Agrair-vos també als quatre i a la Safia l'enorme esforç que feu cada dia per defensar els drets de les persones que sovint l'Estat i la societat espanyola oblida. Espero, amb aquest treball, aportar un granet de sorra a aquesta lluita que hauria de ser de totes.

Índex

1. Introducció.....	5
2. Marc teòric	6
3. Metodologia.....	12
4. Anàlisi	15
4.1. El mapa de les iniciatives solidàries de Solivid.....	15
4.2. Experiències solidàries sorgides des de la comunitat migrada de Barcelona.....	17
4.2.1. Com sorgeixen aquestes organitzacions? Quina visió i missió tenen?	19
4.2.2. El sorgiment d'iniciatives solidàries des del col·lectiu migrant en el context del Coronavirus.....	21
4.2.3. L'evolució de les iniciatives	23
4.2.4. Dificultats i aprenentatges dels col·lectius	27
4.2.5. El futur de les iniciatives solidàries.....	30
5. Conclusions.....	32
6. Bibliografia.....	34
7. Annex.....	39
7.1. Entrevistes	39
7.1.1. Transcripció entrevista a Cheikh Drame, fundador i membre d'Abarka Catering	39
7.1.2. Transcripció entrevista a Adrián, membre del Espacio del Inmigrante	46
7.1.3. Transcripció entrevista a Lamine Bathily, membre i portaveu del Sindicato Popular de Vendedores Ambulantes	52
7.1.4. Transcripció entrevista a Daniela Martínez Escobar, dinamitzadora de la Xarxa de Dones Cusidores de Barcelona	57
7.2. Imatges, recursos d'Internet.....	66

1. Introducció

Barcelona ha estat històricament una ciutat pionera en el desenvolupament d'iniciatives emmarcades dins de l'Economia Social i solidària, així com és coneguda per tenir un extens teixit associatiu. És per això que la resposta col·lectiva davant la crisi social i sanitària esdevinguda a conseqüència de la pandèmia de la COVID-19 no es va fer esperar. En poques setmanes, nombroses iniciatives solidàries van sorgir arreu de la ciutat Comtal amb una capacitat inèdita de resposta davant l'agreujament de les dinàmiques d'exclusió social, principalment materialitzades en les dificultats que van tenir determinats col·lectius per cobrir les seves necessitats bàsiques.

L'assaig s'inicia amb una breu anàlisi introductòria de les iniciatives solidàries recollides al projecte Solivid (www.solivid.org), per tal de posar en context la segona part de l'anàlisi, que és el gruix del treball. El projecte col·laboratiu *Solivid* va néixer amb la intenció de crear un mapa col·laboratiu i un banc de recursos en línia que reculli les iniciatives solidàries que s'han dut a terme des de la ciutadania a diferents parts del món com a resposta a la pandèmia. Aquest TFM pretén contribuir a la difusió del projecte i a l'anàlisi d'aquestes iniciatives solidàries.

A continuació, es procedirà a fer una anàlisi de l'experiència del col·lectiu migrant de Barcelona en temps de la COVID-19, amb l'objectiu de posar sobre la taula la situació de vulnerabilitat d'aquest col·lectiu a conseqüència de la pandèmia i conèixer les iniciatives solidàries que estan sorgint des del mateix col·lectiu migrant, els objectius i l'impacte d'aquestes sobre el propi col·lectiu i la resta de la ciutadania. Per analitzar aquesta dimensió, s'utilitzarà una metodologia qualitativa, basada en 4 entrevistes en profunditat a 4 organitzacions conformades per persones migrades i que han desenvolupat una iniciativa solidària al llarg d'aquesta crisi sanitària, a més l'anàlisi de les publicacions a les xarxes socials d'una cinquena organització.

Així, tenint com a punt de partida les dades recollides al projecte Solivid, en aquesta recerca s'analitza les dificultats que ha tingut el col·lectiu migrant de la ciutat a conseqüència de les restriccions aplicades per controlar la propagació del coronavirus i la capacitat de resposta que ha tingut el propi col·lectiu davant la situació.

En primer lloc, s'ha detectat que, si bé les persones migrades ja es trobaven en una situació de precarietat prèviament a la crisi del coronavirus, el confinament i la resta de mesures aplicades des de les institucions han dut a la polarització de la pobresa del conjunt de la societat, i en concret, a l'empitjorament de les condicions de vida de les persones migrades, especialment la de les que es troben en situació d'irregularitat administrativa, ja que en decretar-se el confinament i no poder sortir al carrer, han perdut la seva única font d'ingressos, que sovint es troba en la venda ambulant o el treball de cures informal, tasques que no es poden dur a terme en format de teletreball. A més, per la seva condició d'irregularitat, no han pogut accedir al paquet d'ajudes socials anunciat pel Govern estatal.

En resposta a aquesta situació, les nombroses iniciatives que han aflorat des de la comunitat migrada han volgut cobrir les necessitats bàsiques d'aquestes persones, principalment des de la recollida i distribució d'aliments i la confecció de mascaretes. Tanmateix, tal com es veurà al llarg de l'anàlisi, cadascuna de les organitzacions ha viscut la seva iniciativa de manera diferent, amb les seves dificultats i els seus aprenentatges, però totes elles han contribuït a la reducció dels danys causats per la pandèmia en la vida de moltes persones vulnerabilitzades, a l'enfortiment del teixit associatiu del col·lectiu migrant de Barcelona i a l'establiment d'un nou tipus d'activisme social que posa la vida en el centre de la seva activitat.

2. Marc teòric

La COVID-19 és un tipus de coronavirus SARS-Cov-2 del qual el primer brot es va detectar a Wuhan, un municipi de la Xina, el desembre del 2019. Tanmateix, no és fins a l'11 de març que l'Organització Mundial de la Salut (OMS) declarà la COVID-19 com una pandèmia mundial, moment en què la Xina ja havia implementat mètodes repressius i d'hipervigilància, controlant ràpidament i efectivament el brot de Wuhan (De Sousa Santos, 2020; Harvey, 2020).

El 14 de març del 2020 el Govern espanyol declara l'Estat d'alarma davant de l'increment del nombre de persones contagiades per COVID-19 (Fernández, 2020), en un primer moment a Madrid i més tard a tot el territori espanyol, i estableix mesures dràstiques per frenar la propagació del virus. Així, es decreta un confinament, primer parcial i després total, i la llibertat de moviment personal es veu considerablement restringida, garantint-ne el compliment els Cossos de Seguretat de l'Estat mitjançant mecanismes de control social, com per exemple sancions econòmiques.

Històricament les ciutats han estat les grans perjudicades davant de pandèmies, principalment per la gran densitat de població que les habita (Harvey, 2020). Amb la COVID-19, la situació no ha estat diferent. En el cas de Barcelona, per exemple, l'elevada densitat de població de la ciutat¹ (16.149,6 hab./km² l'any 2019) ha fet que el confinament, així com el compliment de mesures sanitàries com la distància de seguretat, hagin estat més difícils de complir (Subirats, 2020), tenint una incidència molt més alta als barris més vulnerables de la ciutat (Nel-lo, 2020).

El que va començar com una crisi sanitària ha desencadenat una crisi econòmica i social que ha afectat principalment als sectors més vulnerables de la població i a les classes treballadores (Cano et al., 2020). El virus no discrimina, però la pandèmia sí que ho fa, en tant que les diferents classes socials no han viscut la pandèmia o el confinament d'igual manera (Fontana, 2020; Butler, 2020). El 17 de març, pocs dies després de decretar l'Estat d'alarma i en un intent de contrarestar aquests efectes de la crisi, el Govern espanyol comença a aplicar mesures de protecció social, com la reducció de la jornada laboral, el teletreball, els ERTes o l'endarreriment del pagament dels tributs, entre d'altres. Però les crisis sempre tenen com a conseqüència l'increment de la vulnerabilitat social, especialment per a aquelles persones que prèviament ja vivien en condicions precàries o estaven en risc d'exclusió social. Al seu informe d'abril, Càritas (2020) va alertar de què l'estat d'emergència promouria o incrementaria la situació de pobresa i exclusió social del 18,4% de la població espanyola, principalment a causa de l'eliminació de les xarxes socials que fins ara havien cobert les seves necessitats bàsiques.

En aquest context de creixement de la desigualtat social, el confinament va ser presentat pel Govern com una acció de solidaritat sota el lema *"Este virus lo paramos unidos. #QuédateEnCasa"* (Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social, 2020), un eslògan molt difós a les xarxes socials amb l'objectiu clar de generar consens social (Iscla et al., 2020), alhora que els mitjans de comunicació ho van reforçar amb els lemes de *"Tot anirà bé"*, *"Jo em quedo a casa"* o *"Un dia més és un dia menys"* (Fernández, 2020). Tanmateix, en l'aplicació del decret de confinament, no es va tenir en compte les conseqüències socials que se'n podien derivar.

Alhora, diversos autors han denunciat que, mitjançant el confinament, els Estats han passat a decidir qui i com pot circular per l'espai públic, entorpidint el desenvolupament dels moviments socials que s'estaven donant arreu del món en contra del sistema econòmic capitalista, com per exemple la revolta de Xile (Pérez, 2020; Da Sousa Sosa, 2020). A més, l'aplicació de les mesures

¹ Dades de Barcelona extretes de l'Idescat.

de distància física ha promogut el pensar-se a un mateix separat de l'altre, i en comptes de veure's a un mateix com a potencial focus d'infecció per a la resta i haver de complir amb les mesures de seguretat per "cuidar a l'altre", s'ha donat l'efecte contrari, on la por és ser contaminat per l'altre (Tijoux, 2019). Aquesta idea ha desencadenat el que s'ha anomenat com a fenomen de *"la policia de balcó"*, veïns que denuncien actituds que consideren amenaçants pel benefici col·lectiu (Fontana, 2020) així com actituds de discriminació cap a professionals sanitaris o persones que treballen de cara al públic (Blanco, 2020), convertint els balcons en espais de socialització i de control social alhora (Iscla et Al., 2020). I en l'àmbit institucional, tot això ha quedat legitimat per la utilització del llenguatge bèl·lic on, com a nació, tenim un enemic a batre: el coronavirus (López, 2020; Badiou, 2020; Fernández, 2020). D'aquesta manera, els primers dies posteriors a la declaració de l'Estat d'alarma es van caracteritzar per les compres compulsives i un estat que hom ha qualificat d'histèria col·lectiva (Fernández, 2020).

Com s'ha dit anteriorment, les crisis econòmiques i socials agreugen les dinàmiques d'exclusió social, i el confinament i la resta de mesures sanitàries han impactat negativament i de manera molt diversa a diferents grups socials. D'una banda, s'han accentuat les desigualtats de gènere, en tant que s'han traslladat totes les tasques quotidianes a l'espai domèstic, incrementant el treball de cura que acostuma a recaure sobre les dones (Fontana, 2020) alhora que també han augmentat els casos de violència masclista en l'àmbit de la parella (Marí-Dell'Olmo et al., 2020; De Sousa Santos, 2020). A la seva anàlisi de la crisi, Quiroga (2020) afirma que la pandèmia ha posat en relleu els límits d'un sistema econòmic patriarcal, ja que *"quan les dones emmalalteixen, el sistema col·lapsa, perquè elles també contrauen el coronavirus"*, i atès que estan sobrerrepresentades a professions com la infermeria o l'assistència social, no s'han pogut confinar per tal de garantir la quarantena i el benestar de la resta de la població (De Sousa Santos, 2020).

De la mateixa forma, han quedat paleses les diferències de classe. Així, les dades de contagis expressen que aquelles persones que més han necessitat mantenir una font d'ingressos o que tenen treballs precaris que no poden desenvolupar des del confinament s'han exposat molt més i han hagut de continuar anant a treballar (López, 2020; Iscla et Al., 2020; Quiroga, 2020). I encara més exposades han quedat aquelles persones que simplement no tenen una llar (Badiou, 2020).

El primer cas positiu en coronavirus a Barcelona es va detectar el 12 de març del 2020 i a 19 d'abril ja hi havia més de deu mil persones diagnosticades. A la seva anàlisi, amb dades del 19 d'abril del 2020, Marí-Dell'Olmo et al. (2020) conclouen que, des de llavors, s'han donat desigualtats territorials estretament relacionades amb les diferències de classe. Fins al moment, els barris barcelonins més afectats han estat Montbau, la Vall d'Hebron i Vallbona, els quals coincideixen amb les àrees més desfavorides i amb rendes més baixes de la ciutat, i on els pisos són més petits i amb més ocupació, el que afavoreix la transmissió del coronavirus. Així, es pot afirmar que la pobresa és un factor de risc que afavoreix la transmissió i mortalitat del coronavirus (Sánchez, 2020). En contraposició, el confinament ha estat viscut per les classes socials acomodades com una oportunitat per a explorar noves maneres d'aprofitar el temps, integrant nous hobbies com el ioga, arts plàstiques, música, etc (Fontana, 2020) en el que s'ha conegut com *"La romantització del #QuédateEnCasa"* i amb l'oportunitat de marxar a passar el confinament a les segones residències (Iscla et Al., 2020).

Respecte al col·lectiu migrant, l'idioma, la religió, l'ètnia o la situació socioeconòmica són sovint l'origen de la seva situació de vulnerabilitat social, entesa com la *"desigualtat existent entre nivell de vida d'un col·lectiu en relació amb la resta"* (Saulesleja & Pena, 2020). A aquestes

barreres, se li afegeix que les persones migrades en situació d'irregularitat administrativa tenen un accés molt limitat als drets bàsics, que estan principalment reservats pels ciutadans i ciutadanes.

Mitjançant l'etiqueta de la ciutadania, la societat s'organitza en diferents grups socials jerarquitzats, on la població migrada es presenta com un grup poblacional específic diferenciat dels autòctons. A més, dins del grup poblacional "immigrant" es construeixen un seguit de subgrups, per exemple comunitari-extracomunitari, regular-irregular, etc, als quals s'associen o no un seguit de drets i deures diferents, alhora que reben un tracte diferenciat en la formulació de polítiques públiques respectivament (Peláez & Sanz, 2017; Contreras et Al., 2020). Així, per exemple, en decretar-se l'Estat d'Alarma i incrementar la presència policial al carrer per garantir el compliment de les mesures de prevenció, va augmentar la por a ser identificat i deportat al país d'origen entre les persones migrades en situació d'irregularitat administrativa, fins al punt que, en molts casos, no s'atrevien ni a sortir a comprar els productes de necessitats bàsiques (El Quaroui, 2020). A això se li suma la por a ser sancionades per sortir a treballar, atès que les persones migrades acostumen a ocupar llocs de feina on és més difícil aplicar les mesures de teletreball recomanades pel Govern, com la cura de persones, la neteja d'espais públics, el repartiment a domicili o la venda ambulant (Tijoux, 2019; De Sousa Santos, 2020).

En concret, Saulesleja i Pena (2020) analitzen l'impacte de la crisi social i sanitària de la COVID sobre les dones marroquines de Salamanca i conclouen que aquestes dones, especialment les que es troben en situació d'irregularitat administrativa, acostumen a ocupar llocs de feina precaris i dins de l'economia informal, relacionats amb el treball de cures o la neteja, als quals només ingressen diners si assisteixen al seu lloc de feina diàriament. Així doncs, l'impacte més directe de la COVID sobre aquestes dones ha estat, d'una banda, la desocupació sense que els hi correspongui cap mena d'ajuda per l'atur, i d'altra banda, quan han tingut l'ocasió de poder continuar treballant, la por a ser identificades pel carrer per l'augment de la presència policial.

Alhora, les persones nouvingudes no hispanoparlants han tingut dificultats per comunicar-se i informar-se de tot el que fa referència al Coronavirus (Saulesleja & Pena, 2020), i sense la informació necessària, no poden complir amb els deures ni exercir els seus drets derivats de l'estat d'alarma (Presno, 2020), condicionant negativament, per exemple, l'accés d'aquestes persones als recursos sanitaris. Aquest fet es veu encara més agreujat si tenim en compte que les xarxes de suport que puguin tenir aquestes persones són menys extenses i poderoses que les d'una persona local, perquè el seu capital social acumulat és més limitat (Saulesleja & Pena, 2020). En el cas de les persones nouvingudes en situació d'irregularitat administrativa i que viuen de l'economia submergida i han perdut la seva font d'ingressos a causa del coronavirus, no tenen dret a un ERTE, subsidi per atur o la Renta Mínima Vital (El Quaroui, 2020).

Tot i que el distanciament social està sent indispensable en la gestió de la COVID-19, l'increment de la tendència d'híper-individualisme (Fontana, 2020) es presenta com una barrera més per a les persones que estan vivint el confinament en una situació de vulnerabilitat social total i sense l'acompanyament de Serveis Socials (Fantova, 2020). Així doncs, aquesta situació ha incrementat el risc d'aïllament social i soledat de moltes persones, especialment aquells perfils socials més vulnerables, com les dones i infants víctimes de violència masclista, gent gran o persones migrades en situació d'irregularitat administrativa (Escapa, 2020) i ha donat visibilitat a la situació de desemparament de les persones sense llar (Sales, 2020). Ara bé, l'empatia generada pel fet que el confinament i les restriccions s'han aplicat per igual a tothom, ha facilitat el sorgiment de nous vincles socials amb persones desconegudes (Fontana, 2020), així com l'augment de les relacions veïnals.

Les mesures d'ajut social dels Governos estatal, autonòmics i municipals han estat d'aplicació lenta, el que ha evidenciat, d'una banda, la fragmentació dels Serveis Socials (Fantova, 2020) i d'altra banda, la importància de les iniciatives solidàries per cobrir les necessitats que Serveis Socials no ha arribat a atendre. Davant d'aquesta situació d'emergència a escala global, arreu del món han aflorat nombroses iniciatives de caràcter solidari, d'actuació principalment local o, fins i tot, veïnal o de barri, com les xarxes de suport mutu.

Si bé les crisis generen més vulnerabilitat social, també són el context on es genera capacitat d'innovació social. Al seu article, Whittaker, McLennan i Handmer (2015), classifiquen, d'una banda les organitzacions que actuen davant d'un context de crisi, i d'altra banda, el tipus de pràctiques de voluntariat sorgides des del teixit associatiu de la societat.

D'acord amb la primera classificació, les organitzacions poden donar resposta de quatre maneres, depenent de la seva estructura i les tasques que desenvolupen. En primer lloc, estarien les organitzacions establertes (*Established organizations*), en les quals tant la seva estructura com les tasques que desenvolupen estan dissenyades per reaccionar davant d'un context d'emergència, com per exemple els cossos de bombers. En segon lloc, es trobarien les organitzacions en expansió (*Expanding organizations*) que són aquelles que les seves tasques principals no estan relacionades amb actuar davant d'emergències, però per la seva estructura podrien fer-ho. Ho serien organitzacions com la Creu Roja, que tenen com a activitat principal proveir d'aliments o roba a aquelles persones que ho necessiten en context de normalitat i no d'emergència, però que sovint participen realitzant accions de mitigació de danys que van més enllà de les tasques quotidianes de l'organització, davant de, per exemple, una catàstrofe natural. En tercer lloc, es trobarien les organitzacions que s'estenen (*Extending organizations*), les quals tenen una estructura ja establerta, però en un període d'emergència desenvolupen noves tasques, com per exemple un club de futbol que mobilitza els seus membres per repartir aliments. Per últim, els autors parlen de les organitzacions emergents (*Emergent organizations*), que són aquelles organitzacions que sorgeixen de zero en el context d'emergència per donar resposta a les necessitats de la població quan aquestes no poden ser satisfetes per la resta d'organitzacions.

Tanmateix, tal com expliquen a la seva anàlisi, paral·lelament a les organitzacions formals o estatals, nombroses accions solidàries es desenvolupen en context de crisi a nivell individual o comunitari, les quals, tot i el seu paper clau, són vistes sovint com a "*il·legítimes, que impedeixen una resposta efectiva i que requereixen d'un equip que les administri*" (Whittaker et Al., 2015, pg. 360). En conseqüència, descriuen tres tipus de voluntariats sorgits en context de crisi o emergència. En primer lloc, el voluntariat emergent (*emergent volunteerism*) és aquell que s'organitza de manera improvisada i innovadora davant de situacions on les necessitats bàsiques no estan cobertes, sigui de manera real o percebuda. Aquest tipus d'iniciatives tendeixen a donar una resposta ràpida però que passa desapercibuda i no persisteix en el temps un cop finalitzada la situació d'emergència. En segon lloc, els autors descriuen el voluntariat que s'estén (*extending volunteeris*) com a aquelles iniciatives que sorgeixen d'organitzacions que prèviament a la situació d'emergència ja existien, però estenen la seva activitat o l'adapten al context de crisi per donar resposta a la situació. Per últim, l'autor parla d'un nou tipus de voluntariat que ha anat en augment els darrers anys: el voluntariat digital (*digital volunteerism*), que consisteix a fer difusió dels esdeveniments que estan succeint a determinat lloc gràcies a la geolocalització que permeten les xarxes socials.

Així, la participació social és considerada un element clau davant de situacions d'emergència per la flexibilitat i agilitat a l'hora de donar resposta. Catalunya es caracteritza per ser un territori

amb una llarga tradició de teixit associatiu (Cano et al., 2020). Abdullah i Reynés (2020), afirmen que, per donar resposta a la crisi del coronavirus, a la ciutat de Barcelona s'ha configurat una xarxa de persones i organitzacions sense ànim de lucre, que ells anomenen *makers*, que s'han autoorganitzat i mitjançant les tecnologies digitals i recursos de baix cost, han donat resposta a tota mena de problemes. N'és un exemple el grup *"Open Source Medical Supplies"*, que a principis de març es va organitzar via Facebook i va promoure una plataforma de codi obert per col·laborar en el disseny i fabricació d'Equips de protecció individual amb impressores 3D. Tant en aquesta com en moltes de les d'iniciatives que s'han desenvolupat a la ciutat de Barcelona, ha tingut un paper primordial el treball en xarxa amb altres organitzacions internacionals, especialment a l'hora de compartir coneixement. D'acord amb els autors, *"la comunitat maker de Barcelona ha estat en constant diàleg amb altres comunitats de ciutats llatinoamericanes, especialment a Argentina i Colòmbia"*, alhora que ha tingut un caràcter operatiu híper-local, en tant que els actors participants i les eines emprades han actuat adaptant-se a les necessitats específiques del territori més proper. En el context del coronavirus, les xarxes socials s'han alçat com l'eina més adequada per fer difusió de les iniciatives solidàries (Cano et al., 2020), així com per reforçar els vincles personals, especialment de la població entre 25 i 40 anys (Fontana, 2020). Això ha comportat la modificació de la definició de *"comunitat"*, que ha evolucionat de ser caracteritzada principalment per la proximitat territorial, a tenir les TIC una gran rellevància en la seva creació i sosteniment de la xarxa en el temps (Millán-Franco, 2019).

El concepte *"resiliència"* es defineix com a *"la capacitat que tenen les persones i els grups de recuperar-se i sortir reforçats davant d'una situació difícil o traumàtica"* i es pot fomentar des de la família, l'escola i la comunitat (Rascón, 2020). Històricament, les classes socials més desfavorides han elaborat estratègies de supervivència que tenien la base en la relació amb amics, familiars i veïns (Sánchez, 2020). Rascón (2020) analitza la resiliència en la comunitat migrada, en concret, en les dones marroquines, i conclou que el procés migratori va lligat a unes condicions de vida precàries, en part, per la pèrdua de les xarxes de suport informal com els veïns, els amics o la família, i que per a revertir aquesta precarietat és indispensable l'establiment de xarxes de suport al país d'acollida. Tanmateix, en el cas de les dones marroquines, hi ha algunes barreres que dificulten la construcció d'aquesta xarxa tal com era en el país d'origen. Algunes d'aquestes limitacions són els horaris de les posicions laborals que ocupen a Espanya, sovint relacionades amb l'hostaleria, la cura de persones o la neteja, les reduïdes dimensions dels seus habitatges, l'absència dels familiars o la impossibilitat de participar en la vida pública en el mateix grau que un ciutadà autòcton, per exemple, exercint el dret a vot. En aquest context, Internet i les xarxes socials són les eines emprades per mantenir el contacte amb la família i amistats en el territori d'origen així com per desenvolupar nous vincles al territori d'acollida (Millán-Franco et Al., 2019).

Per últim, un dels grans efectes col·laterals de la globalització és que en context de pandèmia és difícil aturar la difusió internacional (Harvey, 2020). Per això, una altra de les mesures que més ràpidament es van imposar per frenar els contagis de coronavirus va ser el tancament de fronteres, interrompent la lliure circulació de persones, especialment d'aquelles provinents de països extracomunitaris o en vies de desenvolupament (Berardi, 2020) fet que acostuma a anar acompanyat d'un discurs racista (Butler, 2020). Quan una comunitat és assenyalada per les autoritats i els mitjans de comunicació com a responsables del virus, es fomenta l'augment del discurs d'odi i els episodis racistes (Tijoux, 2019) i, especialment, en els inicis de la pandèmia, es va poder veure amb l'increment de la sinofòbia (Harvey, 2020; El Quaroui, 2020). Al seu torn, el tancament de fronteres ha impedit la sortida de moltes persones migrades que davant la situació de precarietat conseqüència de la crisi social i sanitària volien retornar al seu país

d'origen. Ara bé, per satisfer la necessitat d'una mà d'obra que pel tancament de fronteres no ha arribat per fer la collita de l'estiu, sí que es va permetre que les persones migrades en situació d'irregularitat poguessin treballar en la collita, fet que demostra la instrumentalització que se'n fa d'aquest col·lectiu socialment i des de les institucions (El Quaroui, 2020).

Davant d'aquesta realitat, l'objectiu d'aquesta recerca és aportar elements d'anàlisi i de reflexió sobre l'impuls d'iniciatives solidàries per part de la ciutadania de Barcelona davant la crisi del coronavirus, i preguntar-se, tenint en compte l'agreujament de les dinàmiques d'exclusió social que ha patit el col·lectiu migrant, quina ha estat la seva capacitat d'activar mecanismes de solidaritat interna. A més, aquesta recerca es pregunta també sobre el tipus d'iniciatives solidàries sorgides a Barcelona, l'impacte d'aquestes iniciatives sobre el col·lectiu migrant i la necessitat d'organitzar aquestes iniciatives, tenint en compte que vivim en un Estat del Benestar que hauria de garantir que les necessitats bàsiques de tothom estiguin cobertes.

3. Metodologia

Per tal de donar resposta a les qüestions plantejades, aquesta recerca persegueix els següents objectius:

- Analitzar l'impacte de la COVID-19 en la població migrant de Barcelona així com les iniciatives solidàries sorgides arran de la pandèmia de la COVID-19.
- Determinar la tipologia d'iniciatives que tenen el col·lectiu migrant com a subjecte o objecte de la seva activitat.
- Descriure l'impacte social i individual d'aquestes iniciatives en el col·lectiu migrant.

Tenint en compte el marc teòric i les preguntes d'investigació esmentades en l'apartat anterior, la principal hipòtesi d'aquesta recerca és que si bé la crisi del coronavirus ha agreujat la situació d'alta vulnerabilitat de la població migrada de Barcelona en la que ja es trobaven, també ha activat mecanismes de solidaritat interna que han suposat l'increment de la seva capacitat de resposta.

Per tal de verificar o refutar aquesta hipòtesi, l'assaig parteix d'una breu anàlisi introductòria de les iniciatives solidàries sorgides a Barcelona. Aquesta dimensió ha begut de les dades recollides al Solivid (www.solivid.org), pel qual des d'aquest treball de final de màster també s'ha contribuït a la difusió del projecte i a la recollida d'iniciatives solidàries.

La segona dimensió d'anàlisi s'ha centrat en l'estudi de les iniciatives solidàries sorgides des de la comunitat migrada de Barcelona. En concret, s'han analitzat les iniciatives solidàries dels següents col·lectius:

- Abarka Catering
- Sindicat Popular de Venedors Ambulants de Barcelona
- Espai de l'Inmigrant
- Xarxa de dones cosidores de Barcelona
- Iniciativa #CompraAntiracista de @hijadeinmigrantes
- Iniciativa #TeCedoUnaCita de @hijadeinmigrantes

S'han triat aquestes organitzacions i iniciatives perquè són un exemple paradigmàtic del tipus d'iniciatives solidàries que hem comentat al marc teòric. Alhora, s'ha volgut tenir una mostra d'iniciatives diversa tot considerant els següents criteris:

- Tipus de lideratge (masculí, femení, mixt): atès que, tal i com s'exposa a l'article de Rascón (2020), les dones migrades acostumen a ocupar llocs de feina relacionats amb el treball de cures, la neteja i l'hosteleria, els quals han quedat aturats amb l'arribada del coronavirus.
- Tipus d'organització (de llarg recorregut, de curt recorregut) d'acord amb el temps que fa que estan establertes al territori. Alhora, d'acord amb la classificació de Whittaker et Al. (2015), totes les organitzacions analitzades són "organitzacions que s'estenen". Si bé també es volia analitzar organitzacions sorgides arran de la crisi del coronavirus, ha estat molt difícil contactar amb aquestes, atès que el seu grau d'informalitat era molt elevat i en el moment de realitzar l'anàlisi d'aquest treball ja s'havien dissolt.

- Tipus d'iniciativa (de llarg recorregut, emergent, digital): seguint amb la classificació de Whittaker, McLennan i Handmer (2015) s'analitzen iniciatives que ja estaven establertes al territori prèviament a l'inici de la pandèmia; iniciatives de nova creació per cobrir necessitats bàsiques que han quedat descobertes arran del coronavirus; i iniciatives que han fet un gran ús de les xarxes socials per a fer difusió de la pròpia iniciativa.
- Activitat de la iniciativa (recollida d'aliments, producció d'equips de protecció individual, cites per Estrangeria).

Així, per cada organització, les característiques del propi grup i de la iniciativa són les següents:

Taula 1. Característiques de les iniciatives a analitzar

Organització	Tipus de lideratge	Tipus d'organització	Tipus d'iniciativa	Activitat de la iniciativa
Abarka Catering	Mixt	Organització que s'estén de curt recorregut	Emergent	Producció d'aliments casolans
Sindicat Popular de Venedors Ambulants	Majoritàriament masculí	Organització que s'estén de llarg recorregut	Emergent	Producció d'EPIs
			Emergent	Recollida d'aliments
Espai de l'Inmigrant	Mixt	Organització que s'estén de llarg recorregut	Emergent	Recollida d'aliments
Xarxa de dones cosidores	Femení	Organització que s'estén de curt recorregut	Emergent	Producció d'EPIs
Safia El Aaddam "@hijadeinmigrantes"	Femení	Organització que s'estén de llarg recorregut	Emergent i Digital	Recollida d'aliments
			De llarg recorregut i Digital	Cites per Estrangeria

Font: Taula d'elaboració pròpia

Per a l'anàlisi de les iniciatives solidàries d'aquestes cinc organitzacions, s'ha seguit una metodologia qualitativa. Per a les quatre primeres organitzacions, s'han realitzat entrevistes en profunditat, mentre que per a la cinquena s'ha mantingut un diàleg més informal per xarxes socials o correu electrònic i s'ha analitzat el contingut penjat per la mateixa promotora de la iniciativa a les xarxes socials, principalment Instagram, i la pàgina web de la iniciativa.

La primera de les entrevistes s'ha realitzat a Cheikh Drame fundador d'Abarka Catering i portaveu de SOS Racisme. En segon lloc s'ha entrevistat a la Daniela Martínez tècnica a la Xarxa de Dones Cosidores de Barcelona. En tercer lloc, s'ha entrevistat a l'Adrián, membre de l'Espai

de l'Inmigrant. Per últim s'ha entrevistat a Lamine Bathily, membre i portaveu del Sindicat Popular de Venedors Ambulants. També s'ha mantingut contacte via xarxes socials amb la Safia El Aaddam propietària del compte d'Instagram @hijadeinmigrantes i fundadora de les iniciatives #CompraAntiracista i #TeCedoUnaCita.

Paral·lelament, també s'ha consultat articles periodístics que han permès tenir en compte com s'han presentat aquestes iniciatives de cara a la societat així com han permès analitzar quina és la lectura que se n'ha fet del conflicte social existent arran de la situació de desemparament del col·lectiu migrat en aquesta crisi.

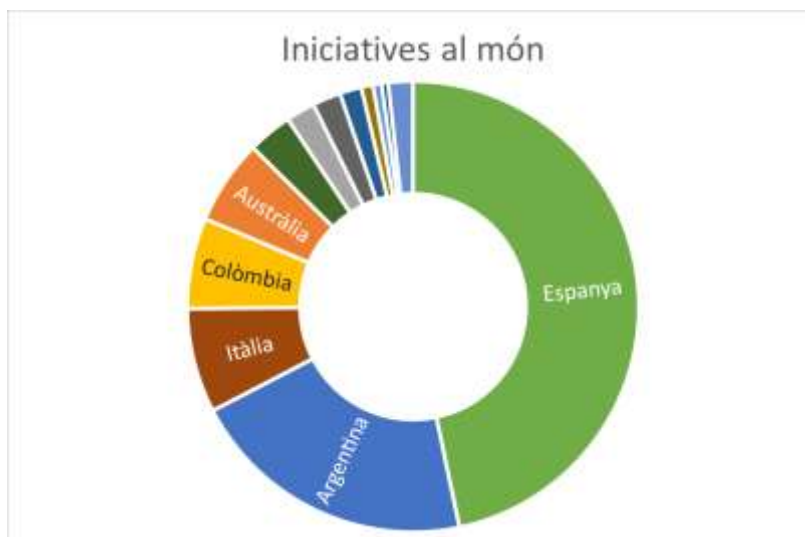
4. Anàlisi

A continuació, es donarà pas a una breu anàlisi descriptiva de les dades extretes de la base de dades del mapa de Solivid. Aquesta primera part de l'anàlisi permet introduir el context en el que van sorgir les iniciatives que s'analitzaran com a estudi de cas. Posteriorment, s'aprofundirà en l'anàlisi de les cinc experiències de solidaritat sorgides en el col·lectiu migrant de Barcelona.

4.1. El mapa de les iniciatives solidàries de Solivid

Si bé el mapa de Solivid és un mapa en construcció, fins el 30 de setembre del 2020, hi havia recollides un total de 1921 iniciatives d'arreu del món, de les quals 897 són espanyoles. Convé assenyalar que el fet que la majoria d'iniciatives recollides es trobin a Espanya i a Argentina respon no tant a una realitat empírica, sinó més aviat a la desigual representació dels diferents països a la xarxa de Solivid i a les diferents capacitats de treball dels diferents grup de recerca.

Gràfica 1: Iniciatives solidàries al món



Font: Gràfica d'elaboració pròpia, realitzada amb les dades de la base de dades del Solivid.

A Espanya, les iniciatives recollides s'han distribuït per Comunitats Autònomes de la següent manera:

Taula 2: Iniciatives solidàries a Espanya per Comunitat Autònoma

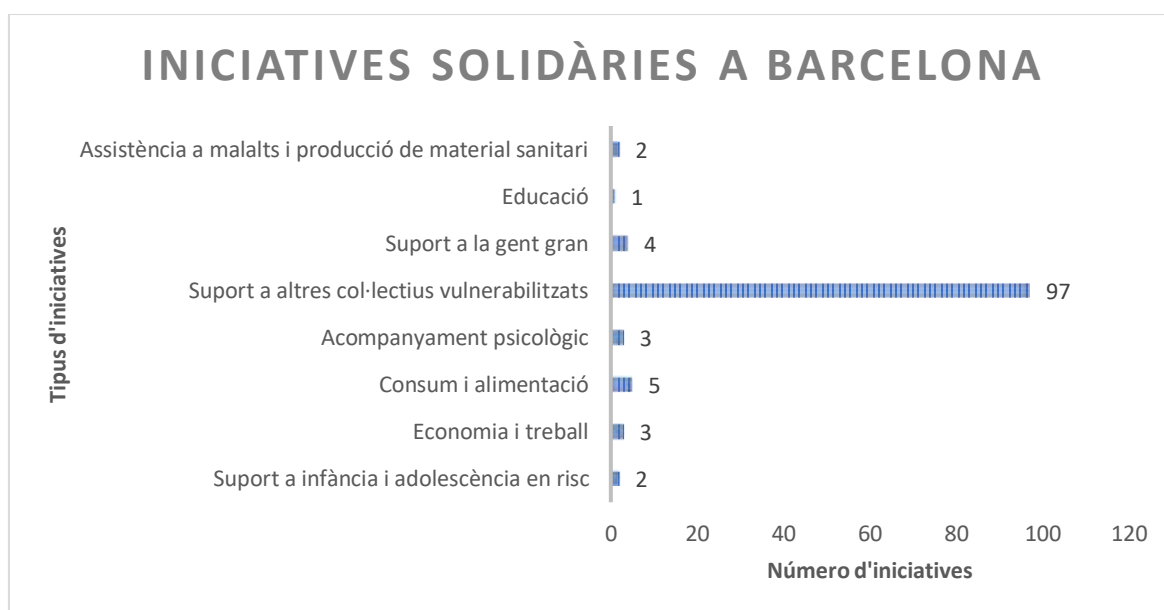
Comunitat Autònoma	Número d'iniciatives	Percentatge
Andalusia	76	8%
Aragó	17	2%
Cantàbria	34	4%
Castella - la Manxa	2	0%
Castella i Lleó	10	1%
Catalunya	317	35%
Comunitat de Madrid	90	10%
Comunitat Valenciana	93	10%
Extremadura	4	0%
Galícia	71	8%
Illes Balears	2	0%
Illes Canàries	33	4%
La Rioja	3	0%
Navarra	37	4%
País Basc	95	11%
Principat d'Astúries	11	1%
Regió de Múrcia	2	0%
TOTAL	897	100%

Font: Taula d'elaboració pròpia, realitzada amb les dades de la base de dades del Solivid.

Com es pot veure, una tercera part d'elles (318) es troben a Catalunya, de les quals, 199 estan a Barcelona, el territori en el qual se centra l'anàlisi de les iniciatives en aquest treball.

Respecte al tipus d'iniciatives que s'han desenvolupat a la ciutat de Barcelona, destaquen, pel nombre, totes aquelles que han atès a persones vulnerabilitzades o en risc d'exclusió social, sense centrar la seva activitat en cap col·lectiu específic. Aquestes iniciatives pretanyen majoritàriament a les Xarxes de Suport que han proliferat a la majoria dels barris barcelonins, algunes a nivell de barri com la Xarxa de Suport Mutu de Gràcia, altres amb un abast més reduït, de places o carrers on, tot i haver-hi una xarxa de suport d'àmbit de barri, s'ha creat una de més específica, com la Xarxa de Suport Plaça Trilla també a Gràcia. Aquests grups estan conformats pels mateixos veïns del territori en què actuen i és per això que no estan especialitzats en l'activitat que desenvolupen, sinó que, com indica el nom de les iniciatives, són grups de persones que pretenen donar suport als seus veïns i veïnes, per exemple, passejant a les mascotes o fent la compra d'aquelles persones que, per ser persones de risc, no es podien exposar a aquests tipus d'activitats.

Gràfica 2: Tipus d'iniciatives solidàries sorgides a Barcelona



Font: Gràfica d'elaboració pròpia, realitzada amb les dades de la base de dades del Solivid.

Si bé aquestes xarxes de suport mutu i moltes de les iniciatives recollides a Solivid han aparegut arran del coronavirus, com s'ha explicat al marc teòric, les comunitats migrades tradicionalment ja acostumen a autoorganitzar-se en grups informals per a cobrir les necessitats bàsiques que per la seva situació de vulnerabilitat no poden cobrir, principalment roba, aliments i habitatge.

A les quatre entrevistes realitzades, així com a la informació que s'ha extret dels recursos en línia pensats per aquests mateixos col·lectius, s'ha pogut observar que, en el context de la COVID-19, les condicions de vida de les persones migrades s'han precaritzat encara més, especialment per a les persones en situació d'irregularitat administrativa i, fruit d'aquesta urgència i necessitat, han sorgit iniciatives solidàries des de la pròpia comunitat migrada de la ciutat amb l'objectiu de cobrir les necessitats bàsiques esmentades, a les quals s'hi afegeixen els equips de protecció individual, com són les mascaretes, guants o gels hidroalcohòlics. A continuació, es dona pas a una anàlisi més exhaustiva de les iniciatives solidàries sorgides des de la comunitat migrada que resideix a Barcelona.

4.2. Experiències solidàries sorgides des de la comunitat migrada de Barcelona

Aquest apartat se centra en l'anàlisi de les iniciatives solidàries sorgides en el si de cinc organitzacions conformades exclusivament o majoritàriament per persones migrades. Tal i com es pot observar a la taula 2, l'anàlisi posa el focus en el desenvolupament de cada una de les iniciatives, des de l'origen fins a les perspectives de futur, posant en contrast les diferències i similituds entre elles.

Taula 2. Taula resum de les iniciatives analitzades

	Abarka Catering	Sindicat Popular de Venedors Ambulants	Espai de l'Inmigrant	Xarxa de Dones Cosidores	Safia El Aaddam (@hijadeinmigrantes)
Origen de l'organització: àmbit de procedència	Economia Social i Solidària	Moviments socials	Moviments socials	Economia Social i Solidària	Moviments Socials
Sorgiment de la iniciativa: necessitats que es pretenen cobrir	Producció i distribució d'aliments	Recollida i distribució d'aliments Confecció de mascaretes	Recollida d'aliments	Confecció de mascaretes	Recollida i distribució d'aliments Cites a Estrangeria
Evolució de la iniciativa	Amb la col·laboració de Health Warriors i cuiners voluntaris Amb subvenció Destinatari/es: personal sanitari, persones vulnerabilitzades Ús intensiu de les xarxes socials	Sense col·laboració Amb donacions de la societat Destinatari/es: inicialment col·lectiu de venedors ambulants, posteriorment persones vulnerabilitzades Ús intensiu de les xarxes socials	Amb la col·laboració de diversos col·lectius del Raval Amb donacions de la societat Destinatàries: dones migrades en situació d'irregularitat administrativa treballadores de la llar i de cures Ús intensiu de les xarxes socials	Amb la col·laboració de Xarxes de Suport Mutu Amb subvenció Destinatari/es: personal sanitari, veïnat de Nou Barris Poc ús de les xarxes socials	Amb la col·laboració de persones voluntàries Amb donacions de la societat Destinatari/es: persones migrades en situació d'irregularitat administrativa Ús intensiu de les xarxes socials
Dificultats	Cites a Estrangeria Persecució policial	Cites a Estrangeria Persecució policial Notificació de desnonament	Cites a Estrangeria Persecució policial Notificació de desnonament	Cites a Estrangeria	Cites a Estrangeria Falta de donacions per cobrir totes les peticions
Aprenentatges	Expansió empresarial, nous models de negoci	Innovació en la manera de fer incidència política	Valorar les petites victòries Empoderament col·lectiu	Creació d'un espai de cures intern Autoorganització Empoderament individual i col·lectiu	-
Futur de la organització i iniciativa	Iniciativa finalitzada Constituir-se com cooperativa	Iniciativa finalitzada	Iniciativa continua en procés	Iniciativa finalitzada Fer projecte a gran escala	"CompraAntirracista" finalitzada "TeCedoUnaCita" en procés

Font: Taula d'elaboració pròpia

4.2.1. Com sorgeixen aquestes organitzacions? Quina visió i missió tenen?

Abarka Càtering neix davant l'absència d'altres serveis de càtering que oferissin al territori català menjar típic del continent africà, en concret, de l'Àfrica de l'oest. Alhora també sorgeix amb l'objectiu de ser una font d'ingressos per l'associació Dunia Kato, la qual té com a missió fomentar la cooperació internacional involucrant a les persones migrades en projectes de desenvolupament als seus països d'origen, sensibilitzar a la població en temes de migració per una millor convivència i promoure projectes d'emprenedoria social per tenir un impacte social positiu a les societats on actuen, al Senegal, Ghana i Espanya (Dunia Kato, s.d.). Tanmateix, Abarka Càtering no és només una empresa de càtering, sinó que també ha desenvolupat un discurs polític antiracista i de recuperació de la cultura i tradicions de diversos pobles africans². A més, pretén donar resposta a la situació d'atur en la qual es troben la majoria de persones migrades en situació d'irregularitat administrativa al territori català mitjançant la contractació d'aquestes.

L'octubre del 2015 es presenta oficialment el **Sindicat Popular de Venedors Ambulants**, la segona de les organitzacions a analitzar en aquesta recerca. El Sindicat, fundat per venedors ambulants migrats, dels quals molts es troben en situació d'irregularitat administrativa, sorgeix amb l'objectiu de defensar els drets de les persones migrades, i especialment dels venedors ambulants, en un context de criminalització i alta persecució mediàtica i policial del col·lectiu (Font, 2015). Entre d'altres, el Sindicat defensa el dret a la lliure mobilitat de les persones (Sindicato Mantero de Barcelona, 2015), la despenalització de la venda ambulants (Sindicat Popular de Venedors Ambulants, 2015), el tancament dels Centres d'Internament d'Estrangers (Sindicat Popular de Venedors Ambulants, 2016) i denuncia la violència policial vers el col·lectiu (Sindicat Popular de Venedors Ambulants, 2018). L'estiu del 2017, sota els lemes "*Cap persona és il·legal*" i "*Sobreviure no és delict*", el Sindicat inicia el projecte "Top Manta" amb l'objectiu de resignificar i dignificar la venda ambulants i donar feina a persones novingudes per tal de facilitar la seva regularització a Espanya (Sindicat Popular de Venedors Ambulants, juliol 2018).

En tercer lloc, **l'Espai de l'Immigrant** sorgeix el gener del 2013 quan un grup de metges okupa un espai conegut com l'Hospitalucho, al cor del Raval, per atendre a persones migrades després de l'aplicació del Reial Decret promogut pel Partit Popular que denegava l'accés a la sanitat pública a les persones migrades en situació d'irregularitat administrativa. Més tard, van començar a oferir també assistència psicològica, jurídica, cursos de castellà i tot tipus de tallers (Iborra, 2018). Aviat, però, l'Espai de l'Immigrant es converteix en un punt de trobada d'on sorgiran diversos projectes autogestionats, com el Sindicat Popular de Venedors Ambulants, el Col·lectiu dels ExMenas o les Cuidadores Sense Papers³. Més enllà d'això, també s'han consolidat com a espai de creació de narratives alternatives al racisme i a les polítiques xenòfobes, principalment amb la creació de l'Escoleta Antiracista⁴.

² De l'entrevista amb el Cheikh Drame: "*Realment no estem creant res nou, al final estem agafant les receptes de les nostres mares i àvies. (...) I ens estem adonant que s'està perdent per la globalització*".

³ De l'entrevista amb l'Adrià: "*Pero la idea no era solo dar servicios a los inmigrantes, servicios gratuitos, (...) sino crear un espacio donde ellos puedan autoorganizarse y, a través de sus propias formas de organización, liderar su propia lucha*."

⁴ De l'entrevista amb l'Adrià: "*Un ejemplo de esto es la Escuelita Antirracista, donde nosotros vamos con los compañeros inmigrantes sin papeles a las escuelas, o a los CAUs o a cualquier grupo de niños que lo pida, y hablamos con los niños sobre como se construye el racismo, hacemos preguntas, ellos intervienen mucho, interactúan con manteros, menores inmigrantes... Y entonces, es una forma que tenemos nosotros, no solo de dismantelar muchos estereotipos, sino también de hacer que nuestro compañeros empiecen a hablar sobre su situación, con su propia voz. (...) los discursos sobre el racismo, vienen de la*

En quart lloc, l'origen de la **Xarxa de Dones Cosidores** es troba a mitjans de l'any 2018, després que a la Primera i Segona Trobada d'Energies Comunitàries organitzades per l'Ajuntament de Barcelona, es detectés l'existència de diversos grups informals de costura a la ciutat. Barcelona Activa, juntament amb la Cooperativa Etcèteres, inicià una anàlisi de l'estat del tèxtil a la ciutat, i es conclou que hi ha la necessitat de tirar endavant un projecte amb aquestes dones emmarcat dins del paraigües de l'Economia Social i Solidària. La Xarxa, conformada per dones, tant migrades com no migrades, si bé no ha acabat de desenvolupar un discurs polític, sí que reivindica valors relacionats amb el comerç just i l'economia social i solidària⁵.

Per últim, la **Safia El Aaddam** és una jove activista nascuda a Tarragona, filla d'immigrants marroquins. Des dels seus comptes de Twitter i Instagram "[@hijadeinmigrantes](#)" ha promogut diverses iniciatives a favor dels drets de les persones migrades. El 2019, i fruit de la seva pròpia experiència, va iniciar la campanya "[#VotarEsUnDerecho](#)" amb la qual va denunciar la vulneració del dret a vot de les persones migrades i dels fills i filles d'aquestes, encara que hagin nascut a Espanya. A la pàgina web de la iniciativa, l'activista expressa (El Aaddam, 2019): *"Aquesta campanya va néixer des de la frustració i la injustícia. Les persones nascudes a Espanya fills i filles d'immigrants, i migrants sofrem alguna cosa que es diu racisme institucional. (...) Per a nacionalitzar-te siguis filla de migrants o migrant has de passar per un tràmit molt costós a nivell econòmic, molt costós a nivell mental i físic. I molt costós a nivell temporal. No et contesten fins a 5 o 6 anys després. (...) Ara estem cansades d'esperar i hem passat a l'acció."* La resta d'iniciatives que ha desenvolupat des d'aleshores tenen, d'una manera o altra, relació amb les vulneracions de drets de les persones migrades per no gaudir de la condició de ciutadania.

Així, de les cinc organitzacions analitzades, s'ha pogut determinar dues motivacions principals com a punts de partida de cada col·lectiu. D'una banda, tant Abarka Càtering com la Xarxa de Dones Cosidores tenen el seu origen en el desig de les seves fundadores de desenvolupar un model de negoci emmarcat dins de l'Economia Social i Solidària. En contraposició, l'Espai de l'Immigrant, el Sindicat Popular de Venedors Ambulants i [@hijadeinmigrantes](#) tenen el seu origen en els moviments socials i en la reivindicació davant d'un conflicte social relacionat, principalment, amb la Llei d'Estrangeria i el racisme institucional.

academia o vienen de las instituciones, y no vienen de las personas que están sufriendo el racismo. Y entonces, cuando hacemos la Escuelita, se invierte esa relación de poder."

⁵ De l'entrevista amb la Daniela: *"(...) y se escribe el Manifiesto de la Red "Costureras contra la precariedad". Nosotras lo que queremos defender es que el textil, que es un sector de Barcelona, había sido un textil que con el fast fashion se fue a tomar por saco, y encima con unas condiciones laborales bastante malas... como retomar esa cosa que la costura es una cosa local, hecha por mujeres, y mujeres que reivindican el precio justo de las cosas."*

4.2.2. El sorgiment d'iniciatives solidàries des del col·lectiu migrant en el context del Coronavirus

Amb l'esclat de la crisi del coronavirus, les condicions de vida de la població migrada s'han vist greument afectades. D'una banda, les persones migrades amb permís de treball acostumen a estar sobrerrepresentades a llocs de feina no qualificada dels sectors de la construcció, l'agricultura (PICUM, 2016, pàg. 4), la cura, la neteja i l'hosteleria. Precisament aquests van ser els primers llocs de feina que, amb l'arribada de l'estat d'alarma, van haver d'aturar-se atès que són tasques que no es poden desenvolupar en format de teletreball. A més, moltes d'aquestes persones, tot i tenir permís de treball, treballaven en condicions precàries i sense contracte de treball, el que ha fet que no es poguessin acollir a les ajudes socials aplicades pel Govern, com els ERTOS, ni al subsidi de l'atur.

D'altra banda, les persones en situació d'irregularitat administrativa, precisament per la seva condició d'irregularitat, no poden accedir a llocs de feina formals, el que fa que els pocs ingressos que tenen provenguin de l'economia submergida i de tasques que es desenvolupen al carrer, com la venda ambulant o la recollida de ferralla. En decretar-se l'Estat d'alarma, les persones migrades que "viuen del carrer" com els venedors ambulants, o les dones migrades que treballen en la neteja de llars i en la cura de persones, han vist reduïts a zero els seus ingressos, incrementant encara més la seva situació de pobresa i vulnerabilitat.

Si bé la situació de les persones migrades en general ha empitjorat amb la crisi del coronavirus, totes les persones entrevistades han coincidit en que es tracta d'una situació que ja era molt present en la comunitat prèviament al coronavirus, així que internament ja s'estaven donant dinàmiques de suport tot i que de manera informal. N'és un exemple la "*Teranga*", que és la paraula wòlof per designar l'*hospitalitat*, i és l'estil de vida pel qual es regeixen moltes de les persones migrades del Senegal, sota la idea de què "jo t'ajudo avui i tu m'ajudes demà", especialment en els primers moments d'arribada al territori.

Aquest estil de vida col·laboratiu entre els membres d'una mateixa comunitat ha estat el punt de partida de moltes de les iniciatives que en els darrers anys s'han anat desenvolupant a la ciutat de Barcelona des del col·lectiu migrant, especialment totes aquelles que han anat dirigides a cobrir les necessitats bàsiques: l'alimentació i l'habitatge. Ara bé, en situació de pandèmia, caldria afegir una tercera necessitat a cobrir que, en un context de normalitat mai no hagués estat considerada bàsica: els productes d'higiene i els equips de protecció individual. Així, paral·lelament a l'extensió d'iniciatives que ja es dedicaven a proveir d'aliments i d'habitatge, a partir del març del 2020 van proliferar les iniciatives que tenien per objectiu garantir que tothom tingués al seu abast, com a mínim, una mascareta.

En aquest sentit, dues de les iniciatives a analitzar en aquest treball han dirigit la seva actuació a la confecció de mascaretes i/o bates. La primera d'elles és la Xarxa de Dones Cosidores; la segona és el Sindicat Popular de Venedors Ambulants. Tal com han expressat la **Xarxa de Dones Cosidores**⁶ i el **Sindicat Popular de Venedors Ambulants**⁷, la idea de cosir bates i mascaretes

⁶ De l'entrevista amb la Daniela: "*Era el momento de máximo cierre de la pandemia, el mundo se había parado y se había cerrado. (...) Cuando vas a los proveedores no había casi tela para hacer, porque era como una cosa que estaba escaseando en ese momento. Entonces, decidimos hacer mascarillas porque había una necesidad social, porque había una urgencia.*"

⁷ De l'entrevista amb en Lamine: "*Un día estábamos sentados así en la tienda, y Aziz nos dijo 'Oye, podemos coser batas y mascarillas para protegernos.' La idea era para nosotros. (...) Pero cuando empezamos a coser las batas y las mascarillas, ahí nos viene un 'click' de ayudar a los colectivos. Por ejemplo, la Tancada, nadie está trabajando allí, necesitan protegerse. (...) Después de esto, empezaron,*

neix de la urgència i la necessitat que s'estava vivint les primeres setmanes després de decretar-se l'Estat d'Alarma, ja sigui perquè hi havia persones que no tenien la capacitat econòmica per comprar-ne o perquè s'estaven esgotant a un mercat que havia quedat totalment paralytitzat a escala global. Tanmateix, com s'explicarà al proper apartat, l'evolució de les dues iniciatives, així com l'experiència de les persones participants en aquestes organitzacions, ha estat molt diferent.

Pel que fa a l'alimentació i l'habitatge, sempre hi ha hagut iniciatives comunitàries i governamentals que han tingut per objectiu donar resposta a aquestes necessitats. Així, prèviament al coronavirus, ja hi havia establert, d'una banda, un circuit d'atenció i acollida a persones sense llar, així com bancs d'aliments i menjadors socials, gestionats principalment per fundacions o organitzacions no governamentals, com Càrites o Creu Roja, amb convenis estatals (Basilico & Figueroa, 2020), i d'altra banda, a nivell comunitari, ja hi havia grups de persones que de manera autogestionada feien recollides d'aliments així com també existien espais okupats que s'encarregaven d'acollir a persones sense llar, com són la Caracola (López, 2019) o la Casa África (Macau, 2019), totes dues a Barcelona.

Tanmateix, la crisi del coronavirus va causar un fort impacte als recursos disponibles, especialment aquells referents a la xarxa del Banc d'Aliments. D'una banda, diverses etapes de les cadenes de subministrament es van interrompre, que sumat a les compres massives per part dels consumidors en un context que podríem qualificar d'histèria col·lectiva, van fer que els aliments susceptibles a arribar als bancs d'aliments disminuïssin. D'altra banda, el voluntariat disponible va disminuir considerablement, ja que un gran nombre de persones voluntàries als bancs d'aliments són majors de 65 anys, el que les fa persones de risc (Basilico & Figueroa, 2020). I si bé, en determinats moments, les donacions d'aliments van augmentar perquè els donants habituals, hotels i restaurants, es van veure forçats a tancar les seves portes, la demanda d'aliments va augmentar un 40% i aviat els bancs d'aliments van col·lapsar i no van poder garantir l'accés als aliments per al nombre creixent de persones sol·licitants en situació de vulnerabilitat (Colell, 2020). Per això, en aquest context d'augment de sol·licituds d'ajuda i de reducció de recursos disponibles, van aflorar nombroses iniciatives informals que tenien com a objectiu recollir aliments i entregar-los a les persones que ho necessitessin, com molts dels grups de suport mutu sorgits als barris de Barcelona.

Ara bé, les persones migrades en situació d'irregularitat administrativa es troben amb una dificultat afegida: l'oblit. A les entrevistes i recursos penjats a les xarxes socials, les persones participants en les iniciatives analitzades han expressat que sovint les necessitats d'aquestes no són ateses des de l'Administració. Els exemples més clars són les declaracions de la Safia El Aaddam⁸ i la reflexió que va fer en Lamine, portaveu del Sindicat Popular de Venedors Ambulants, a l'entrevista: *"Cuando el presidente dijo "En este confinamiento no queremos que nadie se quede atrás." Me parece que los inmigrantes se le han olvidado, porque no estamos en ningún sistema social de este país. Ninguno. Y nos hemos dado cuenta de que los ilegales no van a cobrar ni poder cobrar una mínima ayuda en este sistema."*, ja que per accedir a les ajudes socials, les institucions acostumen a demanar dades com el número de DNI o NIE, el lloc de residència o una justificació per a demostrar que realment necessiten d'aquesta ajuda (Velasco, 2020).

nos han empezado a contactar algunos hospitales, algunos centros de residencia... y allí salió la idea de donarlo a los hospitales."

⁸ Imatge núm. 1 a l'Annex.

De les cinc organitzacions a analitzar, totes, excepte la Xarxa de Dones Cosidores, ha dedicat algun tipus d'esforç a recollir i distribuir aliments, si no és que aquesta ha estat la seva activitat principal. En primer lloc, **Abarka Catering** va desenvolupar la iniciativa "*Abarka contra el virus*", mitjançant la qual van cuinar i repartir menús complets de menjar tradicional africà als professionals de la sanitat, a persones voluntàries i activistes d'altres organitzacions que estaven realitzant iniciatives solidàries i a persones que es trobaven en situació de carrer, especialment a la Rambla del Raval. En la mateixa línia, el **Sindicat Popular de Venedors Ambulants**, també va dedicar esforços a crear el seu propi banc d'aliments i distribuir els aliments entre venedors ambulants i els veïns del barri del Raval que ho van necessitar.

En tercer lloc, prèviament a l'anunci de l'aplicació de les mesures de confinament, **l'Espai de l'Immigrant** es trobava en un procés d'acompanyament a un grup de dones migrades en situació d'irregularitat administrativa treballadores de la llar i les cures, en la gestació d'un projecte autogestionat. En quedar-se aquestes dones a l'atur, degut a les restriccions derivades de l'Estat d'Alarma, van haver d'iniciar una recol·lecta d'aliments per poder abastir-se a elles mateixes i a les seves famílies d'aliments.

Per últim, la **Safia El Aaddam**, mitjançant les seves xarxes socials, va desenvolupar la campanya "*Compra Antirracista*" amb la qual va posar en contacte a persones migrades en situació d'irregularitat administrativa que necessitaven aliments, amb donants i persones voluntàries disposades a fer-los la compra i portar-se-la al seu domicili.

4.2.3. L'evolució de les iniciatives

En preguntar a les persones entrevistades sobre el desenvolupament de les iniciatives que estan o han estat duent a terme, s'ha pogut observar una gran diferència entre aquelles que havien sorgit des dels moviments socials i aquelles que s'han desenvolupat sota el paraigua de l'Economia Social i Solidària, en tant que les primeres han viscut tota una sèrie de dificultats que les segones no.

Tant la Xarxa de Dones Cosidores com Abarka Catering tenen el seu origen en l'Economia Social i Solidària, i des del seu inici han rebut el suport de diverses organitzacions formals i institucionals. Abans de la crisi del coronavirus, la **Xarxa de Dones Cosidores** ja comptava amb el suport de la Cooperativa Etcèteres, havia aparegut a nombrosos articles de mitjans de comunicació i a principis del març del 2020 van rebre el Premi del Públic 8M Maria Aurèlia Capmany 2020⁹. A més, quan el 24 de març del 2020 decideixen començar a cosir mascaretes, comença una estreta col·laboració amb la Fundació Pare Manel¹⁰ una fundació que ja està molt arrelada al territori, i les Xarxes de Suport dels barris de Nou Barris i se'n fa una promoció de la Xarxa des del canal de televisió i a les xarxes socials oficials de l'Ajuntament de Barcelona (Ajuntament de Barcelona, 14 de maig 2020). A més d'aquest suport de l'Administració i de diverses organitzacions, la Xarxa va rebre un ajut econòmic de la Fundació Pare Manel i Acció Comunitària de l'Ajuntament de Barcelona per la compra de maquinària i materials.

D'aquesta manera, s'estableix un circuit en el què cada una de les membres de la Xarxa, la Fundació Pare Manel i els Grups de Suport Mutu jugaven un paper clau en la construcció de la

⁹ Imatge núm. 2 a l'Annex.

¹⁰ Imatges núm. 3 i núm. 4 a l'Annex.

maquinària, la confecció i la distribució de les mascaretes¹¹. Cap a finals de juny del 2020, ja havien cosit 13.000 mascaretes (Sangrà, 2020), de les quals una part va ser donada a serveis públics com escoles, centres de salut, i personal d'atenció domiciliària i sociosanitària, i la resta van ser posades a la venda al preu d'1,5€ per a les persones que les necessitessin.

Al mateix temps, moltes de les cosidores van perdre la seva feina amb l'arribada de la crisi de la COVID-19. Per aquest motiu, dins de la Xarxa es van activar un sistema intern d'ajudes, mitjançant el qual, quan es detectava que alguna de les cosidores estava passant per dificultats, s'activaven els recursos que tenien les organitzacions amb les quals estaven treballant en xarxa per desenvolupar la iniciativa. Addicionalment, passades unes setmanes de l'inici de la iniciativa, l'Administració va donar uns diners a la Xarxa, els quals es van destinar a cobrir les despeses esdevingudes de la iniciativa alhora que van permetre que les cosidores cobressin, en concepte de beca, pel treball realitzat. Aquest fet, en molts casos va suposar una ajuda per tirar endavant l'economia de les famílies d'aquestes dones¹².

Respecte a **Abarka Catering**, decideixen desenvolupar la iniciativa "*Abarka contra el virus*" seguint els valors de l'empresa i la fundació Dunia Kato, amb la idea que calia donar resposta a aquelles persones que l'administració no estava atenent sense entorpir tota la resta d'iniciatives que s'estaven portant a terme, de manera sostenible amb el medi ambient i respectant totes les mesures de seguretat (Abarka Catering, 2020). Per a desenvolupar la iniciativa, sol·liciten i reben una subvenció del Fons Cooperatiu per l'Emergència Social i Sanitària, diners amb els quals van aconseguir cuinar i repartir 760 menús complets¹³. D'aquests menús, una part van anar a parar a treballadores i treballadors sanitaris i persones que estaven desenvolupant altres iniciatives solidàries al territori, ja que des d'Abarka Catering es va considerar important oferir aquests menús com a agraïment pel servei que estaven fent, sota la idea de cuidar a les persones que cuiden. L'altra part dels menús van ser entregats a parròquies per a la seva distribució, i a persones i famílies del Raval que estaven en situació de carrer o ho necessitaven¹⁴.

Per al repartiment dels menús van comptar amb l'ajuda de Health Warriors, una xarxa conformada per més de 30 persones, com taxistes¹⁵, agricultors i cuiners entre d'altres, que van crear una plataforma per oferir mitjans de transport a associacions i fundacions que volguessin portar aliments al personal sanitari que estava treballant a hospitals i al col·lectiu vulnerable de la ciutat (Health Warriors, s.d.). Alhora, també han tingut dos cuiners voluntaris que s'han afegit a la iniciativa i han cuinat amb l'equip d'Abarka Catering, i una tercera persona que també va participar en la iniciativa i la qual és l'única que va cobrar, atès que es tracta d'una persona en

¹¹ De l'entrevista amb la Daniela: "*Se empiezan a coser mascarillas para cubrir las necesidades de centros de salud, de CAPs y todo lo que en ese momento estaba en su máxima emergencia, y el circuito es que, desde la Fundación se cortaba la tela, luego había otra compañera que recogía la tela cortada, las llevaba a las costureras, cada costurera la cosía en su domicilio, y eso lo recogía otra compañera y lo llevaba a donde tenían una urgencia y necesidad de materiales de protección.*"

¹² De l'entrevista amb la Daniela: "*Hay una de las costureras que trabajó muchísimo, que cobró 400€ y con eso ella pudo pagarle el cole a su hijo, la FP, comprarse un ordenador pequeño para ella, ¿sabes? Y que muchas venían de trabajar en la limpieza, muchas de las costureras compaginaban el proyecto con trabajos precarios, que en la pandemia se paralizaron. La Xarxa de Dones en ningún momento pretende o esperar generar un sueldo con el que se mantengan las mujeres porque somos conscientes de que esto es super difícil. Pero sí como una renta complementaria, que es un poco lo que ha pasado con las mascarillas.*"

¹³ Imatges núm. 5, 6, 7, 8, 9 i 10 a l'Annex.

¹⁴ Imatge núm. 11 a l'Annex.

¹⁵ Imatge núm. 12 a l'Annex.

situació d'irregularitat administrativa que vivia de la venda ambulant i l'equip d'Abarka Catering va decidir destinar una part dels diners de la subvenció a remunerar la seva feina.

El 15 de juliol del 2020 Abarka Catering va guanyar el Premi Micaela Chalmeta¹⁶, i el 23 de setembre del 2020 el projecte va ser guardonat amb el Premi d'Emprenedoria Social de Barcelona Activa¹⁷ (Ajuntament de Barcelona, 1 d'octubre 2020).

Així, tal com es pot apreciar, ambdues organitzacions acollides sota el paraigües de l'Economia Social i Solidària, han rebut al llarg del seu desenvolupament el suport i l'acompanyament de l'Administració pública i els mitjans de comunicació, així com el reconeixement al paper que van ocupar al llarg dels mesos de confinament. Alhora, a les entrevistes reconeixen que l'ambient polític de la ciutat de Barcelona ara mateix és favorable a l'aparició de projectes d'emprenedoria, especialment quan aquests són organitzats des de col·lectius en situació de vulnerabilitat. Tanmateix, denuncien que no es pot oferir les mateixes eines als col·lectius en situació de vulnerabilitat que s'ofereixen als col·lectius no vulnerabilitzats, ja que els primers s'enfronten a un conjunt de dificultats, com l'idioma, la falta de temps per participar en els nombrosos tallers requerits, la pròpia situació de precarietat i pobresa, etc, que els segons sovint no viuen¹⁸.

En contraposició a aquestes dues experiències, les tres organitzacions sorgides des de l'activisme de les que es parlarà a continuació han viscut el desenvolupament de les seves iniciatives de manera diferent, sense el suport explícit de l'Administració i amb nombroses dificultats.

De les vint-i-cinc dones que **l'Espai de l'Immigrant** estava acompanyant, la totalitat d'elles es troba en situació d'irregularitat administrativa, el que fa que d'origen ja es trobessin en una situació de vulnerabilitat, la qual s'ha agreujat en perdre les seves feines, i per tant, la seva única possible font d'ingressos. Atès que per la seva condició d'irregularitat no van poder accedir a les ajudes estatals, i davant del col·lapse dels bancs d'aliments i la resta d'organitzacions que estaven proveint d'aliments a les persones vulnerabilitzades, el 28 de març del 2020 organitzen al barri del Raval la seva primera recol·lecta d'aliments i en fan difusió a les xarxes socials¹⁹. A data 20 d'octubre del 2020 aquesta recollida d'aliments s'ha organitzat setmanalment, sent l'última fins l'actualitat el dia 10 d'octubre del 2020²⁰, fet que mostra que passats vuit mesos des de la primera recollida d'aliments, la situació no ha millorat per a elles. Per fer la iniciativa, han comptat amb el suport de diversos col·lectius que fa temps que estan establerts al barri, com la llibreria El Lokal, Acció Riera Baixa i el Teatre Pa Tothom, alhora que també han rebut ajuda altres grups que van sorgir amb l'esclat de la crisi sanitària, com la Xarxa de Suport del Raval.

¹⁶ Imatge núm. 13 a l'Annex.

¹⁷ Imatge núm. 14 a l'Annex.

¹⁸ De l'entrevista amb la Daniela: *"Entonces, a mi a veces me da la sensación de que a nivel de Gobierno se quiere trabajar en pro de los colectivos vulnerables, pero se les ofrecen las mismas maneras y las mismas formas de hacer que a los colectivos no vulnerables. Nosotras hacemos un curro de técnicas, pero en el fondo hay una dependencia, porque si nosotras nos vamos, ellas se quedarán colgadas. Son barreras a la hora de ofrecer los recursos y en el cómo acceder a ellos. Todo el proceso que tienes que hacer para poder ser una costurera buena, para que el mercado te venga a buscar como productora, y tu como mujer costurera tienes 4 hijos que cuidar, no sabes el idioma, te están pidiendo que vayas a no sé cuántas formaciones para aprender a hacerlo, que además vengas a la asamblea, y que además sobrevivas porque de momento no te puedo ofrecer un sueldo. A veces siento que les llenamos de cosas y actividades y ellas ya no pueden más."*

¹⁹ Imatge núm. 15 a l'Annex.

²⁰ Imatge núm. 16 a l'Annex.

Cal destacar que moltes d'elles han viscut situacions de violència al seu país d'origen pels conflictes propis de cada país, i violència masclista i racisme a Espanya. Per tal de no aturar el procés de creació del projecte autogestionat en el qual estaven immerses per sortir d'aquesta situació de vulnerabilitat prèviament a la crisi del Coronavirus, més enllà de la recollida d'aliments, l'Espai de l'Immigrant les va continuar acompanyant en aquest procés mitjançant tallers de feminisme, expressió corporal i expressió literària, entre d'altres, i així continuar desenvolupant el discurs polític del col·lectiu.

En quart lloc, i en la mateixa línia, el **Sindicat Popular de Venedors Ambulants** ha desenvolupat les seves dues iniciatives de manera autogestionada. Mitjançant les xarxes socials, el 17 de març del 2020 van sol·licitar donacions econòmiques per comprar aliments i distribuir-los, explicant la situació de vulnerabilitat en què quedaven els venedors ambulants a causa del confinament²¹. El 20 de març del 2020 ja havien aconseguit repartir 2200€ en aliments gràcies a les donacions rebudes²² i en una setmana havien fet arribar els aliments a més de 300 persones²³. Si bé si que van rebre donacions d'aliments per part d'altres col·lectius i empreses, la distribució d'aliments la van fer únicament ells. Pocs dies després, el 27 de març del 2020, van començar a cosir mascaretes per donar-les al personal sanitari²⁴, en paraules de l'Aziz Faye, portaveu del Sindicat, *"per servir a la ciutadania i també contribuir a la Sanitat d'aquest país"* (Top Manta, 2020 29 de març). A 24 de setembre del 2020 havien cosit més de 14.000 mascaretes i bates destinades a donacions per al personal sanitari dels hospitals catalans²⁵.

Per últim, la iniciativa "Compra Antirracista" de **@hijadeinmigrantes** es caracteritza per haver-se organitzat de manera totalment digital. Mitjançant la pàgina web, les persones que volguessin participar podien inscriure's com a voluntària per anar a fer la compra i/o com a donant de diners. La gran diferència amb altres organitzacions o serveis que ofereixen aquest tipus d'ajuda, com el Banc d'Aliments, és que les persones sol·licitants no havien de presentar cap dada o justificació. Únicament se'ls requeria una adreça i el tipus de compra que necessitaven. En poques setmanes, i amb aquest sistema, a data 18 d'octubre del 2020 s'havien ofert com a voluntàries 1593 persones, i 2600 havien rebut aliments²⁶. Per tal que la iniciativa fos el més transparent possible, diàriament la Safia informava mitjançant el seu compte d'Instagram quines persones, des de l'anonimat, sol·licitaven²⁷ i rebien aliments²⁸ i penjava les imatges de les compres que s'entregaven²⁹ així com els missatges d'agraïment que anava rebent³⁰.

Com s'ha pogut veure, aquelles organitzacions que han tingut el recolzament institucional o d'organitzacions formals, han rebut també ajuts econòmics i els mitjans de comunicació han tingut un paper destacat a l'hora de fer difusió de les iniciatives. En contraposició, aquelles iniciatives sorgides dels moviments socials han necessitat donacions de la població per dur a terme la seva activitat i han fet un gran ús de les xarxes socials per difondre informació sobre les iniciatives i la resta d'activitats que estaven desenvolupant. Per exemple, per continuar amb el

²¹ Imatge núm. 17 a l'Annex.

²² Imatge núm. 18 a l'Annex.

²³ Imatge núm. 19 a l'Annex.

²⁴ Imatge núm. 20 a l'Annex.

²⁵ Imatge núm. 22 a l'Annex.

²⁶ Dades extretes de la pàgina web de la iniciativa a data 18 d'octubre del 2020:

<https://votaresunderecho.es/compraantirracista>

²⁷ Imatge núm. 26 a l'Annex.

²⁸ Imatge núm. 27 a l'Annex.

²⁹ Imatge núm. 28 a l'Annex.

³⁰ Imatge núm. 29 a l'Annex.

seu projecte polític Top Manta va realitzar sessions en directe per Instagram on van fer xerrades i entrevistes amb, per exemple, el periodista Victor Fernández Clares (Top Manta, 2020 23 de març) o la cantant Bad Gyal (Top Manta, 2020 14 de maig), on van defensar que en el context de pandèmia, no només el virus mata, també ho fan la fam i la pobresa.

Com a similitud, tot i el paper que han jugat tenint en compte el nombre elevat de mascaretes cosides i d'aliments repartits, les persones entrevistades han considerat que els recursos que han pogut oferir no són suficients per a resoldre la situació de precarietat en la qual es troben un gran nombre de persones migrades i no migrades a la ciutat de Barcelona i han trobat a faltar un paper més proactiu de l'Administració pública a l'hora de donar resposta a aquestes necessitats.

4.2.4. Dificultats i aprenentatges dels col·lectius

En primer lloc, un inconvenient que han experimentat durant la pandèmia la totalitat de les persones entrevistades per la seva condició de persona migrada ha estat la dificultat a l'hora d'aconseguir cites per fer gestions a Estrangeria. Al llarg de l'Estat d'Alarma, les gestions presencials a Estrangeria van ser paralitzades. En conseqüència, la situació administrativa de milers de persones migrades es va quedar en situació d'*stand-by*, així com el seu dret a treballar, a fer-se un compte bancari o a viatjar (Sánchez, 2020). En finalitzar l'Estat d'Alarma, milers de persones migrades han passat setmanes intentant sol·licitar cita, tanmateix no n'hi ha mai disponibles. Davant d'aquesta situació, han aparegut nombrosos grups de persones i màfies³¹ que acaparen les cites i les venen a les persones migrades a preus que van dels 30 als 600€ depenent el tipus de cita que es necessiti, aprofitant-se de la seva desesperació per solucionar la seva situació administrativa. Tanmateix, aquesta situació no és nova. Sempre hi ha hagut dificultats per aconseguir una cita a Estrangeria, però el tancament d'oficines ha agreujat el conflicte.

Com a resposta a aquesta dificultat, el 13 de desembre del 2019, des del seu perfil a Instagram i Twitter, la **Safia El Aaddam** va llençar la seva campanya "*#TeCedoUnaCita*", en la qual demanava a totes les persones que hi volguessin participar que busquessin cites a la pàgina web d'Estrangeria i que les cedissin a persones que n'estaven buscant. El 30 de desembre del 2019, TV3 ja s'havia fet eco de la campanya, sobre la qual en va fer un reportatge al Telenotícies, i al seu compte la Safia va aprofitar el llançament d'aquest reportatge per denunciar també la violència policial que pateixen moltes de les persones que s'estan hores davant de la comissaria de policia per renovar el seu NIE (Safia El Aaddam, 2019). Tenint en compte l'agreujament de la situació per la pandèmia, a mitjans d'estiu la Safia reactiva amb més força la campanya. A data 20 d'octubre del 2020, la iniciativa ja havia aconseguit aplegar a 172 voluntàries, les quals havien cedit o es trobaven en tràmit de cedir més de 900 cites a persones sol·licitants (@hijadeinmigrantes, s.d.).

³¹ De l'entrevista amb la Daniela: "*Yo también me senté con ellas a buscar citas, pero era imposible. (...) Y llamé a la Policía, porque también para mi trabajo en Barcelona Activa tengo a personas pendientes de renovar el NIE este año, y le dije "oye, me puedes decir cuando salen las citas para poder... trabajo en el Ajuntament para poder decirle a la gente a la que atiendo". Y me dijo "No te lo puedo decir porque no sé si tu eres una de las mafias que venden citas", ¿sabes? ¿Qué hay mafias vendiendo citas? Las hay.*"

Pel que fa a les dificultats en el desenvolupament de les iniciatives, cal destacar que una experiència que han compartit a les entrevistes tant en Cheikh, com l'Adrián i en Lamine és que en mig dels mesos del confinament, a determinades zones del territori català, i especialment al barri del Raval de Barcelona, on tant **Abarka Catering, el Sindicat i l'Espai de l'Immigrant** van desenvolupar les seves iniciatives, es van dur a terme nombroses batudes policials i identificacions per perfil ètnic³². A un *post* d'Instagram del 29 de març³³, el Sindicat va denunciar la identificació policial per part de la Guàrdia Urbana de Barcelona de dos dels membres de Top Manta quan aquests sortien del taller després d'estar cosint mascaretes. Tot i mostrar el certificat que acreditava que estaven realitzant aquesta tasca, en comprovar que es trobaven en situació d'irregularitat administrativa, la policia els va comunicar que no podien retornar al taller atès que sense NIE no tenen dret a treballar. El 24 de setembre del 2020 tres membres de Top Manta van ser detinguts pel mateix motiu³⁴. Es tracta d'un episodi que s'ha anat repetint al llarg de les setmanes que va durar el confinament i que nombrosos col·lectius antiracistes han denunciat (Lorente, 2020). En realitzar-se l'entrevista amb en Lamine, un dels membres de Top Manta ja havia rebut una multa de 300€. La sensació de desprotecció i inseguretat davant la persecució policial va estar present al llarg del desenvolupament de les iniciatives.

D'afegit, tant l'**Espai de l'Immigrant** com **Top Manta**, els quals comparteixen l'espai on desenvolupen la seva activitat, van rebre a meitats de setembre del 2020 una notificació de desallotjament³⁵. Això contrasta radicalment amb les imatges que han anat publicant mitjans de comunicació on personalitats famoses dins del món de la cultura com Pedro Almodovar (Sierra, 2020) o el president del Parlament de Catalunya Roger Torrent (López, 2020) han lluit les mascaretes cosides per Top Manta en mostra de solidaritat amb el col·lectiu. Davant d'això, a l'entrevista en Lamine reflexiona: *"A partir de pasado mañana tenemos un deshaucio en este local, que nos van a deshauciar. Esto cada día se llenaba de medios. Han venido todos los políticos. Ha venido el presidente de la Generalitat, el presidente del Parlamento, la alcaldesa, en este local. Aquí hemos cosido batas y mascarillas en los peores momentos, cuando nadie quería salir de su casa. Y nosotros lo hemos cosido, hemos salido y lo hemos repartido. Hoy, en el día de hoy, nos quieren quitar el sitio. Es que a veces..., no tenemos palabras de describir lo que está pasando. Y los políticos lo saben y nadie nos dice nada. A mi a veces son cosas que me sorprenden..."*. Per la seva banda, en ser entrevistat, l'Adrián va dir: *"Ese lugar pertenece a La Caixa, que se lo ha vendido al Grupo Editorial Som, que es un grupo editorial de la burguesía catalana. Y entonces, con esa excusa quieren echar a nuestro colectivo y al Sindicato de Manteros, lo cual nos parece como una aberración, porque nosotros hemos hecho ahí mucho trabajo social, hemos dado vivienda, hemos cuidado a la gente, hemos hecho proyectos, hemos creado pensamiento, hemos creado también cultura. Solo que a ellos no les gusta esa cultura desde abajo. (...) Y entonces ahora estamos en este proceso en el que tenemos que defender el despacho. Y bueno, nuestro único argumento es que lo que hacemos ahí son proyectos sociales, defendiendo los derechos."*

³² De l'entrevista amb l'Adrián: *"También vimos que durante el confinamiento esto estaba lleno de policías, el Raval. Policías poniéndole multas a compañeros que estaban distribuyendo comida. Estaban penando la solidaridad desde abajo. También hubo redadas de extranjería, control de papeles en la Rambla del Raval durante el confinamiento."*

³³ Imatge núm. 21 a l'Annex.

³⁴ Imatge núm. 22 a l'Annex.

³⁵ Imatge núm. 23 a l'Annex.

Com a resposta, des del 2 fins al 8 d'octubre del 2020, l'Espai de l'Immigrant i el Sindicat van organitzar jornades³⁶ al seu espai plenes d'activitats de dansa, música, pintura, tallers diversos i xerrades divulgatives d'altres projectes i iniciatives solidàries amb la intenció de què l'espai estigués sempre envoltat de persones i poder així evitar el desnonament. Finalment, el 8 d'octubre del 2020 van aconseguir aturar el desnonament amb l'ajuda de les persones que hi havia allà convocades i amb el suport de nombroses organitzacions, especialment d'aquelles situades al Raval³⁷.

Tanmateix, tot i aquestes dificultats, els diferents col·lectius han viscut les iniciatives de manera positiva, com un aprenentatge i com a oportunitat per aprofundir i continuar amb els seus projectes.

En primer lloc, per a fer possible la iniciativa, la **Xarxa de Dones Cosidores** va establir reunions setmanals mitjançant la plataforma Zoom. Fins aleshores, totes les reunions de la Xarxa s'havien fet presencialment i de manera més esporàdica, i incloure les noves tecnologies i una calendarització en el grup es va presentar com un repte. Tanmateix, allò que inicialment es plantejava com una dificultat, es va acabar convertint en un espai de cures per a les mateixes cosidores. A més, va contribuir a la cohesió del grup, en tant que va facilitar l'aparició de lligams estrets entre les cosidores, el que va portar a un increment de l'autoorganització i del sentiment de pertinença a un grup.

D'altra banda, les membres de la Xarxa són dones que estan a l'atur o que tenen treballs molts precaris, però arrel de la iniciativa han vist el seu treball reconegut i s'han empoderat. En paraules de Marta Rodriguez, membre de la Xarxa de Dones Cosidores, en una entrevista per a Betevé (2020): *"La verdad es que hemos visto por el barrio a gente que la lleva puesta... y cuando voy con mi hija me dice "Mami mira, esa, esa! Tu la hiciste!" Y no sé, como somos muchas... fue todo para el barrio, que en ese tiempo no había. La gente estaba desesperada, le daba igual el precio... La gente pagaba, pero claro, nosotras ayudamos sin pensar en el dinero ni nada. Ayudamos como podíamos. Y también recibir por WhatsApp los mensajes de agradecimiento, eso te hace grande."*

Per últim, aquesta experiència ha permès a la Xarxa de Dones Cosidores posar-se a prova, experimentar amb el seu coneixement i capacitats, situar-se al mapa de l'Economia Social i Solidària com a grup consolidat i començar a definir un projecte a llarg termini.

Pel que fa a **Abarka Catering**, la pandèmia no només ha promogut el desenvolupament de la iniciativa *"Abarka contra el virus"*, sinó que ha accelerat el desenvolupament d'altres branques de l'empresa que, si bé els membres de l'organització s'estaven plantejant, encara no havien iniciat. D'una banda, les restriccions del decret de l'Estat d'Alarma van fer que, per tal de generar economia, es desenvolupés una línia d'entrega de menjar a domicili, anomenada *"Abarka en casa"*. D'altra banda, van iniciar el projecte *"El Chef en casa"* que són vídeos enregistrats a Senegal on apareix en Soly, un membre d'Abarka Catering, explicant com cuinar receptes tradicionals i el significat cultural de cadascun dels plats i els ingredients emprats a les receptes. Mitjançant la cuina, als vídeos es reivindica la cultura de diferents pobles africans i es denuncia el racisme que viuen les persones migrades a l'estat espanyol (Abarka Catering, 27 de juliol del 2020).

³⁶ Imatge núm. 24 a l'Annex.

³⁷ Imatge núm. 25 a l'Annex.

Per últim, el **Sindicat Popular de Venedors Ambulants** espera que amb les iniciatives dutes a terme per Top Manta, s'hagi pogut canviar l'imaginari col·lectiu que es té respecte als venedors ambulants i que els polítics hagin entès que les persones migrades també poden contribuir al creixement i a la millora del benestar de la societat que viu a Espanya.

4.2.5. El futur de les iniciatives solidàries

De les iniciatives analitzades, la **Xarxa de Dones Cosidores** i Abarka Càtering han finalitzat la seva iniciativa. Per ara, les primeres continuen venent l'estoc de mascaretes que tenen emmagatzemat, mentre que es continuen formant i s'enfoquen en guanyar autonomia i aconseguir encàrrecs per tenir una estructura financera consolidada³⁸. En la mateixa línia, **Abarka Càtering** va finalitzar la seva iniciativa "*Abarka contra el virus*", però gràcies a haver entrat en l'entorn del cooperativisme, els ha estat cedida la cuina totalment equipada del que havia de ser un hotel de luxe a Vallvidrera però va ser okupat pel veïnat. Atès que ara ja no hauran de pagar pel lloguer d'una cuina, es plantegen que, si en un futur fos necessari, podrien destinar aquests diners a activar novament la iniciativa que van desenvolupar i així fer-ne un retorn social del cediment de l'espai. També estan en procés de constituir-se com a cooperativa.

A finals de setembre, la **Safia El Aaddam** (@hijadeinmigrantes) va posar en pausa la iniciativa "*#CompraAntirracista*". Ja no rep més sol·licituds tot i que continua fent una crida a donacions per tal de poder realitzar la compra a les persones que encara es troben en llista d'espera. Actualment està enfocada en la iniciativa "*#TeCedoUnaCita*".

Pel que fa a l'**Espai de l'Immigrant**, si bé consideren que la vida de les persones migrades s'ha precaritzat encara més a conseqüència de les mesures aplicades per contenir el coronavirus, valoren la iniciativa com "*una petita victòria sobre el sistema*"³⁹.

Respecte al **Sindicat Popular de Venedors Ambulants**, està treballant per fer front al projecte de Top Manta. Quan en Lamine és preguntat sobre com tiraran endavant el projecte amb totes les dificultats que està vivint el col·lectiu manter, la resposta és clara: "*¿Aguantar? Ya llevamos años. Yo llevo 15 años aguantando aquí y viviendo discriminación y persecución. Entonces, si tenemos que aguantar 1 año, si alguien ha aguantado 15 años, 1 año ya no es nada para él.*"

A més, convé destacar que, excepte la Xarxa de Dones Cosidores, la resta d'organitzacions han esmentat a les entrevistes o a les xarxes socials sumar-se a la crida per la regularització de les persones migrades en situació d'irregularitat administrativa, campanya que té el nom de "*#RegularizaciónYa*" a les xarxes socials i va ressorgir amb força durant les primeres setmanes del confinament, com a mesura urgent i necessària per donar resposta a les precàries condicions

³⁸ De l'entrevista amb la Daniela: "*A nivel de futuro, lo que nos planteamos es poder consolidar los grupos de costura en lo que sería la gestión y la gobernanza de la propia red. Que las mujeres empiecen a generar más autonomía a la hora de tomar decisiones, plantearse los encargos. Porque hasta ahora el equipo técnico está haciendo mucho trabajo en eso. Luego también poder generar un ingreso un poco más constante a las mujeres que forman parte, ósea que haya un ingreso económico para cada una. Mejorar la formación y hacer una mejora de la calidad de lo que producimos, porque en el fondo estamos en el mercado y tenemos que ser buenas. Y tener un poco de sostenibilidad económica a la hora de tener un poco de músculo y de estructura financiera.*"

³⁹ De l'entrevista amb l'Adrián: "*Cuando salen las cosas estamos contentos y nos refuerza. Hay que saber celebrar esas pequeñas victorias en un mar de derrotas, porque las condiciones de ser migrante se han deteriorado mucho.*"

de vida en què es troben les persones en aquesta situació⁴⁰. Aquesta campanya, promoguda per nombrosos col·lectius antiracistes d'arreu d'Espanya i recolzada per més de 1500 organitzacions, respon a la idea que en plena pandèmia, no pot haver-hi persones sense drets⁴¹, especialment tenint en compte que més de 600.000 persones en situació d'irregularitat administrativa havien quedat a l'atur, tot i que la majoria treballava a llocs de feina que van ser considerats essencials, i no podrien accedir al paquet de mesures socials anunciades pel Govern estatal (Regularización Ya, s.d.).

Per últim, més enllà de les iniciatives, les persones entrevistades consideren que la pandèmia també ha contribuït a estrènyer llaços dins de la comunitat migrada, la qual ha expandit les seves formes d'organització tradicional i ha estat capaç de, amb les dificultats pertinents, reaccionar i donar resposta davant la situació. A més, és destacable el paper que han tingut aquestes iniciatives en la formació d'un circuit de suport entre les pròpies iniciatives. Per exemple, Abarka Catering ha estat proveint menús a organitzacions que estaven fent bancs d'aliments com Top Manta o l'Espai de l'Immigrant, als quals van haver de recórrer com a sol·licitants d'aliments voluntaris i voluntàries d'altres iniciatives com la Xarxa de Dones Cosidores, les quals al seu torn van cosir mascaretes per als Grups de Suport de Nou Barris, que van contribuir en la distribució d'aliments, i així successivament. L'exemple més clar és el de la Daniela: *"Extranjería no tenía citas, y yo derivé algunas mujeres al programa de Safia."*

D'altra banda, mitjançant les seves iniciatives solidàries, la comunitat migrada ha aconseguit estendre ponts amb la resta de la societat i crear aliances amb iniciatives desenvolupades per persones no migrades, ja que s'ha estès la idea que tothom sortim guanyant quan cuidem de l'altre, i han posat en el debat social i polític que les conseqüències de tenir a les nostres ciutats persones sense drets, no afecten només a l'individu que viu la situació sinó al conjunt de la societat.

Quedarà pendent, en un futur, analitzar si efectivament aquesta xarxa solidària creada en temps de coronavirus té la capacitat de mantenir-se i desenvolupar un nou tipus d'activisme que tingui la vida al centre de la seva activitat. En Cheikh, de moment, es mostra positiu: *"Evidentment ha marcat un abans i un després tot això de la pandèmia, cosa que fa que no es quedi només amb lo del COVID, sinó que crec que són models i formes d'activisme social que ja crec que perduraran."*

⁴⁰ Imatge núm. 30 a l'Annex.

⁴¹ De l'entrevista amb l'Adrián: *"Los colectivos migrantes están pidiendo la regularización. No es entendible como no se ha hecho, porque cuando en Portugal se hizo algo similar... y es una manera de proteger a las personas. Yo creo que todo el mundo ya ha entendido con la pandemia, y los que no han entendido es por razones ideológicas, que todos ganamos cuando cuidamos del otro. Creo que es una de las lecciones de la pandemia, que incluso los más liberales la deben tener en un rincón del cerebro. Pero... Y entonces, claro, no puedes dejar a personas sin derechos. Sabemos que cada persona que está sin derechos, le afecta a esa persona sobre todo, pero le afecta a todo el colectivo."*

5. Conclusions

Aquesta recerca tenia com a objectius analitzar l'impacte del coronavirus en la població migrant de Barcelona i estudiar el tipus d'iniciatives solidària que s'han impulsat des del mateix col·lectiu migrant, així com descriure l'impacte d'aquestes iniciatives.

En primer lloc, s'ha constatat que, prèviament al coronavirus, la societat espanyola ja estava molt polaritzada socialment, ocupant la població migrada un dels esglaons més baixos. Els motius pels quals les persones migrades ja parteixen d'un nivell de pobresa i vulnerabilitat social més elevat estan estretament relacionats amb el racisme institucional i el fet que sovint acostumen a ocupar llocs de feina molt precaris, amb sous molt baixos, un elevat grau de temporalitat i dins de l'economia submergida. Amb l'esclat de la crisi sanitària, el govern espanyol va imposar una sèrie de mesures amb l'objectiu de contenir la propagació del virus, entre elles el confinament, i va anunciar un paquet d'ajudes socials, com els ERTOS per tal d'evitar que la crisi sanitària es convertís en una crisi econòmica i social.

Entre algunes de les conseqüències del confinament, es troba la pèrdua de milers de llocs de feina, especialment d'aquells que no es podien realitzar en format de teletreball, com són l'agricultura, la neteja o la cura de gent gran, treballs on les persones migrades estan sobrerrepresentades. A més, les més de 600.000 persones que es calcula que es troben en situació d'irregularitat administrativa i que viuen del carrer, ja sigui gràcies a la venda ambulants o a la recollida de ferralla, es van trobar que sortir al carrer podia suposar una sanció econòmica i van perdre l'única possibilitat d'obtenir ingressos econòmics, ja que aquestes persones, per la seva condició d'irregularitat, no tenen dret a cap de les ajudes socials anunciades pel Govern.

Si bé la comunitat migrada ja tenia mecanismes informals mitjançant els quals donaven suport als propis membres de la comunitat, especialment a les persones nouvingudes, l'empitjorament de les seves condicions de vida ha activat molts més mecanismes de suport intracol·lectiu, els quals sovint s'han estès a la resta de la població no migrada per fer front al context de pobresa creixent. A més, aquests grups han demostrat capacitat d'innovació en tant que s'han hagut d'adaptar a les condicions del context i atendre necessitats bàsiques que fins ara no ho s'havien donat mai, com els productes d'higiene o el material sanitari i mascaretes produïts per Top Manta. D'altra banda, també han hagut d'adaptar les seves maneres de fer activisme per tal de respectar les mesures de seguretat sanitàries com el confinament i la distància de seguretat, de manera que les xarxes socials han ocupat un paper essencial en el desenvolupament d'algunes de les iniciatives, com la de *"#CompraAntirracista"* de la Safia El Aaddam.

Tanmateix, quan les iniciatives han requerit sortir al carrer, per exemple per distribuir aliments tal com feia Abarka Catering, les persones voluntàries han viscut moments en què la solidaritat ha estat sancionada i han estat identificades i, en alguns casos, multades pels cossos de seguretat, ja sigui per tractar-se de persones en situació d'irregularitat administrativa o sota el pretext de què s'estaven saltant el confinament, tot i acreditar que estaven duent a terme una activitat voluntària.

En general, es pot afirmar que la resposta ciutadana ha estat molt més ràpida que les accions governamentals, que acostumen a ser menys àgils com a conseqüència de la burocràcia i de les barreres d'accés que imposen. D'aquesta manera, s'hauria de donar més suport a les iniciatives ciutadanes que han millorat la resiliència de la ciutat de Barcelona. De fet, l'acollida social de les iniciatives analitzades ha estat en termes generals molt positiva i totes han rebut l'agraïment i reconeixement de les persones ajudades. Tanmateix, s'han detectat diferències significatives en el suport per part de l'Administració: aquelles iniciatives que sorgien d'organitzacions

emmarcades dins de l'Economia Social i Solidària han vist el seu treball reconegut a nivell polític i han estat premiades per la seva tasca; en contraposició, aquelles iniciatives sorgides des de l'activisme i els moviments socials, no han rebut aquest suport explícit i, fins i tot, han vist la seva activitat penalitzada, per exemple com s'ha dit anteriorment mitjançant multes o amb l'ordre de desnonament que van rebre l'Espai de l'Immigrant i Top Manta.

Tanmateix, tot i aquestes dificultats, les persones entrevistades han viscut les iniciatives realitzades com a una ocasió per cohesionar el grup, créixer a nivell individual i organitzativament i decidir projectes de futur. A més, aquestes iniciatives han contribuït a tendir ponts entre la comunitat migrada i la no migrada en tant que les iniciatives promogudes pels col·lectius migrants han col·laborat estretament amb iniciatives desenvolupades per persones no migrades, enfortint el teixit associatiu de la ciutat de Barcelona.

Així, la hipòtesi proposada en aquest treball *“Si bé la crisi del coronavirus ha agreujat la situació d'alta vulnerabilitat de la població migrada de Barcelona en la que ja es trobaven, també ha activat mecanismes de solidaritat interna que han suposat l'increment de la seva capacitat de resposta.”* queda confirmada a través de l'estudi realitzat.

Per últim, tenint en compte que el pronòstic de futur és que la crisi sanitària faci ressorgir amb força la crisi econòmica i social, incrementant la precarietat laboral i de les condicions de vida de les persones, les administracions haurien de posar en valor la capacitat de resposta i organitzativa de la societat i, en aquest cas, de la comunitat migrada, fomentant entorns favorables per a la proliferació d'aquest tipus d'iniciatives i invertint més en la participació activa de la ciutadania.

A més, i pel que fa a les persones en situació d'irregularitat administrativa, es considera urgent i necessària una millor gestió dels recursos humans i econòmics del sector públic, que tingui en compte les necessitats específiques d'aquest col·lectiu, i que s'iniciï el procés de regularització de les persones migrades, per tal de garantir que a les nostres ciutats no hi hagi cap persona sense drets.

Mentrestant, la comunitat migrada continuarà teixint una xarxa de suport que posa en el centre la vida de les persones. En paraules de l'Aissatou Mballo, membre de Top Manta:

“En una societat que anteposa els diners a la vida, on el que pots fer depèn del que pots pagar, les persones amb poca capacitat econòmica com nosaltres hem après a compartir els nostres recursos, capacitats i beneficis per poder viure. La col·lectivitat és el nostre mode de vida; així ens ho van ensenyar a les nostres cases a Senegal, a l'Àfrica. Potser sigui aquest dels majors aprenentatges que podem aportar: compartir per no deixar a ningú enrere, perquè l'esclat de qualsevol crisi ens agafi junts i juntes, amb el teixit social creat, amb les mans entrelaçades, amb la xarxa de solidaritat activa. Potser és un bon moment perquè tots i totes analitzem:

Què podem aportar? Què podem compartir?”⁴²

⁴² Imatge núm. 31 a l'Annex.

6. Bibliografia

Abarka Catering [@abarkacatering] (1 de juny del 2020). *#abarkacontraelvirus Resumen del trabajo que hemos realizado durante la situación creada por el Covid-19*. [Descripció audiovisual] Instagram. Recuperat de: <https://www.instagram.com/tv/CA4wAuGi9SR/>

Abarka Catering [@abarkacatering] (27 de juliol del 2020). Ndambe – Cocinando con Abarka. [Descripció audiovisual] Instagram. Recuperat de: https://www.instagram.com/p/CDJ_fl9h5mZ/

Abdullah, H. & Reynés, J. (2020). Los coronavirusmakers de Barcelona: la coproducción de soluciones locales frente a la pandemia global. *Revista CIDOB. Ciudades en primera línea: gestionando la crisis del Coronavirus, 2020 (05)*. 23-28.

Ajuntament de Barcelona (2020, 14 de maig). La Xarxa de Dones Cosidores de Barcelona es presenta al món. *Acció Comunitària*. Recuperat de: https://ajuntament.barcelona.cat/acciocomunitaria/ca/noticia/la-xarxa-de-dones-cosidores-de-barcelona-es-presenta-al-mon_949453

Ajuntament de Barcelona (2020, 1 d'octubre). Abarka Catering guanya 12.000 euros, primer premi de Barcelona Activa a la iniciativa amb impacte social. *Servei de premsa*. Recuperat de: <https://ajuntament.barcelona.cat/premsa/2020/10/01/abarka-catering-guanya-12-000-euros-primer-premi-de-barcelona-activa-a-la-iniciativa-amb-impacte-social/>

Badiou, A. (2020). Sobre la situación epidémica. *Sopa de Wuhan: Pensamiento contemporáneo en tiempos de pandemia*, 67-78.

Bargués-Pedreny, P. (març 2020). Una reclusión planetaria para contener el coronavirus: la resiliencia en tiempos de crisis. *CIDOB opinión*.

Basilico, N., & Figueroa, D. (2020). Los bancos de alimentos y su rol en el contexto de la pandemia del COVID-19. *Estudios Sociales. Revista de Alimentación Contemporánea y Desarrollo Regional*, 30(55).

Berardi, F. (2020). Crónica de la psicodéflación. *Sopa de Wuhan: Pensamiento contemporáneo en tiempos de pandemia*, 35-54.

Betevé. [Xarxa de Dones Cosidores de Barcelona] (2020). Reportatge Mascaretes en xarxa. [Arxiu de vídeo]. Recuperat de: <https://www.youtube.com/watch?v=m8K4xGBohJU>

Blanco, I. (2020). Solidaritat i democràcia en temps de la COVID-19. *Barcelona Societat. Revista de coneixement i anàlisi social. COVID-19: Situar el debat, situar l'emergència - 2020 (26)*. 76-80.

Blanco, I., & Gomá, R. (2003). Gobiernos locales y redes participativas: retos e innovaciones. *Revista del CLAD Reforma y Democracia*, 26(1), 15.

Butler, J. (2020). El capitalismo tiene sus límites. *Sopa de Wuhan: Pensamiento contemporáneo en tiempos de pandemia*, 59-65.

Cano, Á. B., Berrojo, A. D., López, A. C., Caride, R. P., & Blanco, F. D. M. P. (2020). La solidaritat i el voluntarisme durant la crisi de la COVID-19. *Perifèria. Revista d'investigació i formació en Antropologia*, 25(2), 115-129.

Cáritas (2020). Propuestas de Cáritas para paliar los efectos del Coronavirus en las personas más vulnerables. *Revista Cáritas* marzo – abril 2020 (587). 18 – 20.

- Colell, E. (2020). Miles de pobres súbitos por el coronavirus desbordan los bancos de alimentos.
- Contreras, P., Santa Cruz, U., Gómez, A. (2020). De derechos, exclusión y ciudadanía. Una aproximación al contexto migratorio español. *Encuentros. Revista de Ciencias Humanas, Teoría Social y Pensamiento Crítico*. - 2020 (12), 09-25.
- De Sousa Santos, B. (2020). *La cruel pedagogia del virus*. Ediciones AKAL.
- Dunia Kato (s.d.). Asociación Dunia Kato. Recuperat el 12 d'octubre del 2020 de: <https://www.duniakato.org/index.html#>
- El Aaddam, S. (2019). La campaña. Recuperat el 14 d'octubre del 2020 de: <https://votaresunderecho.es/la-campana-votaresunderecho>
- El Quaroui, R. (2020). La inmigración en tiempos de COVID-19. A: *Reflexiones desconfiadas para la era posCOVID-19*. 229-246. AnthroPiQa.
- Escapa, S. (2020). La soledad en temps de pandèmia. *Revista Barcelona Societat, Revista de coneixement i anàlisi social. COVID-19: Situar el debat, situar l'emergència* – 2020 (26), 71 - 75
- Fantova, F. (2020). Tindran futur els nostres serveis socials després de la pandèmia de la Covid-19?. *Revista Barcelona Societat, Revista de coneixement i anàlisi social. COVID-19: Situar el debat, situar l'emergència* – 2020 (26), 10 -15.
- Fernández, S. (2020). Primera Historia de la crisis del Coronavirus en España.
- Font, M. (2015, 15 d'octubre). Los manteros de Barcelona crean un sindicato para combatir el racismo y la persecución que sufren. *Público*. Recuperat de: <https://www.publico.es/sociedad/manteros-barcelona-crean-sindicato-combatir.html>
- Fontana, L. (2020). Pandemia y rearticulación de las relaciones sociales. *Perifèria. Revista d'investigació i formació en Antropologia*, 25(2), 101-114.
- Harvey, D. (2020). Política anticapitalista en tiempos de COVID-19. *Sin permiso*, 22.
- Health Warriors (s. d.). Comer un derecho universal. Recuperat de: <http://www.healthwarriorsbcn.org/>
- @hijadeinmigrantes (s.d.). #Te Cedo Una Cita. Recuperat de: <https://votaresunderecho.es/tecedounacita>
- Iborra, Y. (2018, 22 de gener). El Espacio del Inmigrante, cinco años de lucha contra el 'apartheid sanitario' del PP en el corazón del Raval. *Catalunya plural*. Recuperat de: <https://catalunyaplural.cat/es/espacio-inmigrante-cinco-anos-lucha-contra-apartheid-sanitario-pp-corazon-raval/>
- Iscla, J. A., Álvarez, N. M., Hernández, A. M. M., Gómez, A. G., Vilas, G. E., & Garcia, H. S. (2020). El control en los tiempos del coronavirus. *Perifèria. Revista d'investigació i formació en Antropologia*, 25(2), 203-215.
- Irizarri, D (2020). Solivid: registrando y mapeando la solidaridad en tiempos de pandemia. *Revista Planeo. Ciudades ante las enfermedades* – julio 2020 (44).
- İhtiyaç Haritası (s.d.) *İhtiyaç Haritası*. Recuperat de: <https://www.ihtiyacharitasi.org/>

López, H. (2019). Mayores, migrantes y soles en la calle. *El Periódico*. Recuperat de: <https://www.elperiodico.com/es/barcelona/20191126/mayores-migrantes-solas-y-en-la-calle-7750044>

López, H. (2020). La marca Top Manta lanza una línea de mascarillas para afrontar la crisis. *El Periódico*. Recuperat de: <https://www.elperiodico.com/es/barcelona/20200801/la-marca-top-manta-se-vuelca-en-las-mascarillas-8048724>

López, S. (2020). El coronavirus como declaración de guerra. *Sopa de Wuhan: Pensamiento contemporáneo en tiempos de pandemia*, 55-58.

Lorente, M. (2020). La Xarxa de Cures Antiracistes denuncia una nova sanció de la Guàrdia Urbana de Barcelona per repartir menjar durant el confinament. *La Directa*. Recuperat de: <https://directa.cat/la-xarxa-de-cures-antiracistes-denuncia-una-nova-sancio-de-la-guardia-urbana-de-barcelona-per-repartir-menjar-durant-el-confinament/>

Macau, C. (2019, 8 de gener). La Casa Àfrica del Poblenou, una llar autogestionada per les migrants nouvingudes a Barcelona. *La Directa*. Recuperat de: <https://directa.cat/la-casa-africa-del-poblenou-una-llar-autogestionada-per-les-migrants-nouvingudes-a-barcelona/>

Marí-Dell'Olmo, M., Gotsens, M., Pasarín, M. I., García de Olalla, P., Rius, C., Rodríguez-Sanz, M., Artaco, L., Borrel, C. (2020). Desigualtats socials i Covid-19 a Barcelona. *Revista Barcelona Societat, Revista de coneixement i anàlisi social. COVID-19: Situar el debat, situar l'emergència – 2020* (26), 46 -52.

Mayordomo, E. (2020). La infància: del marge al confinament. *Revista Barcelona Societat, Revista de coneixement i anàlisi social. COVID-19: Situar el debat, situar l'emergència – 2020* (26), 28 -35.

Médicos Sin Fronteras (2020), Tiempos difíciles para salvar vidas. *Revista Especial COVID-19. Contra el Reloj*. Juliol 2020 (118).

Millán-Franco, M., Gómez-Jacinto, L., Hombrados-Mendieta, M. I., & García-Cid, A. (2019). Las redes de apoyo social online y offline en los inmigrantes de Málaga (España). *Migraciones. Publicación del Instituto Universitario de Estudios sobre Migraciones*, (47), 119-149.

Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social (març, 2020). *El Gobierno lanza la campaña Este virus lo paramos unidos" para incentivar las medidas de distanciamiento social frente al coronavirus* [Comunicat de premsa]. Recuperat de: <https://www.mscbs.gob.es/gabinete/notasPrensa.do?metodo=detalle&id=4811>

Morales Morales, E., & Rebollo Izquierdo, O. (2014). Potencialidades y límites de la acción comunitaria como estrategia empoderadora en el contexto de crisis actual. *RTS*, (203), 9-22.

Nel-lo, O (6 d'abril del 2020). Quedar-se a casa no ha de ser un luxe. [entrada de blog]. Blog Oriol Nel-lo. Recuperat de: <https://oriolnello.blogspot.com/2020/04/quedar-se-casa-sovint-es-un-luxe.html>

Peláez, C., & Sanz, J. (2017). Migración y ciudadanía. La lógica de la asignación de derechos en la acción social. *Cuadernos de Trabajo Social*, 31(1), 47.

Pérez, P. (2020). Pandemia y orden público: el espacio de la protesta. *Voluntas: Revista Internacional de Filosofía*. – 2020 (11). 1-8.

PICUM – Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (2016). Informe de país de PICUM. Los migrantes irregulares y la Estrategia Europa 2020: haciendo de la inclusión social una realidad para todos los migrantes en España.

Presno, M. A. (2020). Estado de alarma por coronavirus y protección jurídica de los grupos vulnerables.

Quiroga, N. (2020). Coronavirus y economía: cuando el cuidado està en crisis. *Pensar la Pandemia. Observatorio social del coronavirus*.

Rascón, M^a. T. (2017). La importancia de las redes de apoyo en el proceso resiliente del colectivo inmigrante. *DEDiCA. Revista de Educação e Humanidades* – 2017 (11). 61-82.

Rebollo, Ó. (2012). La transformación social urbana: La acción comunitaria en la ciudad globalizada. *Gestión y política pública*, 21(SPE), 159-186.

Regularización Ya (s.d.). #RegularizaciónYa. Recuperat de: <https://regularizacionya.com/>

Rodríguez, A. (2020). Solidaridad, innovación y audacia. Tres elementos claves para vencer la crisis económica por el coronavirus. *Aportes y análisis en tiempos de coronavirus*.

El Aaddam, S. (@hijadeinmigrantes) (30 de desembre del 2019). *Hay más de 5 millones de personas en España que, además de ser silenciadas y sin derecho a voto y a ser votadas, el #racismoinstitucional nos sigue disparando*. [Descripció audiovisual] Instagram. Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B6taezzqMZD/>

Sales, A. (2020). El sensellarisme s'agreuja amb la Covid-19. Mesures d'emergència i perspectives de futur. *Barcelona Societat. Revista de coneixement i anàlisi social. COVID-19: Situar el debat, situar l'emergència* - 2020 (26). 23-27.

Sánchez, G. (2020). La pandemia agrava la saturación de los trámites presenciales de extranjería: colas en comisaría y eternas esperas por una cita. *El Diario*. Recuperat de: https://www.eldiario.es/desalambre/pandemia-agrava-saturacion-tramites-presenciales-extranjeria-colas-comisaria-eternas-esperas-cita_1_6107234.html

Sánchez, M^a V. (2020). La desigualdad social perjudica seriamente la salud: El Coronavirus sí entiende de clases sociales. A: *Reflexiones desconfinadas para la era posCOVID-19*. 73-85. Anthropia.

Sangrà, L. (2020, 22 de juny). La Xarxa de Dones Cosidores ja ha fet 13.000 mascaretes. *Betevé*. Recuperat de: <https://beteve.cat/la-familia-barris/xarxa-dones-cosidores-mascaretes/>

Saulesleja, S., & Pena, M. J. (2020). “No le tengo miedo al virus, le tengo miedo a la policía”. Mujeres migrantes en situación de vulnerabilidad durante el Estado de alarma en España. *Perifèria. Revista d'investigació i formació en Antropologia*, 25(2), 130-140.

Sierra, C. (2020). El mensaje detrás de la mascarilla de Pedro Almodóvar. *La Vanguardia*. Recuperat de: <https://www.lavanguardia.com/de-moda/moda/20200904/483288560809/pedro-almodovar-mascarilla-top-manta-festival-venecia.html>

Sindicat Popular de Venedors Ambulants (2015). Manifiesto por la despenalización del Top Manta. Recuperat de: <https://manteros.org/comunicados/#1488655372018-0124eea1-2b0a>

Sindicat Popular de Venedors Ambulants (2016, 31 de juliol). Manifiesto por la libertad de los manteros. Recuperat de: <https://manteros.org/comunicados/#1481993209913-7bd52f35-a17a>

Sindicat Popular de Venedors Ambulants (2018). La muerte de Mame Mbaye Ndiaye en Lavapies. Recuperat de: <https://manteros.org/comunicados/#1533405382875-53a3e99a-a8d0>

Sindicat Popular de Venedors Ambulants (juliol 2018). Top Manta: nace una nueva marca colectiva. Recuperat de: <https://manteros.org/top-manta-nace-una-una-nueva-marca-colectiva/>

Sindicato Mantero de Barcelona (2016, 17 de març). Sindicato Popular de Vendedores Ambulantes. [Arxiu de vídeo]. Recuperat de: <https://www.youtube.com/watch?v=nC26o3HWOfc&feature=youtu.be>

Subirats, J. (2020). Ciudad y vida. Revista La Vanguardia – 02/04/2020. Recuperat de: <https://www.lavanguardia.com/local/20200402/48271636093/barcelona-ciudad-coronavirus-covid-19-densidad-urbanismo-movilidad.html>

Tijoux, M. E. (2019). El otro doble de la pandemia: racismo y subjetividad. Revista Heterotopías del Área de Estudios Críticos del Discurso de FFyH. – diciembre 2019, 3(5).

Top Manta [@topmanta_bcn] (23 de març del 2020). *Solidaridad mantera ante el covid-19*. [Descripció audiovisual] Instagram. Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B-FdoiAKdAk/>

Top Manta [@topmanta_bcn] (29 de març del 2020). *Solidaridad mantera ante covid-19*. [Descripció audiovisual] Instagram. Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B-UARaoKt3H/>

Top Manta [@topmanta_bcn] (14 de maig del 2020). Bad Gyal y Aziz Faye. [Descripció audiovisual] Instagram. Recuperat de: <https://www.instagram.com/tv/CAKKOVcjiOh/>

Velasco, S. (2020). La “compra antirracista” que ha salvado a miles de migrantes indocumentados durante la pandemia. *Público*. Recuperat de: <https://www.publico.es/sociedad/iniciativa-social-migrantes-compra-antirracista-iniciativa-ayuda-migrantes-indocumentados-pandemia.html>

Whittaker, J., McLennan, B., & Handmer, J. (2015). A review of informal volunteerism in emergencies and disasters: Definition, opportunities and challenges. *International journal of disaster risk reduction*, 13, 358-368.

Žižek, S. (2020). Coronavirus es un golpe al capitalismo al estilo de ‘Kill Bill’ y podría conducir a la reinvención del comunismo. *Sopa de Wuhan: Pensamiento contemporáneo en tiempos de pandemia*, 21-28.

7. Annex

7.1. Entrevistes

7.1.1. Transcripció entrevista a Cheikh Drame, fundador i membre d'Abarka Catering

Què és Abarka Catering i qui en formeu part?

Abarka Catering és un empenement social de l'associació Dunia Kato, que es dedica a temes de codesenvolupament i temes de migració. En un principi Abarka Catering va néixer per poder ser com una font d'ingressos pels projectes de Dunia Kato i d'aquesta forma obtenir una mica més d'independència i no haver de dependre de subvencions o de projectes de l'estil. Però poc a poc ens hem anat adonant que el projecte Abarka Catering en si, ja és un projecte molt molt gran que té varies potes. En un primer moment vam decidir separar-ho, però ara ens trobem en assessorament amb Barcelona Activa per tornar a vincular-ho, però no vincular les dues activitats, sinó vincular els noms ,perquè la gent entengui exactament per què neix Abarka Catering i què volem.

Dit això, Abarka Catering en si és una empresa de càterring, tot i que ens hem anat diversificant. És una empresa que vol oferir càterings, ja sigui privats o públics. Ja sigui a empreses, administracions de govern, com a... per exemple, pròximament tenim un esdeveniment de l'Ajuntament de Sant Boi, vam fer un aniversari, vam estar a la festa de SOS Racisme. Actualment estem en procés de constitució de cooperativa.

Un dels principals objectius d'Abarka Catering, tot i que el primer que es veu es el nom de càterring i el menjar, intenta lluitar una mica perquè ens hem adonat de què... Va néixer per exemple en el marc de la boda de la meva germana i el meu cunyat, perquè ens vam adonar de què no hi havia cap empresa de càterring que oferís cap empresa de menjar africà. Això respon a que Abarka Catering, més que menjar, intenta posar en valor i a transmetre diferents cultures d'Àfrica, en concret estem parlant de l'Àfrica de l'oest. Per això intentem rebutjar aquest nom de "menjar de Senegal" o "menjar de Gàmbia", perquè, per exemple, si parlem del Mafe, és originari de la cultura Mandinka, i la cultura Mandinka es pot trobar des de Mali, Guinea-Conakry, part de Guinea-Bissau, Senegal, Gàmbia... i d'aquesta forma fugim dels països perquè entenem que aquest països, desgraciadament, són el que són fruit d'Otto Van Bismark i de les potències i de l'imperialisme i de com es van repartir, sense tenir en compte aquestes realitats culturals ni aquests pobles històrics d'Àfrica. Toquem una miqueta de tot i és un dels objectius més importants de tots: trencar estereotips negatius d'Àfrica. Ma germana quan presenta a presentacions, ella comença amb una pregunta bàsica que és: "Què és el que et ve al cap quan parlem d'Àfrica?" I efectivament, la foto amb el nen amb la panxa gonflada amb mosques per tot arreu, misèria, falta de cultura,... simplement es veu Àfrica com algo uniforme, que es considera com un país uniforme, caòtic, corrupte, on la gent és vaga, no treballa, no fa res. I això és un dels principals objectius d'Abarka.

L'altre, també, ens adonem, perquè nosaltres hem viscut aquí, i si creem cosetes i innovem una miqueta, potser canviem... però realment no estem creant res molt nou, al final estem agafant les receptes de les nostres mares i àvies. Perquè això és un altre tema. Si te'n vas a Dakar, tot són KFC, restaurants, pizzeries italianes... I al final... Fins i tot una persona molt molt estimada ens va dir: "Ja, però jo he anat a Senegal i no he menjat això...". I era com, "vale, a quina part de Senegal?". "Ah, jo he estat a Dakar". "Vale, però és que t'estem parlant de menjar com és el

cuscús o mil cosetes més, que són típiques dels pobles, poblats i cultures, on es planta i es menja això. I ens estem adonant que s'està perdent per la globalització i moltes altres coses. Ara tot és occidental i s'ha estés com una mentalitat que tot el que ve d'Europa i l'occidental és lo bo i el que s'ha d'adaptar, i a nosaltres ens sembla una llàstima, perquè desgraciadament tot això s'anirà perdent. Aleshores, aquí mateix també una de les nostres intencions és empoderar. A part de trencar estereotips, tant d'aquí com d'allà. És un mercat verge, perquè és que és això que et dic, vulguis o no el menjar paquistanès ja té un lloc a la cultura catalana, igual que es coneix el menjar de la Índia, del Nepal, tailandesa, i ja no et dic el menjar xinès o japonès, mexicà. Hi ha de tot, però d'Àfrica què? I hi ha molta diversitat, que fins i tot nosaltres flipem. Doncs volem transmetre tot això. I desgraciadament si no ens comencem a posar, ens queixarem de lo de sempre: *"no, que un blanco está comercializando nuestros productos como le dá la gana."* Ja, però algú ho ha de fer, no?

També portem una perspectiva antiracista des del punt de vista de que nosaltres estem d'acord en què sempre s'ha de visibilitzar i denunciar, però també hem de crear i construir, no esperar a que ens ho donin tot... és que no ho faran, és més, s'apropiarà. I si nosaltres podem crear això, al final, qui no pot? Quanta gent ha nascut aquí, quantes generacions són? Quanta gent són fills d'immigrants africans que han nascut aquí, que mengen aquest menjar, que el coneixen... però al final respon una mica a estar a certs treballs, com pugui ser periodista, estar a política... un lloc així per trencar els estereotips.

El més important per nosaltres és poder generar oportunitats laborals per persones migrants i racialitzades, com per exemple el Soly, que és una persona migrant, i jo i la meva germana som racialitzades. El Soly ha estat persona en situació irregular, així que sabem de què es tracta. Si tot va bé, en el nostre futur ens agradaria molt poder estar ajudant en quant a regularització, és a dir, poder anar contractant a persones en situació irregular amb l'objectiu de poder donar-li els paper perquè aquesta persona pugui treballar i tenir oportunitats i no estigui tant exclosa per part del sistema. Així, el que volem és generar oportunitats laborals a persones migrants racialitzades posant en valor la riquesa cultural africana a través de la gastronomia i els valors de l'economia social i solidària.

¿Com ha viscut Abarka Catering la pandèmia?

Al principi ho vam viure amb molta por perquè la nostra primera línia de negoci era els càterings, com t'he explicat, i estant en situació de COVID i pandèmia i tot el que implicava, evidentment no es podien reunir grups de persones, els esdeveniments eren menys...i ens vam posar en un panorama una mica bastant pessimista. Aleshores arran de l'Economia social i solidària vam impulsar el projecte *"Abarka contra el COVID"*, que directament consistia en cuinar i preparar menús i amb l'ajuda d'algunes plataformes que feien d'enllaç, poder repartir-ho a professionals de sanitat que està en primera línia i persones que ho estan necessitant. Això implica tot el *postureo* de la foto de que ho estem portant, perquè al final vam sol·licitar la subvenció de Fons Cooperatiu per l'Emergència Social i Sanitària, que va donar 1500€ a projectes que fessin qualsevol cosa pel COVID i nosaltres vam decidir fer això. Si no m'equivoco vam fer uns 700 i picu de menús. El que no es veu és que també anàvem cada dia a la Rambla del Raval o algun altre lloc on la gent estava en situació de carrer i, tot i que evidentment ja hi havia organitzades xarxes de suport i d'aliments, però eren més de matèries primes. Però nosaltres preparàvem uns 20 o 30 de menús i ho anàvem repartint entre la gent que ho necessitava, perquè era també un dels nostres objectius. Després de la pandèmia, vam estar bastant pessimistes perquè al final també volem generar economia, volem facturar, i vam desenvolupar la línia de *delivery*, entrega

a domicili, que és “*Abarka en casa*”, que vam començar fent-ho només els caps de setmana, però després vam anar de vacances, i ara retornarem un altre cop a oferir menús.

També ens associàvem amb empreses sostenibles que compartissin els nostres ideals i valors pel repartiment, com eren les Mercedes, que repartien en bicicleta, però res a veure amb Globos i Deliveroo i empreses d'aquestes. I bueno, també ens van sortir alguns esdeveniments, com la festa dels 30 anys de SOS Racisme Catalunya. Però al tornar a setembre també ens he adonat que per tot els del COVID molta gent ha anat cancel·lant els esdeveniments, i això ens va tocar una mica a nivell de facturar... I actualment estem també amb la línia de negoci... Tot això a arrel del COVID, eh! Que potser ho teníem pensat però vam pensar que era el moment de desenvolupar-ho, com per exemple “*El Chef en casa*” i tallers de cuina, que actualment estem fent.

La iniciativa que va fer, la de “Abarka contra el COVID”, perquè va decidir desenvolupar-la?

Vam decidir desenvolupar aquesta iniciativa perquè des de la missió d'Abarka també s'ha de tenir sempre en compte Dunia Kato. I quan vam rebre això, estant en el circuit de l'economia social i solidària, estant en procés d'estar pensant en transformar-nos com a cooperativa, vam entendre que amb aquests diners no seria gens ètic i que no aniria tampoc amb la nostra línia, lucrar-nos directament. Sentíem la necessitat de què en aquesta situació hi hauria molta gent que ho estaria passant molt malament on potser tampoc l'Estat i les administracions tampoc poguessin arribar, i al final perquè teníem ganes d'ajudar. Va ser una cosa que ens va agafar a tots així de cop i volta, i una mica aquests van ser els motius.

Sobre quin col·lectiu ha tingut impacte la iniciativa?

La iniciativa realment ha tingut impacte sobre persones que estaven treballant en primera línia, sobretot quan va començar la pandèmia que ens va sobresaturar a tothom, col·lectiu sanitari estava desbordat, i creiem que també seria un bon gest portar-lis dinar.

Després, sobre quin altre col·lectiu? Principalment sobre col·lectiu vulnerable. Hem anat a parròquies, a gent que tenia dificultat per dinar... gent que necessitava menjar directament.

I un altre col·lectiu ha estat persones que han estat treballant en associacions socials o antiracistes, com pot ser la Red de Cuidados Antirracistas, que potser es posaven a treballar, a fer mil coses, tenien aliments sense cuinar i demés, però pel seu dia dia els hi era impossible posar-se a cuinar, a preparar menjar... I a vegades cuinaven qualsevol cosa i de qualsevol forma.

Vale, heu cuidat als que cuiden...

Correcte. Com et deia, també lo de la Rambla del Raval, gent que està en situació de carrer i ho necessitava.

Com ha afectat la pandèmia al col·lectiu migrant de Barcelona?

Jo, algun nano que coneixia d'algun centre, els hi portava. Després, Suport Casa Àfrica, pel barri, tenien un edifici on tenien molta gent migrada en situació irregular, que no tenien on viure... allà també hem intervingut amb el nostre granet de sorra. Però així com a reflexió, sempre hem pensat que arribant a situació de crisi, la població migrant, sobretot la situació migrant sense papers, en situació irregular, estaria passant greus dificultats. I la reflexió que s'ha fet des de diferents moviments i entitats socials i societat civil en general és que, al final, aquesta crisi del Coronavirus, només afectaria més a les persones racialitzades i migrants perquè en aquesta

societat són l'última graella. I aquesta era la reflexió que hem fet. I encara ho diem, que encara està per arribar coses xungues.

També hi ha un altre tema puntual que a mi m'afecta personalment, però que jo puc dir que soc dels privilegiats i ho podré arreglar bé, i és tot el tema de la documentació. Ho estan bloquejant tot, no estan havent cites per renovar el NIE. Jo porto dos mesos demanant cita per internet i mai hi ha. Conec amigues i col·lectius i gent que treballa.. actualment una amiga que m'està ajudant que treballa en un buffet d'advocats i m'ho diu: *"Jo la meua rutina és de 7 a 9 del matí, dues hores, dedico sempre a buscar cites, i no hi ha. Com a màxim trobem dues..."*.

Quin tipus d'incidència ha tingut la iniciativa?

Jo crec que econòmic per nosaltres zero, perquè com et deia, ha estat una financiació que sí que ens hagués pogut beneficiat per construir cosetes que tenim pendent, comprar material o fins i tot comercialitzar, però l'hem utilitzar per ajudar, així que econòmicament a nosaltres no ens ha afectat.

Emocionalment ens hem emocionat molt. A la gent que hem portat el menjar ho agraïen bastant, la gent del carrer. Sobretot al començament, a la Rambla Raval ens miraven amb desconfiança, però al següent dia, quan ens veien aparcar ens deien "Ei, veniu per aquí!". A Casa Àfrica super agraïts també. Emocionalment, la gent se sentia recolzada, encara que fos una miqueta. Tampoc és res de l'altre món, però és un granet de sorra. La gent ha sentit aquesta solidaritat en general.

Per què creieu que hi ha hagut persones que han necessitat d'iniciatives com la vostra?

Bàsicament perquè l'Estat del Benestar no inclou a tothom, perquè bàsicament l'Estat o els governs no arribaven a aquestes persones. Aquestes persones s'han sentit abandonades. I per això s'han creat situacions i iniciatives, xarxes, grups de treball, tot tipus de coses perquè sentim que el Govern no cobria les necessitats d'aquestes persones. I un cop dit això, si ho extrapolem a persones migrants, evidentment molta gent ho ha patit, però dins del grup de població migrant, si el col·lectiu sense paper, a sempre ha sigut vulnerat i s'ha sentit abandonat, senten que són ciutadans de segona, amb aquesta situació s'agreuja més encara. I hem constatat evidentment que el Govern no ha pensat en aquestes persones.

Heu col·laborat amb altres organitzacions? Heu fet treball en xarxa?

Hem col·laborat sobretot principalment Health Warriors, que era una plataforma que es va crear també arran del COVID que posava en contacte mitjans de transport amb... per exemple era una xarxa de taxistes, amb hospitals, fundacions i associacions que ho necessitaven. Aquesta ha estat la nostra col·laboració més estricta. Potser em deixo algo, però col·laborar col·laborar a estat amb Health Warriors.

Sí que hem tingut persones solidàries que han vingut a ajudar-nos, com per exemple persones afrodescendents com el cas de l'Ibrahim, que és cap de cuina a la Tagliatella, que a part de que li motiva el projecte, quan ha vist que passava això, ell i un amic seu, van venir volant a fer-nos un cop de mà perquè crèien que era necessari. També tenim un amic que viu a casa nostra i es troba en situació irregular, a aquesta persona l'hem portada allà a treballar i ha estat l'única persona que ha cobrat, perquè els altres que et deia no han volgut cobrar, ho han volgut fer voluntàriament per ajudar. I hem pensat que, evidentment, una persona que es troba en situació de venda ambulat al carrer amb tot lo del coronavirus, a part de què ho vèiem a casa que estava sempre per telèfon parlant amb la família, sempre nerviós, i tot i que no comunicava gaire,

estava patint. I aquells tres dies que va venir a ajudar-nos, hem cregut que d'aquells diners també li podíem pagar un sou per l'esforç.

Per què quants menús m'has dit que vau fer?

Més de 700... 700 i pico de menús en 6 dies de repartiment.

Creus que la gestió de recursos econòmics i humans ha estat la correcta al llarg de la pandèmia?

No sé si puc respondre amb molt de coneixement o detall perquè tampoc sé exactament com s'han destinat els recursos als llarg de la pandèmia, però sí que crec que no ha estat correcte, o al menys des de el meu punt de vista a estat deficient, però no pel coronavirus sinó que ja ve d'abans. Tots els retalls en educació, sanitat, sobretot sanitat... hem vist com la nostra sanitat ho ha patit. I temes socials... portem uns anys on sempre s'ha anat com retallant, retallant, retallant, privatitzant, no apostat per allò públic. I al final, quan ens hem torbat en una situació com aquesta, pues l'hem vista. I ja que toquem la política, potser no té molt a veure amb els recursos però sí com des de la política sempre es fa tot lo possible perquè... i és una campanya que crec que continua, perquè des de la classe obrera ja, tant la migrant i racialitzada com la classe obrera blanca, se li ha intentat constantment, enviant missatges de confrontant-nos de veure com a rivals, enemics, gent que està fent que som els culpables de què aquesta gent estigui passant per dificultats. I mentre aquesta classe obrera blanca està constantment recriminant i culpant a l'altre classe obrera racialitzada immigrant, mentrestant es lo de sempre, els polítics des de dalt continuen fent i desfent a favor de les elits i dels privilegiats, i en contra de les dues classes obreres. *"Te está quitando el pan pero yo te recorto, y el culpable es el otro... pero a la vez los queremos para el campo."* No sé... és molt heavy com s'ha instrumentalitzat. El cas més clar és el dels temporers. Com als guiris se'ls aplaudeix perquè venen i encara continuem sentint, no sé si ho vaig llegir a un article, però em va indignar tant... deia *"No se cuantos inmigrantes ilegales van esparciendo el COVID entre la población"* i era "guau!". I com la població responia a això, que ha fet que veïns s'organitzessin per anar a mostrar el seu rebuig a aquesta migració a les zones on viuen. Que potser ja estaríem entrant en temes d'infància migrant i temporers aquest estiu, però bueno...

Hem parlat de què es podia fer una crítica al com s'havien gestionat els recursos... Com creus que hagués estat una bona manera de gestionar aquests recursos? Tenint en compte les conseqüències que ha tingut sobre la població migrada...

Jo crec que... tenint un compte que és una pandèmia, s'hauria d'invertir molt, gran part dels recursos, crec que era indispensable que anés a sanitat, però per una part també dic que m'ha semblat molt bona la iniciativa del Govern estatal dels ERTOS i de l'Ingrés mínim vital, la "paguita" que li deien els altres... que potser encara li faltava o no ha arribat a tothom, però bueno, crec que més o menys ha sigut una mica un coixí per la societat en general perquè si no hagués estat un *hostiazo* increïble. Però en quan a migració, jo crec, no sé, potser m'equivoco, però crec que no s'ha fet gaire cosa. Directament sobre la població migrant, i torno a insinuir en la població irregular, se l'ha apartat, com si no existeixen. I en aquesta situació se'ls ha apartat completament i crec que potser hauria pogut estar bé poder invertir una mica de recursos, ja sigui en centres d'infància migrant, una miqueta més... Jo hagués invertit en trobar gent migrant en situació de carrer i poder protegir-la una mica i poc més. Quan dic protegir-la parlo també de temes habitacionals tant com pel dia a dia, alimentació i higiene. I sobretot el que estem veient tots ara que potser hagués fet falta més rastrejadors, invertir en rastrejadors... No sé, la veritat.

I de cara a un futur, quin és l'escenari post pandèmia que ens espera socialment i sobretot per a la comunitat migrada?

Pues jo ho veig bastant fotuda la cosa, de cara a un futur. Perquè és el que et dic, s'estan veient moltes campanyes, molta criminalització en vers la immigració. Sembla increïble. És el que et deia, no? Quan estàvem en plena pandèmia... bueno és lo típico que es diu, però quan estavem en plena pandèmia, els que estaven als camps treballant, que moltes vegades no sé jo si se'ls feia test del COVID i se'ls intentava protegir, però els que estaven allà garantint que no ens quedéssim sense fruita, son les persones que després hem vist que han estat increïblement maltractades, criminalitzades i culpades, fins i tot, del coronavirus. I parlant una mica, entenc que no tant perquè la comunitat xinesa aquí és una mica més forta i té els seus propis recursos, però al començament, el racisme en vers la població xinesa també, i culpabilitzant-la del coronavirus em va semblar algo bastant heavy. També vaig llegir coses d'associacions xineses que evidentment amb tot van anar a denunciar i a fer el possible, però de cara a un futur, jo ho estic veient bastant futur.

També veig el positiu en l'autoorganització, en la solidaritat, i en les diferents xarxes de persones migrants com no només de persones migrants, sinó de persones no racialitzades i blanques que estan allà intentant autoorganitzar-se per oferir solucions i que pugui ser una mica més lleu, però la sensació general és que estem vivint, per molts factors, en general, la pujada de l'extrema dreta, la polarització de la societat en general. Tot el suport mediàtic i institucional que tenen aquest tipus de discursos contra la migració, fa que jo sincerament no sigui molt optimista.

I no penses que ha ajudat a establir una xarxa més forta?

Sí, és una de les coses positives. Per una banda i per necessitat pura i dura la gent ha hagut d'aixecar-se i ajudar-se i organitzar-se d'alguna forma, i per exemple, ha sortit la Red de Cuidados Antiracistas, en tots els àmbits... no només en temes d'alimentació, sinó temes legals, de serveis, de gestionar papers, burocràcia... S'ha creat xarxa, organitzacions i associacions que en poc temps han mostrat la seva eficàcia i la seva força, i a més ha servit perquè es creïn també aliances i es donin suport mutu entre tot aquest teixit. Evidentment ha marcat un abans i un després tot això de la pandèmia, cosa que fa que no es quedi només amb lo del COVID, sinó que crec que són models i formes d'activisme social que ja, crec que perduraran.

I en aquest escenari que presentes, quin és el futur d'Abarka Càtering?

El futur d'Abarka Càtering? És el que et deia, constituir-nos com a cooperativa, estar en la xarxa cooperativista, perquè al final una de les conseqüències i ventatges que ha tingut això, ha estat que nosaltres ja no estem llogant una cuina. Abans llogàvem una cuina on cuinàvem i pagàvem. Arran, no potser tant del COVID, sinó del cooperativisme i de la xarxa social que hi ha entorn al cooperativisme a Barcelona i que estem en tot això de la economia social i solidària, que també el COVID ha potenciat, ens ha sortit la opció de tenir una cuina on no paguem res, i és una cuina bastant professional, perquè és un espai que s'anava a convertir en un hotel de luxe a Vallvidrera i es va ocupar entre els veïns i allà tenen horts, fan un centre cívic, una associació de joves i de més, i el que fa... l'únic que busca també, l'únic cost que nosaltres tenim per disposar d'una cuina completament professional, amb cambra frigorífica, magatzem i de tot, és que donem una miqueta de retorn social. I bueno, també el futur d'Abarka en aquest sentit la possible clientela que puguem tenir, que valorin molt tot el tema social, tot el que hem pogut fer pel COVID, i que quan surtin els esdeveniments, els poc que puguin haver-hi, i quan s'organitzin cosetes, crec que també ens ajuda a perfilar-nos i ha estat presents en quan a... perquè a més la gent ens ho diu:

“Us preferim a vosaltres que no a d’altres.” En quant a Abarka no ens anirà tampoc tan bé perquè al final la gent dirà: “Per què pagar si ja no estem tampoc per pagar, si ens ho podem muntar nosaltres?” Però els que s’ho puguin permetre, el que ens arriba és que volen comptar amb Abarka.

La iniciativa “Abarka contar el COVID” s’ha acabat, però us plantegeu en un futur si hi hagués la necessitat, reprendre una iniciativa semblant?

De fet sí, sí que ens ho plantegem. Depèn de com avancin les coses... Actualment amb cuina pròpia i amb el que ens estalviem, depenent de com vagi ens vam plantejar que potser no s’ha acabat, que segurament no tornarem a viure un confinament massiu, però evidentment qualsevol situació que puguem detectar que Abarka, sempre que ens sigui realitzable, evidentment allà estarem. No hem concretat res encara, però sí que ens ho plantegem.

Pues Cheikh, ja no tinc més preguntes... No sé si hi ha alguna cosa que vulguis afegir...

Sincerament crec que no, eren bastant completes les preguntes i alguna m’ha deixat sense resposta...

Genial, gràcies!

Gràcies!

7.1.2. Transcripción entrevista a Adrián, miembro del Espacio del Inmigrante

¿Qué es el espacio del Inmigrante y quiénes lo conformáis?

El Espacio del Inmigrante lleva funcionando desde el 2012 y apareció como respuesta a un Decreto Ley que dejaba a los inmigrantes fuera de la Sanidad Pública, del Gobierno de Rajoy. Entonces, en ese momento, se juntaron un grupo de médicos y decidieron que iban a denunciar esa ley racista, pero que al mismo tiempo había que hacer algo. Y lo que hicieron fue ocupar un sitio que se llamó el Hospitalucho, y ahí mismo hacían consulta a los inmigrantes que no tenían acceso a la sanidad, y también tejían una red con los médicos del CAP que no estaban de acuerdo con esa Ley. Esos médicos rebeldes se unieron a la lucha también. Y entonces así se pudo atender a algunos compañeros migrantes. A partir de ahí, se juntaron psicólogos, porque vieron que las necesidades no eran solo médicas, también psicológicas. Se juntaron abogados también, para el tema de los papeles y tal. Y finalmente se daban esos tres servicios: sanitario, psicológico y legal. Pero la idea no era solo dar servicios a los inmigrantes, servicios gratuitos, porque lo que queríamos... buenos como pensamos que los migrantes son sujetos políticos, aun no teniendo papeles pueden hacer política, lo que queríamos era que se autoorganizaran ellos. Entonces no solamente dar servicios, sino crear un espacio donde ellos puedan autoorganizarse y, a través de sus formas propias de organización, liderar su propia lucha. Y entonces salieron varios proyectos autogestionados, un ejemplo es el Sindicato de Manteros, que empezó en el Espacio del Inmigrante. Otro ejemplo es el Colectivo de los ExMenas, las Cuidadoras Sin Papeles... todos estos ya han obtenido su autonomía. La idea no es que sigan siempre en el Espacio, si no que en algún momento tengan su propia autonomía y hagan su propia lucha.

Al mismo tiempo de crear un espacio político, de autogestión y de servicios a los migrantes para defender su lucha, también intentamos crear un discurso alternativo a las políticas xenófobas y racistas que se aplican desde las instituciones. Un ejemplo de esto es la Escuelita Antirracista, donde nosotros vamos con los compañeros inmigrantes sin papeles a las escuelas, o a los CAUs o a cualquier grupo de niños que lo pida, y hablamos con los niños sobre como se construye el racismo, hacemos preguntas, ellos intervienen mucho, interactúan con manteros, menores inmigrantes... Y entonces, es una forma que tenemos nosotros, no solo de dismantelar muchos estereotipos, sino también de hacer que nuestros compañeros empiecen a hablar sobre su situación, con su propia voz. Y es una manera de invertir esa relación entre el que sabe y el que no sabe. Porque siempre, los discursos sobre el racismo, vienen de la academia o vienen de las instituciones, y no vienen de las personas que están sufriendo el racismo. Y entonces, cuando hacemos la Escuelita, se invierte esa relación de poder, esa jerarquía, y los inmigrantes toma el lugar del que sabe y se ponen como los profesores, por un día, por una hora, y responden a las preguntas de los niños que normalmente no tienen muchos filtros. Es interesante lo que ocurre ahí en ese momento. Refuerza a nuestros compañeros, y por ahí, algún niño empieza a hablar del racismo que ha sufrido. Si hay algún niño migrado o racializado en la clase, se suelta a hablar.

Entonces los ejes son: autogestión, defensa de los derechos y creación de un discurso o pensamiento alternativo. Siempre desde abajo y fuera de las instituciones.

¿Cómo os organizáis?

En principio nosotros siempre hemos funcionado con una asamblea abierta todos los martes, en nuestro local del Espacio del Inmigrante. Desde las restricciones por el COVID no hemos podido hacer la asamblea abierta, evidentemente, y entonces hemos hecho pequeñas reuniones de

menos de 10 personas, nos hemos reunido en algún parque o así. Y también a través de Telegram, Whatsapp... Pero a nosotros ya nos urge tener nuestra asamblea abierta porque era un espacio donde recibíamos a muchas personas inmigrantes que buscaban o un lugar donde poder estar o se acercaban porque hacíamos eventos... Claro, todo eso por la pandemia se ha tenido que parar, deshacer los eventos culturales o de discusión... Y esto es bastante beneficioso para el poder, que no se pueda hacer este tipo de activismo.

¿Y sois tanto hombre como mujeres?

Sí, tanto hombres como mujeres. Gente de Cataluña, europeos, latinos. Por el espacio ha pasado de todo: marroquíes, pasquistaníes, indios, toda Latinoamérica, Senegal, Gambia... bueno, de todo.

¿Cómo ha vivido el Espacio del Inmigrante la pandemia?

Bueno, la pandemia nos pilló en un momento muy malo. Tuvimos que... justo antes de la pandemia, tuvimos que expulsar a un compañero por actitudes machistas dentro del colectivo. Y... nomás terminó esa tormenta, porque había ciberacosado a compañeras... nomás terminó esa tormentita... tormentota... llegó el confinamiento. Entonces nos pilló un poco... doble shock. Pero de todas maneras continuamos acompañando. Actualmente estamos acompañando a un grupo de mujeres, casi todas trabajadoras del hogar y de los cuidados. Y muy rápidamente, la idea es... buenos, estamos haciendo trabajo de autogestión con ellas. Pero muy rápidamente la situación nos llevó a tratar de cubrir sus necesidades básicas. Al mismo tiempo que tratamos de hacer la autogestión. Buenos, tratamos de que ellas se autogestionen. Entonces empezamos a recolectar comida que ellas llevaban a sus compañeras que ellas llevaban a sus compañeras, a otras compañeras que ellas conocían que viven en Bon Pastor, en Hospitalet, Santa Coloma. Y entonces, con ellas vamos a hacer llamados a los vecinos de barrios para que se solidaricen y puedan contribuir con una bolsa de arroz o lo que puedan.

Entonces la iniciativa de la que me hablas, ¿ya existía anteriormente o surge a raíz del coronavirus?

No, surge como necesidad por el coronavirus.

Por que previamente a eso, ¿no habíais tenido ninguna iniciativa parecida?

No, bueno, alguna vez sí que hemos hecho comidas populares para conseguir algunos fondos para que todo esto sea autogestivo. Hemos hecho cuscús, mafe, eventos de charlas, conciertos, cinefóruns... para recaudar un poco de dinero y que eso se invierta en la organización propia del colectivo o la de otro colectivo que lo necesite. Pero de esta manera tan... que lo hicimos cada semana, y tan enfocada a la supervivencia, es la primera vez que lo hacemos.

¿Por qué decidís empezar la iniciativa? ¿Cuándo os dais cuenta de la necesidad?

Es que no había otra opción. No había otra opción. Ahora mismo estamos acompañando a unas 25 mujeres que trabajan en las casas y que se quedaron sin empleo durante el confinamiento. O las que se quedaron internas sufrieron mucha discriminación, como si fueran vectores del virus, etc. Imagínate, si en la mayoría de las parejas hubo un incremento de la violencia durante el confinamiento... imagínate cuando esa relación de poder no es la del heteropatriarcado si no que además del sexismo, agrégale el racismo que puede sufrir una interna que trabaja en casa de una familia en España.

Te iba a preguntar sobre que personas ha tenido impacto esta iniciativa. ¿Ha sido únicamente sobre estas mujeres o la recolecta también ha ido a parar a otras personas?

No, sobretodo a estas mujeres. Nos gustaría ayudar a todo el mundo, pero...

Y estas mujeres, ¿son mujeres que están en situación de irregularidad administrativa?

Sí, son sin papeles.

Así más en general, no sé si habéis hecho alguna reflexión en el Espacio del Inmigrante sobre cómo ha afectado la pandemia al colectivo inmigrante.

Le ha afectado muchísimo en el sentido que... bueno, la pandemia ha acentuado todas las desigualdades que atraviesan a toda la sociedad. Y los migrantes, al ser un colectivo discriminado pues ha sufrido en mayor medida esa desigualdad que se incrementó. Muchos de ellos perdieron su empleo. Quienes sacaban recursos vendiendo en la venta ambulante, por ejemplo, o en trabajos irregulares, los perdieron. Y ellos no tenían ni un ERTE ni les mantuvieron el salario, evidentemente. Y otro problema que hubo es que mucha gente estaba en proceso de arreglar sus papeles o tenían citas, y todas esas citas se perdieron. Y ahora es muy difícil encontrar una cita. Y de echo, ahora las citas las están vendiendo, y las están vendiendo muy caras las citas. No sabemos quien desde la Administración se está beneficiando de todo esto.

Es decir, creéis que es alguien dentro de la administración que se dedica a coger todas las citas y a venderlas...

Claro.

¿Cuál ha sido el impacto que ha tenido la iniciativa sobre estas mujeres?

Con ellas hemos hecho estas recolectas de comida, pero evidentemente no dejamos de lado el trabajo político. Entonces, paralelamente a la recolecta de comida, que bueno, les hace bien y a parte son ellas las que están ahí... es fruto de su propio trabajo, pues ellas están ahí en la colecta. Hemos continuado su trabajo político, por ejemplo, hacemos talleres con ellas de feminismo, de expresión literaria, de expresión corporal, para que haya un proceso sanador, porque todas estas mujeres vienen de un contexto de mucha violencia. Mucha violencia vivida en sus países, algunas, mucha violencia vivida aquí mismo. Entonces, de lo que se trata es...

¿Qué tipo de violencia?

Mucha violencia machista, mucha violencia por la situación, la mayoría son latinoamericanas, y en Latinoamérica... en sus países tiene problemas de crimen organizado, etc. Y la violencia que sufren acá es machista, es racista... sobretodo las que viven internas lo pasan mal.

Y de cara a vosotros como colectivo, ¿veis que ha tenido algún impacto o beneficio al hacer esta iniciativa?

Yo creo que en cada cosa que hacemos, cuando salen las cosas estamos contentos y nos refuerza. Hay que saber celebrar esas pequeñas victorias en un mar de derrotas, porque las condiciones de ser migrante se han deteriorado mucho. Entonces no podemos echar cohetes, como decimos en México, pero sí que intentamos valorar cualquier pequeña victoria subjetiva o objetiva que tengamos sobre este sistema.

¿Por qué creéis que se ven abocadas estas personas a necesitar iniciativas como la que habéis desarrollado?

...

¿Reformulo la pregunta?

Sí

Vale. ¿Por qué hay personas hoy en día que necesitan, por ejemplo, en vuestro caso, que se haga una recolecta de comida?

Bueno, claramente porque no... estas personas están institucionalmente marginalizadas por no tener papeles. Ellos no pueden trabajar con un contrato, no tienen acceso a los derechos que cualquier español tiene. Y en esa condición de vulnerabilidad y junto con la pandemia, es muy lógico que se encuentren en esa situación.

Y creéis que aunque tengan papeles, la situación tiene un cambio muy grande en la calidad de vida de estas personas?

La verdad es que sí. Para un inmigrante sin papeles, lo más importante y su lucha constante es el papel. Durante esa lucha tiene que estar, de acuerdo con la Ley de Extranjería, tiene que estar tres años mínimo, que nunca son los tres años, siempre son más. Tres años de manera irregular, al fin de los cuales uno espera que tengan un contrato de trabajo. Al cabo de tres años tendrás que tienen un contrato de trabajo par pedir el arraigo. ¿Y qué pasa durante esos tres años? Tiene que sobrevivir., Por eso los compañeros manteros tiene que hacer la venta ambulante. Los compas lateros tienen que vender latas. Los chatarreros tienen que recoger la chatarra. Y eso no son elecciones personales. No escogieron ser chatarreros ni manteros. Y aunque estas mujeres en particular, que se dedican a los cuidados y a los trabajos del hogar, puedan encontrar algo satisfactorio en su trabajo y gratificante, y que es algo que valoran mucho porque les gusta cuidar a personas, estar con las personas mayores o menores y cuidarlas... aun así están desprotegidas laboralmente y son objeto de mucho maltrato por parte de los empleadores y por parte también y sobre todo, de la Administración...

¿Y habéis hecho colaboraciones durante la pandemia, especialmente para el tema de la iniciativa?

Sí, recibimos mucha ayuda de el Teatre Pa Tothom, un teatro del oprimido en el Raval, nos ayudaron mucho con los acopios. Colaboramos un poquito con la Xarxa de Suport del Raval y fue de gran ayuda El Lokal, la librería anarquista, sobre todo porque ellos tienen una asesoría jurídica gratuita para todo el barrio que está funcionando muy bien; y los compañeros de Acció Riera Baixa, que nos ha ayudado a empezar a hacer los acopio en el mercadillo de la calle Riera Baixa, donde además de la gente que convocamos nosotros a través de las redes, hay gente que va pasando por allí y dice *"ai mira, voy a colaborar"*.

Vale, y hora que mencionas lo de las redes. ¿Cuál ha sido el uso que le habéis dado a las redes sociales?

Bueno, yo creo que quizás las hemos usado igual que antes, namás que ahora damos más *likes*! En la Escuelita Antirracista, que ahora no se puede ir a la escuela, sí que en el Instagram, en vez de hacer escuelitas virtuales, lo que hicimos fue pedirle a compañeros que hablaran de su experiencia, compañeros migrantes. Y entonces nos enviaban... ellos se grababan con su teléfono, nos enviaban su video y lo subíamos. Eso se puede ver en el Instagram de la Escuelita.

¿Habéis hecho alguna reflexión respecto a como se han gestionado los recursos económicos, humanos, etc... durante la pandemia?

La pandemia tiene claramente una dimensión de clase. Aquellos que están más afectados son las clases populares y los inmigrantes forman parte de la clase popular. Creo que, si me preguntas de manera general, no es verdad que un gobierno progresista ni nada, entonces tampoco se le puede exigir mucho. Pero suponiendo que pretenden ser de izquierda y progresistas, se les podría pedir que no abandonaran la atención primaria. Nosotros tenemos mucho... a través, des de el origen del Espacio, tenemos relación con el CAP de Raval. El CAP del Raval es una vergüenza. Es diminuto, no tiene recursos, para aun barrio tan poblado. Pero claro, está poblado por migrantes y gente trabajadora. No le interesa al ayuntamiento de los Comunes ni a Izquierda Republicana, que se ocupa de la sanidad, que tengamos un CAP decente en el Raval. ¿Para qué? ¿Para atender a unos pobres migrantes? Entonces con los compañeros del CAP Nord, tenemos mucha relación y sabemos lo que han luchado, de echo los acompañamos durante la ocupación de la Capilla de la Misericordia, y es un poco vergonzoso que la atención primaria que es, en verdad, lo que menos cuesta, porque si pusieran el dinero allí, ya no lo tendrían en la UCI que es lo más costoso. Pero muchas veces las lógicas económicas, o la mera lógica racional no funciona. Sabemos que los inmigrantes dan más dinero del que reciben, pero eso no quita que haya racismo estructural y institucional, que es el que tiene una lógica no meramente contable, sino que también hay una lógica colonial y muchas cosas muy arraigadas en esa construcción que se hizo del Otro. La inferiorización del Otro, y como esa inferiorización del Otro es funcional al sistema.

Bueno, y también vimos que durante el confinamiento esto estaba lleno de policías, el Raval. Policías poniéndole multas a compañeros que estaban distribuyendo comida. Estaban penando la solidaridad desde abajo. También hubo redadas de extranjería, control de papeles en la Rambla del Raval durante el confinamiento. Aquí hubo operativos policiales, que no se veían en otros barrios. Buenos, estamos viendo lo mismo en Madrid. La coerción y la fuerza se aplican a las clases obreras y populares.

Y entonces, ¿cómo crees que se deberían haber gestionado los recursos teniendo en cuenta el impacto que ha tenido el coronavirus en la comunidad migrada?

Bueno, a ver, los colectivos migrantes están pidiendo la regularización. No es entendible como no se ha hecho, porque cuando en Portugal se hizo algo similar... y es una manera de proteger a las personas. Yo creo que todo el mundo ya ha entendido con la pandemia, y los que no han entendido es por razones ideológicas, que todos ganamos cuando cuidamos del otro. Creo que es una de las lecciones de la pandemia, que incluso los más liberales la deben tener en un rincón del cerebro. Pero... Y entonces, claro, no puedes dejar a personas sin derechos. Sabemos que cada persona que está sin derechos, le afecta a esa persona sobre todo, pero le afecta a todo el colectivo.

Pues esto sería todo lo que te quería preguntar. No sé si te ha quedado alguna cosa que me quieras comentar...

Sí, quisiera aprovechar para comentarte que tenemos un despacho ocupado desde hace más de un año, junto con el Sindicato de Manteros, que se llama La Caracola, y estamos en riesgo de desalojo. Ese lugar pertenece a La Caixa, que se lo ha vendido al Grupo Editorial Som, que es un grupo editorial de la burguesía catalana. Y entonces, con esa excusa quieren echar a nuestro colectivo y al Sindicato de Manteros, lo cual nos parece como una aberración, porque nosotros hemos hecho ahí mucho trabajo social, hemos dado vivienda, hemos cuidado a la gente, hemos hecho proyectos, hemos creado pensamiento, hemos creado también cultura. Solo que a ellos no les gusta esa cultura desde abajo. Les gusta esa cultura que está en las grandes editoriales.

Pasó un poco con La Tancada lo mismo. La Tancada es una ocupación migrante también. El Ayuntamiento quiere desalojarla para hacer un centro cultural, cuando La Tancada ya es un centro cultural. Ahí ha habido teatro, ha habido cine, ha habido charlas, conciertos. Pero claro, es cultura desde abajo, y ellos quieren la cultura desde arriba. Y entonces ahora estamos en este proceso en el que tenemos que defender el despacho. Y bueno, nuestro único argumento es que lo que hacemos ahí son proyectos sociales, defendiendo los derechos.

Ahora que hablabas así un poco del futuro, ¿Cómo ves el Espacio del Inmigrante del futuro? ¿Y si os habéis planteado si en un futuro, si fuera necesario, volveríais a hacer una iniciativa como la que habéis hecho con el coronavirus?

Esperamos que no. Esperamos que no sea necesario estar en... Claro, nosotros, nuestra apuesta es que los migrantes somos sujetos políticos, y que tenemos nuestras propias formas de organización, que son transformadoras, que incluso le convendría a la izquierda mirarnos un poco, para ver las formas de organización que tenemos. Creo que encontrarían mucha inspiración, y encontrarían varias alternativas a este mundo tan basado en la ganancia y en el despojar al otro.

Entonces, nuestra apuesta es que somos sujetos políticos, ¿no? Pero claro, trabajar estos modos de organización, siempre se ha hecho frente a la adversidad, porque ha habido redadas policiales, está la Ley de Extranjería. Nos tenemos que enfrentar a la política, la Ley de Extranjería y al racismo cotidiano y al racismo estructural. Entonces hay esas adversidades que no es bueno que le sumemos una pandemia global. Entonces esperamos que en un futuro no tengamos que estar pesando en la supervivencia de los compañeros, si no en las formas de organización que queremos. Pero bueno, mientras haya problemas y haya alternativas, ahí estaremos.

7.1.3. Transcripció entrevista a Lamine Bathily, membre i portaveu del Sindicato Popular de Vendedores Ambulantes

¿Por qué decidís poneros a coser mascarillas en plena pandemia?

La idea es que estamos en el mismo barco. Estamos en el mismo país. Mientras que no estamos registrados... por ejemplo, cuando el presidente dijo “En este confinamiento no queremos que nadie se quede atrás”. Me parece que los inmigrantes se le han olvidado, porque no estamos en ningún sistema social de este país. Ninguno. Y nos hemos dado cuenta de que los ilegales no van a cobrar ni poder cobrar una mínima ayuda en este sistema. Y nosotros decidimos, por ejemplo, crear el banco de alimentos antes de las mascarillas, para que los compañeros que sobreviven de la calle pueden tener lo mínimo necesario para sobrevivir. Y con este banco de alimentos, un día estábamos sentados así en la tienda, y Aziz nos dijo “Oye podemos coser batas y mascarillas para protegernos.” La idea era para nosotros. Las mascarillas eran para nosotros. Después ya llegan las batas. Pero cuando empezamos a coser las batas y las mascarillas, ahí nos viene un “click” de ayudar a los colectivos. Por ejemplo, la Tancada, nadie está trabajando allí, necesitan protegerse. Y empezamos a coser y empezamos a donarlos a los colectivos que no tienen ayudas. Después de esto, empezaron, nos han empezado a contactar algunos hospitales, algunos centros de residencia... y allí salió la idea de donarlo a los hospitales. Y bueno, con esto yo creo que hemos hecho un paso importante, y hemos hecho que los políticos puedan cambiar sus ideas, sus mentes hacia los inmigrantes. Porque la gente que lo cosió, ninguno era legal. Por ejemplo, yo sí que tengo los papeles, puedo estudiar, puedo tener un trabajo que me gusta. Pero los compañeros que lo hacían, no eran legales. Incluso cuando salían de sus casas para venir a coser, les identificaban y algunos han recibido una multa, por ejemplo Papalaye, que está en la tienda vendiendo, él en esta época ha llegado su multa de 300 euros solamente por salir a repartir las batas y las mascarillas a los hospitales.

Así que habéis hecho dos cosas paralelas, la recogida de alimentos y...

La de coser las mascarillas y donarlas a los hospitales. Y eso. Y la otra ha sido hacer un banco de alimentos para que los compañeros que viven de la calle y que no están en ningún sistema social puedan sobrevivir.

¿Por que vosotros, como colectivo, como habéis vivido la crisis del Coronavirus?

Bueno, de verdad, como somos gente vulnerable, gente que vive en la calle, nos ha afectado muchísimo. Yo tengo muchos compañeros que no tienen papeles, la única esperanza que han tenido es la calle, y si la calle la prohíben y no pueden salir de su casa, es lo peor. Nos han sorprendido mucho, pero también es verdad que lo hemos vivido de forma colectiva. ¿Por qué digo de forma colectiva? Porque tenemos una cultura que se llama la Teranga. La Teranga es una convivencia que tenemos dentro de nosotros: yo te puedo ayudar y tu mañana me ayudas.

¿Cómo se escribe?

Teranga. Te lo escribo si quieres: teranga.

Ah vale.

Es la Teranga de Senegal que hemos traído aquí. Si tu no tienes, yo te puedo ayudar y mañana tu me ayudas. Y con eso hemos podido sobrevivir hasta hoy. Con eso hemos hecho el banco de

alimentos y lo hemos podido donar a los manteros que lo necesitan. Y así hemos podido sobrevivir hasta ahora.

¿Previamente al coronavirus habíais hecho recogida de alimentos o es una iniciativa que ha surgido en este contexto?

Bueno, es una iniciativa que surgió desde el coronavirus y hasta hoy ya no recogemos alimentos. Pero hay empresas que nos donan, que nos dan camiones de leche o camiones de... No solo lo donamos a los manteros si no a los vecinos que viven aquí. Hace una semana justo que nos ha llegado un camión de leche, pastas, todo hecho, y a los vecinos del barrio les empezamos a repartir estas cosas. Pero es una campaña justo para el coronavirus, y después ya no.

¿Sobre qué colectivo han tenido más incidencia las iniciativas que habéis desarrollado?

Bueno, con la recogida de alimentos hemos podido ayudar a los compañeros manteros, a la gente de aquí que son gente vulnerable, que son gente que no tiene ayuda. Por ejemplo, el último reparto lo he hecho yo, y me he dado cuenta que le he repartido a gente blanca que vive aquí. Estuve en Trinitat Nova y tenía una lista, y eran marroquíes, eran latinos, incluso eran gitanos y españoles. Y con este banco de alimentos hemos podido ayudar a esta gente.

Y del tema de coser batas y mascarillas, hemos podido ayudar, hemos podido aportar, hemos podido ayudar a la gente de aquí. Por que le pasa al vecino que está al lado, me puede pasar a mí, me puede afectar a mí. Y eso. No solo sobre los inmigrantes hemos hecho impacto.

En conjunto, más allá del Sindicato, ¿cómo crees que ha afectado la pandemia al colectivo migrante de Barcelona?

Bastante, nos ha afectado bastante. No solo el tema de.... Porque conseguir un trabajo es super difícil. Si digo esto, hablo de los inmigrantes que han conseguido los papeles. Consegir trabajo es super difícil. Imagínate esto. Y después que no puedes conseguir un trabajo, el tema del coronavirus, que te quedas en tu casa, sin poder salir, sin poder conseguir nada... te afecta bastante. Y los más vulnerables son los manteros, que ellos sobreviven de la calle. Y si ellos tampoco no pueden salir... Pero en este coronavirus sí que no han... lo hemos vivido bastante mal.

¿Y que impacto crees que han tenido las iniciativas que habéis desarrollado?

Hemos hecho lo poquito que hemos podido. Pero normalmente nosotros, creo que de ayuda máxima no lo hemos hecho. No hemos podido cumplir sus requisitos, sus... no sé cómo se dice.

¿Sus necesidades?

Sus necesidades. No lo hemos podido cumplir. Pero al menos hemos hecho cosas que el Gobierno debe hacerlo, pero no a nosotros. Por eso hacemos banco de alimentos, y luego lo repartimos... sin ninguna seguridad. Incluso escondidos para que no te multe la policía. Entonces, ello espero que... ellos lo han recibido de manera... sorprendidos, que no lo esperaban de nosotros.

¿Y vosotros, como grupo, crees que os ha marcado de alguna manera?

Sí, nos ha marcado en la vida. Nos han marcado y espero que en lo que nos han marcado, se haya podido cambiar la mentalidad de los políticos que hablan mal hacia los inmigrantes. Porque si hemos vivido peores momentos en el coronavirus... por ejemplo, los CIE llenos hasta que ya no pueden más, es culpa de los recortes que hizo el gobierno del PP. Y la falta de batas, de

maskarillas, de respiradores, es culpa de los recortes. Ha afectado a todo esto. Y nosotros con lo poquito que hemos tenido, hemos podido participar, coser y danarlo. Espero que con esto se puede cambiar el sistema y la mentalidad de los políticos y la gente que piensa que los inmigrantes no hacen nada.

¿Por qué crees que hay personas que, teniendo en cuenta que vivimos en un estado del bienestar, hay personas que no han visto cubiertas necesidades básicas como la alimentación, la higiene, la protección como las mascarillas... ¿Por qué?

A ver, no te entiendo nada...

Vale, te lo vuelvo a preguntar.

Si.

Vivimos en un Estado del Bienestar.

Sí.

Donde en teoría el Gobierno tiene que cuidar de los ciudadanos.

Sí, es lo que decía.

¿Por qué creéis que ha sido necesario que desde el Sindicato se repartiera alimentos o se cosieran mascarillas? ¿Por qué ha habido personas que en plena pandemia no tenían para comer?

Por que son personas que no están en ningún sistema social de este país. Son personas que llaman "ilegal". Son personas que no están registradas en ningún registro de este país. El Gobierno y el Estado, lo que hacen es intentar dividirnos y llamarnos lo siguiente: el pobre y el rico, el negro y el blanco, el legal y el ilegal. Mientras que ellos se enriquecen. Es siempre lo que los políticos intentan hacer para que haya diferencias. Por eso, si yo estoy legal y no tengo lo suficiente económico para poder sobrevivir, o poder comprarme un pan en el Mercadona, es que... comprar una mascarilla me va a costar más. Es lo que está pasando. No sé si te he contestado...

Sí, sí, perfectamente. ¿Mientras hacíais estas iniciativas, habéis colaborados con otras organizaciones?

Bueno, hay colectivos que vienen y te apoyan. Pero mientras que hacíamos esto, no. Pero sí que hay colectivos que han venido a donar alimentos y a apoyarnos. Pero la idea venía de nosotros.

¿Os han ayudado a repartir o algo?

No, nada.

¿Creéis que el Gobierno ha gestionado bien los recursos económicos durante el coronavirus?

No. ¿Por qué digo no? Porque hay mucha gente que no se han podido beneficiar de estos recursos mientras ellos hablan. Y tengo muchos muchos amigos que son legales y no se han podido beneficiar de esto. Y la mayoría son inmigrantes los que no se han podido beneficiar de esto.

¿Y como creéis que se debería haber gestionado?

Buenos, que todos seamos iguales. Que no sea el blanco y el negro, el inmigrante y el que vive aquí. Que todos seamos iguales y que no haya diferencia, ni de color ni de nacionalidad.

¿Qué crees que podría ayudar a la comunidad de personas inmigrantes de Barcelona? Pensando en que esto se puede alargar en el tiempo... ¿Qué es necesario que si o si haga el Gobierno?

Juesto es la campaña que estamos haciendo: la regulación ya. Porque mientras que hay legal e ilegal siempre habrá diferenciación. Pero mientras que todo el mundo seamos legales, que no haya diferencias, que no tengamos que ver a esta persona como un ilegal... esto. Yo creo que, regularizando a las personas, tu las... es que nosotros podemos ayudar en muchas cosas. Nosotros podemos aportar muchísimas cosas. Muchas. Por ejemplo, con el tema del COVID, yo tengo compañeros que no han podido tener los papeles, han podido salir de aquí e ir a buscar trabajo en otras ciudades. Por ejemplo, tengo compañeros que han ido a Almería... perdón, a Llérida, a recoger la fruta. ¿Y quienes son los que se comen la fruta? Son los políticos que se la comen. ¿Y quien la recoge? Son los pobres inmigrantes ilegales. Y son cosas que el gobierno no quiere ver y no quiere saber nada.

Y con el trato que además han recibido...

Ya.

En realidad, esas eran mis preguntas...

¡Ah, vale! Espero que haya respondido...

¡Sí! No sé si crees que hay algo más que sería importante que supiera de cara al trabajo que estoy haciendo...

Bueno, creo que hemos hablado de la "Regularización ya", porque es lo que estamos haciendo ahora mismo, es la campaña que estamos haciendo. Y por ejemplo, a partir de pasado mañana tenemos un desahucio en este local, que nos van a desahuciar. Ahora, esto cada día se llenaba de medios. Han venido todos los políticos. Ha venido el presidente de la Generalitat, el presidente del parlamento, la alcaldesa, en este local.

La Caracola, ¿no?

Sí. Aquí hemos cosido batas y mascarillas en los peores momentos, cuando nadie quería salir de su casa. Y nosotros lo hemos cosido, hemos salido y lo hemos repartido. Hoy, en el día de hoy, nos quieren quitar el sitio. Es que a veces..., no tenemos palabras de describir los que está pasando. Y los políticos lo saben y nadie nos dice nada. A mi a veces son cosas que me sorprenden...

¿Qué plan tenéis?

Bueno, resistir hasta el último momento y denunciarlo en las redes sociales. Es el único plan que tenemos. A ver qué va a pasar...

Porque... ¿Qué vais a hacer si esto se sostiene en el tiempo, la crisis del coronavirus?

Bueno, por el momento, como estamos trabajando desde el Top Manta, y la idea siempre es hacer camisetas, estampar y continuar con el proyecto del Sindicato. Es la idea. Vamos a seguir continuando, vamos a seguir denunciando a través de nuestras camisetas, en los mensajes de nuestras camisetas, no pararemos. ¿Aguantar? Ya llevamos años. Yo llevo 15 años aguantando

aquí y viviendo discriminación y persecución. Entonces, si tenemos que aguantar 1 año, si alguien ha aguantado 15 años, 1 año ya no es nada para él. Y también continuar con el proyecto, con la lucha. Es siempre lo que hemos tenido en la cabeza. Es lo que ves que están haciendo los compañeros. Cada día estamos ahí trabajando a tope.

Pues, eso era... ¡muchísimas gracias!

7.1.4. Transcripció entrevista a Daniela Martínez Escobar, dinamitzadora de la Xarxa de Dones Cusidores de Barcelona

¿Qué es la Xarxa de Dones Cusidores?

La Xarxa empieza porque la Cooperativa Etcèteres recibe el encargo del Ayuntamiento de hacer el tema de les Energies Comunitàries, que es un trabajo que se hace a nivel de barrios de la ciudad. Entonces, se hace el primer encuentro de Energías Comunitarias y se hace alrededor de la costura, en la que diferentes grupos de costura de la ciudad se encontraron en la Trinitat Vella, y se empezó a identificar que en ese encuentro de costura se juntaron un montón de mujeres de todo el mundo para coser. Osea, se juntaron una mañana para coser y luego se hizo un desfile, pero fue como un montón de peña la que asistió.

Entonces se empieza a detectar que en la ciudad había presencia de grupos informales de costura a los que en un futuro, quizás, les interesaría tirar adelante un proyecto económico, pero la precariedad del propio grupo hacía que fuera difícil tirar adelante un proyecto económico, porque a lo mejor eran dones, la mayoría migradas, con situaciones precarias, que no les da para poner una tienda de costura bonita de Gracia. Ni tampoco como para decir, “ai pues voy a empezar a hacer cosas, las subo en Instagram...”. Entonces eso, la Cooperativa Etcèteres detecta esa necesidad, y junto con Barcelona Activa se hace un análisis del textil en la ciudad, de cómo era el tema textil. Y se detecta a diferentes niveles cosas que se necesitaban, y una de ellas, es la presencia de grupos informales que precisamente requería acompañamiento.

Entonces se vuelve a hacer la segunda trobada de energías comunitarias, que me parece que eso fue en el 2018 o 19... creo que fue en el 18 que ahí ya estaba yo, ahí aparece mogollón de gente y mogollón de movimiento. Así que se constata que había mucha necesidad de tirar adelante el proyecto. En una de esas actividades, pasó también que vino un grupo de mujeres de Marruecos, a conocer el sector del textil en Barcelona. Osea, un grupo de mujeres marroquinas, sobre todo de Tanger, a conocer como estaba el textil desde la mirada de la economía social, porque allí en Tanger también se estaba trabajando el textil desde la mirada de la economía social.

Vinieron de Tanger...

Vinieron desde Tanger aquí a conocer como se estaba trabajando en el sector del textil. Entonces hacen la invitación de que se espera que las mujeres de aquí también vayan a Marruecos a conocer la red de mujeres costureras de Marruecos, para que conocieran cómo estaban funcionando. Y efectivamente las mujeres de allí de Tanger están mucho más profesionalizadas que lo que estamos aquí. Eso luego es un debate largo, porque en verdad vas allí y son unas artesanas. Porque yo también creo que el estado no es tan protector y es un poco como que te tienes que buscar la vida, ¿sabes?

Ya...

Entonces desde la Cooperativa Etcèteres y la Asamblea de Cooperació per la Pau, se propone hacer un viaje que sea como el punto de partida para crear la Red de Mujeres Costureras. Entonces el viaje se organiza en diciembre del 2019, y viajamos todas las mujeres de la Red a... o sea, no. Algunas de las mujeres de cada grupo, principalmente dos de cada grupo de costura, que estaban más activas y con mucha motivación de participar en lo que sería una posible red, y se organiza el viaje y nos vamos casi 20 mujeres a Tanger, entre técnicas y costureras a conocer

el proyecto de allí. Y el viaje de Tanger fue como espectacular, porque es como que muchas mujeres, algunas marroquíes que no había viajado nunca solas, por ejemplo, siempre habían sido el viaje migratorio o el viaje para ir a ver a su familia, pero nunca como para disfrutar. Otras era su primera vez en el avión. Viajar con mujeres solas fue algo super impactante y hizo un punto y aparte de la Xarxa. Ahí en Marruecos se empieza a gestar lo que sería un proyecto colectivo, en el que el objetivo es que unamos las fuerzas de todos los grupos de costura, los articulemos, y empecemos a trabajar por recibir comandas de manera conjunta, por compartir recursos, por ejemplo comprar las maquinas entre todas y nos lo rotemos. Que empecemos a hacer procesos productivos que representen una renda, para esas mujeres que en fondo querían coser y no sabían como organizarse, o sí que saben pero no tenían los recursos. Y ahí se empieza a trabajar en lo que sería la Red. En Marruecos pasa de todo, porque también conocemos a las mujeres de allí, vemos la super organización. En Marruecos detectamos que hay toda una articulación de mujeres en Tanger que tienen su local propio, su maquinaria, que reciben comandas, que están a tope, ¿vale? Y eso motiva muchísimo, porque se crea un espacio de decir “joder, jesto mola un montón!”.

A la vuelta, en diciembre, hacemos una pasarela en la que se desfilan en Plaça Catalunya todos los productos y se escribe el Manifiesto de la Red “Costureras contra la precariedad”. Nosotras lo que queremos defender es que el textil, que es un sector de Barcelona, había sido un textil que con el fast fashion se fue a tomar por saco, y encima con unas condiciones laborales bastante malas... como retomar esa cosa que la costura es una cosa local, hecha por mujeres, y mujeres que reivindican el precio justo de las cosas. Pero claro, eso también implica que nosotras por nuestra parte tengamos que aprender todo el proceso productivo, que en realidad es super complejo, en el textil.

Entonces se hace la pasarela y ahí empezamos a hacernos visibles, porque ahí nos graba la tele. Empezamos a hacernos públicas.

¿Esto es principios de 2020?

En diciembre de 2019, y empezamos a grabar en enero y febrero de 2020 un pequeño corto en el que empezamos a explicar quiénes somos la red.

¿Este es el que hay en YouTube?

Sí. Y justo después llega la pandemia. Pensábamos que con la pandemia se iba a ir todo un poco a la mierda, pero pasó lo contrario, en el sentido de que... ¿Qué paso? Sobre el 24 de marzo tomamos la decisión de hacer mascarillas, ¿vale? En este camino que yo te he explicado como encargo del Ayuntamiento y con la Cooperativa Etcèteres, en este proceso de ir a Marruecos y tal, se genera una alianza muy fuerte con la Fundación Pare Manel. Esto no tienes porque saber, pero Antonella, que es una de las compañeras de la Red, es experta en textil y trabaja en la Fundació Pare Manel, que tienen un proyecto que se llama Periferica 9, que llevaban trabajando el textil desde mucho antes. Entonces se juntan la Cooperativa Etcèteres y la Fundació Pare Manel, junto con todos los actores públicos que estaban dando apoyo para que este proyecto fuera posible, ¿vale? Osea, que sí, es un proyecto que ha salido desde las propias costureras, pero con mucho acompañamiento publico también. Entonces...

Llega la pandemia...

Sí, llega la pandemia, y la Fundación Pare Manel junto con todas las Xarxes de Suport de Nou Barris, sobre todo de Verdún y Roquetes, se empieza a construir la maquinaria para hacer

maskarillas. Se avanza el dinero desde la Fundación Pare Manel, pero Acción Comunitaria nos dice “no, no, os damos una pasta también para que podáis hacer las maskarillas y ofrecerlas al territorio”. Entonces se empiezan a coser maskarillas para cubrir las necesidades de centros de salud, de CAPs y todo lo que en ese momento estaba en su máxima emergencia, y el circuito es que, des de la Fundación se cortaba la tela, luego había otra compañera que recogía la tela cortada, las llevaba a las costureras, cada costurera la cosía en su domicilio, y eso lo recogía otra compañera y lo llevaba a donde tenían urgencia y necesidad de materiales de protección.

Para articular esto establecimos una reunión semanal, que también fue muy guai, porque en la reunión semanal hacíamos un Zoom. Claro, mujeres migradas, muchas, o no migradas, pero que superan los 40 y pico de años y que en su vida se habían conectado a un ordenador y no tenían ni idea de como hacerlo. Fue todo un reto, propusimos el Zoom y pensamos “¿A ver quien se va a conectar?” Pues se conectaron todas. Y empezamos a trabajar. Todas perdimos el miedo con el Zoom y empezamos a trabajar cada semana una reunión. En esa semana se empezó a articular todo. Osea que la pandemia aceleró, porque yo creo que en la vida real no nos hubiéramos reunido una vez a la semana. Eso no hubiera pasado si no hubiera sido por la pandemia. Entonces nos reuníamos una vez a la semana y empezábamos a trabajar en cosas que teníamos: la producción de maskarillas en plan, esta semana quien cosa, quien recoge, qué dificultades hay. Antonella empezó a hacer todo el tema de soporte, arreglar una máquina a distancia, por ejemplo. Y articular todo un sistema de ayuda, por ejemplo, si detectábamos que una compañera costurera estaba pasando por un mal momento, como desde la Fundación Pare Manel también tienen recursos, se ponían en contacto con la red que hiciera falta. Pues si había una que le faltaba comida, pues que fuera al banco de alimentos. Si algunos niños no estaban pudiendo hacer deberes porque no tenían ordenador, pues de donde se pudiera se sacaba un ordenador. Y para muchas el encuentro semanal también supuso un espacio suyo. Porque era un momento en el que estábamos todas tan encerradas, que incluso para mí... que tener la cosa que una vez a la semana tenías esa faena de conectarla, verlas, hablar cosas... te sacaba del confinamiento, aunque siguieras encerrada en casa. Y sobre todo eso, como que... “pues este es un espacio para mí, aquí voy a hablar yo y voy a ver a mis compañeras”. Salir del encierro y la tele, pues muchas estaban entrando como en una depresión. Entonces, este proyecto de las maskarillas, de golpe empieza a... bueno, la administración nos dio un dinero por haberlo hecho. Entonces nosotras como en concepto de... Osea, hubo una parte de las maskarillas que fue voluntaria para atender la urgencia del barrio, que luego si quieres te paso ese dato de cómo es concretamente...

Sí.

Pero luego era como otra parte para cubrir los gastos de haber hecho las maskarillas. Entonces ahí decidimos ponerle... esto es un poco delicado porque digamos que les pagamos a las costureras por hacerlo, pero lo hicimos de una manera informal, porque no tenemos la estructura de por hacer maskarillas, dar de alta en la seguridad social ni nada. Entonces lo que hicimos fue darles un dinero en concepto de beca. Pero que Cris, en muchas casas salvó el mes, ese dinero. Osea, tu lo puedes leer como “bueno, pagasteis, pero no pagasteis seguridad social y en el fondo es replicar trabajos precarios, ...” Y sí, pero es que en ese momento fue...

Una salida...

Sí. Nosotras recibimos un dinero y dijimos “pues ese dinero se va a contabilizar cuanto ha cosido cada una, que se llevaba el registro en Excel de lo que había producido cada una, y pusimos un precio. Y en ese precio se incluye un coste que es para la costurera que es el principal, otra parte

va para el grupo de costura, porque queremos fomentar que los grupos tengan una cajita de resistencia, y para las entidades que estuvieron haciendo toda la coordinación y de trabajo que es dinero del proyecto en el fondo. Esto fue también un ejercicio que nos sirvió como cuando tu vendes una cosa en que se te van a ir los costes de ese producto y también de negociar con los grupos, pues por ejemplo que sean conscientes de que tu coses, pero también de que de lo que estás haciendo una parte del dinero se va a tu grupo, para que en un futuro si tu quieres hacer otra cosa tengas con que comprar material.

Claro... Porque entiendo que ellas en un principio empezaron a coser voluntariamente, ¿no?

Si, ellas sí. Y así fue. Y de hecho, el día que nosotras vimos los números de cuanto le tocaba a la gente, bueno... yo casi lloraba. Por ejemplo, hay una de las costureras que trabajó muchísimo, que cobró 400€ y con eso ella pudo pagarle el cole a su hijo, la FP, comprarse un ordenador pequeñito para ella, ¿sabes? Y que muchas venían de trabajar en la limpieza, muchas de las costureras compaginan el proyecto con trabajos precarios, que en la pandemia se paralizaron. La Xarxa de Dones en ningún momento pretende o esperar generar un sueldo con el que se mantengan las mujeres porque somos conscientes de que esto es super difícil. Pero sí como una renta complementaria, que es un poco lo que ha pasado con las mascarillas. Pues si tú, desde casa o con tu grupo de costura, puedes generarte 200€ de ingresos e ir construyendo el proyecto poco, pues ya es una manera de ir articulándote. Porque tampoco... sabemos hacer cosas, sabemos de costura, pero aún nos queda mucho trabajo de homogeneizar el nivel, que todas puedan hacer igual, hay muchas mujeres que tienen casuísticas muy complejas dentro de casa entonces no les puedes pedir que cosan durante tanto tiempo... Entonces hay cosas personales que están conviviendo con el tirar adelante un proyecto emprendedor. Cuando revisas la vida de cada una y les preguntas de que viven, viven o de trabajos precarios o de ayudas del Estado básicas... y el mercado laboral a parte no te va a recibir, porque si tu estructura familiar no te lo permite porque tienes un montón de cargas, o porque eres una mujer marroquí que te cuesta hablar o que llevas el pañuelo y no te lo vas a quitar porque no te da la gana de quitártelo y lo que sabes hacer es cocinar y limpiar pero poco más... ósea, para el mercado. Esa es la visión que tiene el mercado de ellas. Que luego cuando entran a la Xarxa hay una explosión. Por ejemplo, ellas cuando cosen, y empiezan a ver que los médicos llevan su mascarilla, ahí ellas flipan en plan “un médico lleva mi mascarilla”, ¿sabes? Es como que se produce un cambio de posición. Sabes eso que decía Oscar Rebollo de dar y recibir, que, de golpe, ellas han dado una cosa super importante, que es que un médico se protege con eso... las subió.

Es super difícil, si tu tuvieras que hacer inserción laboral ordinaria de la mayoría de las mujeres... pues... ¿sabes? Faltan un montón de cosas. Entonces el proyecto es comunitario, de curas, de formación, pero la parte económica para nosotras es super importante. Entonces cada vez que se hace una charla, por ejemplo, como las que hicimos en clase del IGOP que ellas fueron a hablar, a ellas se les paga por eso. Eso es para empezar a generar espacios de renta... que ellas vayan recibiendo un dinero también. Que se genere economía dentro de la Red. Lo ideal en un futuro sería empezar a recibir pedidos grandes, como un pedido que hemos recibido de batas para una clínica odontológica, o de entidades grandes, como colegios que nos pedían 2000 o 3000 mascarillas. Y espero que no sea en un futuro con mascarillas, pero con otras cosas.

Vale, creo que ya puedo tachar cuatro preguntas seguidas de las que te quería hacer... ¿Cuándo habéis hecho esta iniciativa, sobre qué colectivo ha tenido impacto?

Por una parte, sobre un montón de CAPs, centros de salud, de atención domiciliaria, de atención sociosanitarias, y escuelas. Estos serían los clientes de la Red. A algunos primeros se le llevó gratuitos y luego se convirtieron en clientes.

Y luego las mujeres también son beneficiarias, evidentemente. Hay como un doble servicio, porque para ellas esto también fue algo que les ha dado mucha estructura.

No sé si habéis hecho algún tipo de reflexión sobre cómo ha impactado la pandemia en el colectivo migrante...

A ver, no. Dentro de lo que es la Red, a nosotras todavía nos falta mucho de lo que sería constituir un discurso político que se hecho desde ellas y suyo. También pasa una cosa, y es que a las mujeres nos han enseñado poco a posicionarnos de un discurso político. Entonces, si a nosotras ya nos cuesta expresarnos políticamente, a las mujeres del proyecto que estaban como un poco cerradas a su estructura familiar, no ha habido un discurso en relación a lo migrante. Lo que sí que ha habido un discurso de reivindicación de decir... Por ejemplo, tuvimos una reunión con Ada Colau, porque las mujeres querían pedir un local a la alcaldesa y como explicar todo lo que estábamos haciendo, y en ese encuentro sí que apareció toda la fuerza que tenían ellas a la hora de expresarse, de explicar lo que estaban haciendo, de explicar lo que querían, de empezar a trabajar de manera más visible, y de visibilizarse, que es una cosa que ellas siempre quieren hacer, que las conozca más gente. Y claro, es como que en el grupo no ha salido todavía “yo soy migrante y tu que eres española tenemos diferentes problemas...” No, porque yo creo que se comparten bastantes problemáticas. Y no tenemos gente en situación de irregularidad. Que eso es otra cosa.

Vale, eso es importante...

Claro, porque todas las personas el tema de la jurisprudencia para trabajar... está cubierto. A título personal, yo te diría que las personas líderes del proyecto, de las más fuertes, son migrantes. Y yo creo que esto pasa porque tienen que buscarse más recursos para solucionar cosas, porque no hay familia que lo resuelva. Pero esto no lo dice la Red, lo digo yo. Si que es verdad que uno de los objetivos de este año es empezar a hacer una escuela política de feminismo, y el tema del... no hemos trabajado temas de racismo, por ejemplo. No, porque además se ha dado que los espacios en los que se comparte, si hay que para la reunión para hablarlo en árabe, pues se para y se traduce. Ya está. A nadie le incomoda que esto pase.

¿Y como creéis que ha impactado la iniciativa, tanto para ellas mismas como para las personas que han recibido estas mascarillas?

La iniciativa ha sido recibida de una manera muy... ha sido acogida de una manera muy positiva por parte de la gente que nos ha visto en internet, en las redes... También de la administración pública. Yo creo que tienen un poco de interés en que tire adelante este proyecto, sobre todo porque son mujeres que quieren tirar adelante un proyecto económico bajo la mirada de la economía social y solidaria, en un contexto en que la ciudad tiene bastantes ganas de que esto pase, con el gobierno que tenemos ahora. Porque venimos de la historia de Alencoop, Diomcoop, de fomentar mucho la economía social y yo creo que se están eximiendo formas de hacer economía desde lo comunitario y con colectivos en situación de vulnerabilidad. Yo creo que es un tema que está muy en auge en la ciudad. Pero que al mismo tiempo es muy difícil de llevar, aun, porque hay muchas variables jugando en nuestra contra. Era impacto lo que me habías dicho, ¿no?

Sí.

En las mujeres ha impactado de manera muy positiva. Mucho. Ha habido un cambio super fuerte, y es que hay una historia, y es que una de las personas que, de las costureras, no diré nombre... pero en un momento de la cuarentena, cuando ya estábamos acabando, ella era evangelista, y pertenecía a una iglesia que es bastante restrictiva, y de golpe ella un día me llamó y me dijo “Mira Daniela, voy a dejar la Iglesia porque me he dado cuenta de que para mí, el empoderamiento es otra cosa, ser parte de un grupo, es otra cosa, y aquí me siento como en mi sitio, reconocido y realizada, y en la iglesia me pasa que es algo como que tengo que trabajar para ellos, o si no tengo que dar dinero y es como un poco que no acaba de ser un trabajo transversal y transparente.” Y para mí eso es muy fuerte que pase, porque las iglesias son una manera de estructurarse a nivel comunitario, pero es que esa mujer se dio cuenta de que podía superar el nivel iglesia e ir al nivel cooperativo o asambleario y ser más auténtica. Yo recuerdo que un día le pregunté que por qué no bailaba, y me dijo que en la iglesia le prohibían bailar. Osea, que empiezan a pasar cosas que... por ejemplo, una se mudaba el otro día de casa, le sobraba una bicicleta, y llamó a una mujer de la Red para ofrecérsela. Se empiezan generar intercambios entre ellas, de estar organizadas. Es muy guai.

Recupero una cosa que me estabas diciendo antes, cuando me decías que en el contexto actual se ponen muchas barreras para la organización de proyectos así. ¿A que tipo de barreras te refieres?

Es difícil porque, por ejemplo, presentarte a una subvención de la administración, si no fuera por el equipo técnico, que somos cuatro compañeras, las mujeres solas, no sé si lo podrían hacer, porque el lenguaje, y las maneras y los sistemas de hacer son muy complejos y muy cerrados. Entonces, a mí a veces me da la sensación de que a nivel de Gobierno se quiere trabajar en pro de los colectivos vulnerables, pero se les ofrecen las mismas maneras y las mismas formas de hacer que a los colectivos no vulnerables. Nosotras hacemos un curro de técnicas, pero en el fondo hay una dependencia, porque si nosotras nos vamos, ellas se quedarán colgadas. Son barreras a la hora de ofrecer los recursos y en el cómo acceder a ellos. Todo el proceso que tienes que hacer para poder ser una costurera buena, para que el mercado te venga a buscar como productora, y tu como mujer costurera tienes 4 hijos que cuidar, no sabes el idioma, te están pidiendo que vayas a no sé cuántas formaciones para aprender a hacerlo, que además vengas a la asamblea, y que además sobrevivas porque de momento no te puedo ofrecer un sueldo. A veces siento que les llenamos de cosas y actividades y ellas ya no pueden más. Igual se saturan a la hora de llevar a cabo un proyecto. Es que hasta nosotras nos saturaríamos, porque sin tener hijos y teniendo todo cubierto, es super cansado.

Ahora te voy a preguntar por el trabajo en red. Antes ya me mencionabas que habíais colaborado con la Fundación Pare Manel. ¿A la hora de hacer esta iniciativa habéis colaborado con otras organizaciones?

La red en sí ya son como grupos en toda la ciudad de costureras que se articulan en la Red. No son personas sueltas, son grupos. A nivel técnico trabajamos la Cooperativa Etcèteres y la Fundació Pare Manel. Y a la hora de ofrecer la ayuda durante el COVID, la Fundació Pare Manel que ya tienen mucha presencia en el territorio se conecta con las Xarxes de Suport del Barrio.

De Nous Barris...

Sí, de Nou Barris. Y al mismo tiempo... Básicamente hemos recibido más ayuda que dado, casi. Hemos ayudado con el tema de las mascarillas a las Xarxes de Suport que surgieron en el

momento de la pandemia. Entonces ahora lo que estábamos haciendo era generar alianzas, por ejemplo, con espacios que querían hacer mascarillas y no sabían cómo... pues íbamos a enseñarles.

Vale, ¿para que pasen a formar parte de la Xarxa?

No, en principio a enseñarles. Ese es otro tema super delicado. En principio la Red está cerrada, porque es un proyecto tan complejo que hay que estar todavía concentradas en como lo definimos y lo construimos, para luego abrirlo. Y porque hay dinero de por medio... Entonces sí que puede ser... de hecho cuando empezamos a salir en la tele había mucha gente que nos escribía “ai, yo quiero ser costurera, yo quiero estar con vosotras...”. Pero claro, las que somos, que ya tienen una trayectoria larga en el proyecto, primero hay que saber cómo se va a construir lo de dentro para luego poder abrirlo.

Porque además en este contexto se ha puesto a coser en sus casas mascarillas...

Claro.

Solo para puntualizar, cuando me has dicho que habíais ayudado con el tema de las Xarxes de Suport de Nou Barris, ¿te refieres a que les habéis dado mascarillas para los propios organizadores o que desde la Xarxa de Suport han repartido las mascarillas que vosotras hacíais?

No, la Xarxa de Suport también ofreció gente que cosía mascarillas, y se ofreció a los equipaments del barri y los vecinos y vecinas.

Y, más allá de Nou Barris, ¿habéis tenido colaboración con otras organizaciones?

No. Por ejemplo, con el tema de las mujeres de Tanger, no tuvimos más contacto.

¿Y por qué decidís coser mascarillas?

Lo que pasó fue que era el momento de máximo cierre de la pandemia, el mundo se había parado y se había cerrado. Y eso fue guai porque la producción se tuvo que hacer local, porque la gente estaba necesitando cosas al lado de tu casa. Y fue un tema que... cuando vas a los proveedores no había casi tela para hacer, porque era como una cosa que estaba escaseando en ese momento. Entonces, decidimos hacer mascarillas porque había una necesidad social, porque había una urgencia, y también porque decidimos ponernos a prueba en el sentido de ver si éramos capaces de producir algo en cadena, que era algo que nunca habíamos hecho. Porque acuérdate que nosotras, lo último que habíamos hecho público era un desfile en plaza Cataluña, y nos reuníamos cada semana para hablar sobre qué queríamos hacer, cual sería nuestro producto, cual será nuestra comunicación... Y entonces es como que, fue guai porque se relocalizó el textil de proximidad, porque se estaba agotando el material que había.

¿Habéis reflexionado respecto a la gestión de los recursos económicos y humanos des de el gobierno? Si creéis que se han gestionado bien en la pandemia...

No, no hemos reflexionado sobre eso. La Red es como que hay tanta faena por hacer, que es muy operativo el proyecto. Entonces muchas veces nos centramos muchísimo en resolver, solucionar y no damos espacio para esos debates más políticos. Pero claro, sí que mientras hacíamos mascarillas, sí que alguna mujer nos explicaba que no estaba pudiendo cobrar el ERTE o no sabía como cobrar la ayuda, o en extranjería no había citas para renovar el NIE. Si que son cosas que fueron saliendo. El principal problema que hemos tenido fue a la hora de pedir las

ayudas económicas, lo difícil que fue, sobre todo a nivel de SEPE, que estaba muy bloqueado todo. Y luego las citas, si que ha sido un problema que ha sido muy fuerte. Extranjería no tenía citas, y yo derivé algunas mujeres al programa de la Safia. Yo también me senté con ellas a buscar citas, pero era imposible. En serio. Yo te digo una cosa, a mi me pasó que... conicidió que en esa época tuve que renovar mi NIE, que tengo NIE de Colombia. Lo reclamé durante la pandemia y lo tuve que ir a buscar post-pandemia. Y a mi madre no le dio tiempo de renovarlo, y a mi hermana tampoco. Y llamé a la Policía, porque también para mi trabajo en Barcelona Activa tengo a personas pendientes de renovar el NIE este año, y le dije "oye, me puedes decir cuando salen las citas para poder... trabajo en el Ajuntament para poder decirle a la gente a la que atiendo". Y me dijo "No te lo puedo decir porque no sé si tu eres una de las mafias que venden citas", ¿sabes? ¿Qué hay mafias vendiendo citas? Las hay.

En fin... ¿Y cómo creéis que se debería haber gestionado la crisis sanitaria para evitar todo el desabastecimiento de equipos de protección individual de la población?

Bueno, la economía en si tiene una manera de hacer las cosas, y sobre todo en el textil pasa, que es que la producción local ya no existe en la ciudad. Si tuviéramos que vivir de lo que se hace aquí, en lo cercano, no sé de lo que viviríamos, porque todo pasa por procesos de importación, exportación, producción deslocalizada en el sud-este asiático en condiciones super precarias... Que cuando tu también ofreces a la ciudadanía le precio de las cosas, la gente te dice que es muy caro. Hemos perdido la consciencia de lo que valen las cosas. Entonces yo creo que primero pasa por un sistema de volver lo económico más cercano y mejor distribuido, porque está en manos de grandes potencias y como que desconocemos cómo se hacen las cosas. Y eso en la Red de Costura es muy visible porque además producir cosas desde el textil es muy difícil.

¿En qué sentido?

En el sentido de que los tejidos forman parte de, cual es el tejido que vas a comprar, como vas a organizar toda la producción, hay mucho gasto de horas de trabajo, porque es algo que se hace super manual, si no puedes invertir en maquinaria, porque depende de qué forma sea es super difícil. Y todo se puede hacer en China.

¿Cuál es el futuro de la Xarxa de Dones Cosidores?

A nivel de futuro, lo que nos planteamos es poder consolidar los grupos de costura en lo que sería la gestión y la gobernanza de la propia red. Que las mujeres empiecen a generar más autonomía a la hora de tomar decisiones, plantearse los encargos. Porque hasta ahora el equipo técnico está haciendo mucho trabajo en eso. Luego también poder generar un ingreso un poco más constante a las mujeres que forman parte, ósea que haya un ingreso económico para cada una. Mejorar la formación y hacer una mejora de la calidad de lo que producimos, porque en el fondo estamos en el mercado y tenemos que ser buenas. Y tener un poco de sostenibilidad económica a la hora de tener un poco de músculo y de estructura financiera. Y organizarnos de una forma jurídica concreta. Porque esto es un proyecto emprendedor y tenemos que decidir que somos, si cooperativa, si SL o SA. Seguramente acabaremos siendo cooperativa. Pero hay que hacer todo un camino de papeleo, de decisiones, de decidir proyecto, que todavía está muy verde y necesita su tiempo y su proceso.

¿Y a día de hoy seguís cosiendo mascarillas?

Sí, a día de hoy seguimos cosiendo y seguimos trabajando en pro de recibir comandas de Ajuntaments o cosas así que nos quieran hacer otros encargos. La mascarilla es un proceso de

aprendizaje, es una situación momentánea, y en el futuro lo que queremos es producir cosas del textil a gran escala. A gran escala en el sentido de recibir comandas de producción.

Ahora la situación es un poco de incertidumbre, ¿pero vuestra intención respecto a la idea de coser mascarillas, cuanto en el tiempo se sostiene?

Nosotras ahora nos hemos presentado a varias subvenciones y la idea, yo creo que se puede alargar un año máximo. No lo hemos hablado, pero yo creo que es un año máximo, y a partir de ahí empezar a hacernos profesionales y hacer otras cosas.

Porque ahora mismo, las cosas que estáis cosiendo, ¿seguís vendiéndolas?

Tenemos un stock que hicimos en verano, la producción de coser-coser no se está haciendo. Ahora estamos más centradas en reactivar los grupos, retomar las formaciones y ver si podemos tener un espacio propio.

¿Cuál creéis que es el futuro de la Economía Social y Solidaria y las iniciativas solidarias que han surgido, teniendo en cuenta el papel que han tenido durante la pandemia?

A nosotras nos ha ayudado la estructura técnica que tenemos, que hizo presión un poco, de manera amistosa y cariñosa, utilizando los contactos que teníamos, para poder negociar un pago por lo que se estaba haciendo. Porque se unen un poco las fuerzas del equipo técnico y el colectivo vulnerado, y de decir... estamos bien conectadas y es un proyecto que está muy bien referenciado de que la gente que trabaja dentro tienen buenas relaciones con la administración. No es un proyecto que nace desde la reivindicación, como puede ser el Espacio del Inmigrante, que nace desde la rabia para solucionar mi problema. Entonces yo creo que el equipo técnico ha hecho un papel clave de reivindicar la necesidad y la cosa de que lo que tenemos son activistas, no voluntarias, y que es gente que quiere vivir de la costura, que sea un trabajo reconocido, no voluntarias que cosen para el barrio y ya está.

Ya te he hecho todas las preguntas, pero no sé si hay algo más que quieras añadir...

Buenos, no, eso, solo decir que la emprenduría en colectivos en situación de vulnerabilidad es muy bonita sobre el papel, pero luego a la hora de desarrollarlo es un tema muy complejo. Y que generar organizaciones y estructuras que puedan sostenerse por si mismas, para atender a las necesidades de estos colectivos es un trabajo. Y son procesos largos. Sabes, que tu me podrías decir "ai, pero podríais hacer un Instagram y vender..." Si, pero si tu supieras toda la complejidad que hay... sí lo puedo hacer yo, ¿pero qué gracia tiene que lo haga yo? Es un proceso muy complejo y se atraviesan muchos tiempos vitales diferentes.

Ahora que hablabas del Instagram... ¿Habéis utilizado las redes sociales de algún modo para la iniciativa?

Sí, pero utilizamos las redes sociales de la Cooperativa Etcèteres y de la fundación Pare Manel, y eso también nos sirve de impulso. Y està guai, porque las entidades del barrio, y estas dos organizaciones ofrecen su infraestructura para hacer de paraguas de la Red. Que también es como una alianza super chula.

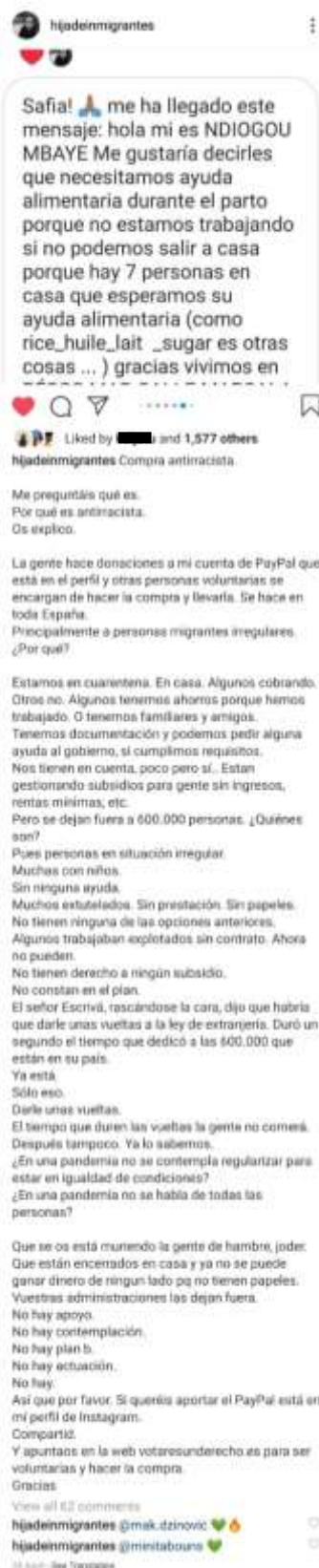
Pues ya está, ahora ya sí que no tengo más dudas. Muchas gracias por tu tiempo, Daniela.

De nada, ¡a ti!

7.2. Imatges, recursos d'Internet

Imatge núm. 1. El Aaddam, S. [@hijadeinmigrantes] (20 d'abril 2020) [Imatge d'Instagram]

Recuperat de: https://www.instagram.com/p/B_NXwQepHsP/



Imatge núm. 2. Cooperativa Etcèteres. [@etceteres_coop] (3 de març del 2020) [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B9Rsi7Zhck/>



Imatge núm. 3. Fundació Pare Manel. [@fundacio.pare.manel] (28 de març del 2020) [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B-SjJq3BN6v/>



Imatge núm. 4. Fundació Pare Manel. [@fundacio.pare.manel] (1 d'abril del 2020) [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B-c0yHUBErA/>



Imatge núm. 5. Abarka Catering. [@abarkacatering] (6 de maig del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: https://www.instagram.com/p/B_2OODilhFp/



Imatge núm. 6. Abarka Catering. [@abarkacatering] (6 de maig del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: https://www.instagram.com/p/B_2Q7ipFYaN/



Imatge núm. 7. Abarka Catering. [@abarkacatering] (7 de maig del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: https://www.instagram.com/p/B_5YK9ql3P0/



Imatge núm. 8. Abarka Catering. [@abarkacatering] (13 de maig del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/CAI7CO3hQlv/>



Imatge núm. 9. Abarka Catering. [@abarkacatering] (18 de maig del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/CAU3HF5IYbV/>



Imatge núm. 10. Abarka Catering. [@abarkacatering] (26 de maig del 2020) [Imatge d'Instagram] Recuperat de: https://www.instagram.com/p/CAplzoxH_PM/



Imatge núm. 11. Health Warriors. [@healthwarriors_] (24 de maig del 2020) [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/CAkMQb8CPmA/>



208 likes

healthwarriors_ Ayer para comer estuvimos en #ElRaval de #Barcelona. Uno de los barrios más castigados por el #Covid19 y por lo que éste va dejando a su paso, aparte de uno de los barrios con la mayor tasa de pobreza de la ciudad. Pero también es un claro reflejo de la multiculturalidad de este barrio, mezcla de etnias, religiones, culturas, colores, olores y sabores, la pura esencia de lo que es la ciudad. Ayer a través de @abarkacatering y su comida senegalesa le dimos de comer a familias de toda condición.

Pero sobre todo y en especial a las de las familias monoparentales como la de Hajar o la de Karen. Una unidad familiar monoparental, es decir es ella y su hijxs. Hijxs de El Raval, ellas dos cómo muchas otras personas, construyen el barrio cada día, entre ellas, ayudándose mutuamente, entre vecinxs. Personas que viven y conviven cada día con desahucios, narcopisos, el vivir en la calle, y la gentrificación. Es decir tener que convivir con locales "cool" y con pisos de más de 1000 euros de alquiler a la semana destinados a "quiris" que se pasean por las calles del barrio haciendo fotos como si estuvieran en Disney World, a la caza del graffiti o del homeless. Personas maravillosas que vamos conociendo en nuestro movimiento y que nos hacen ver la realidad de una ciudad como Barcelona, la que como decía Peret "Es poderosaa!". Y sí, lo tienen y gracias a mujeres como ellas que conforman y forma parte activa de la @xarxadesuportmutudelraval. Ayer Hajar, Karen y su hijxs y 30 personas más comieron, y muy bien, gracias a lxs voluntarxs de la Xarxa de El Raval y gracias también a Soli, a Guido a Khady, a Hadia, a Paula y a Cheikh - www.abarkacatering.com - Gracias a todas las que formáis parte de esas xarxes de apoyo y que cada día dais una lección de vida a todxs, en especial a los que nos preocupamos por nuestrxs vecinxs.

Fotos: @larougephotography <3

#HealthWarriorsBcn #FoodActivism #FoodvsCovid19
#BCNFood #BcnVsCovid19

View all 8 comments

24 May · See Translation

Imatge núm. 12. Jesus. [@taximercedes1280] (2 de maig del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: https://www.instagram.com/p/B_qXjhmoFN/



taximercedes1280 • Follow



taximercedes1280 Esta es una lucha que no tiene fronteras, todos unidos venceremos! 🤝 -

#food #mercedes #taxi #health
#covid19 #comida #ayuda
#africanfood

24w



Liked by abarkacatering and 18 others

MAY 2

Imatge núm. 13. Abarka Catering. [@abarkacatering] (22 de juliol del 2020) [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/CC65WXvhcN4/>



Imatge núm. 14. Abarka Catering. [@abarkacatering] (23 de setembre del 2020) [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/CFfoX9zhskj/>



Imatge núm. 15. Espacio del Inmigrante Raval. [@espacioinmigran] (28 de març del 2020)
[Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B-Qe6GzqK7Y/>



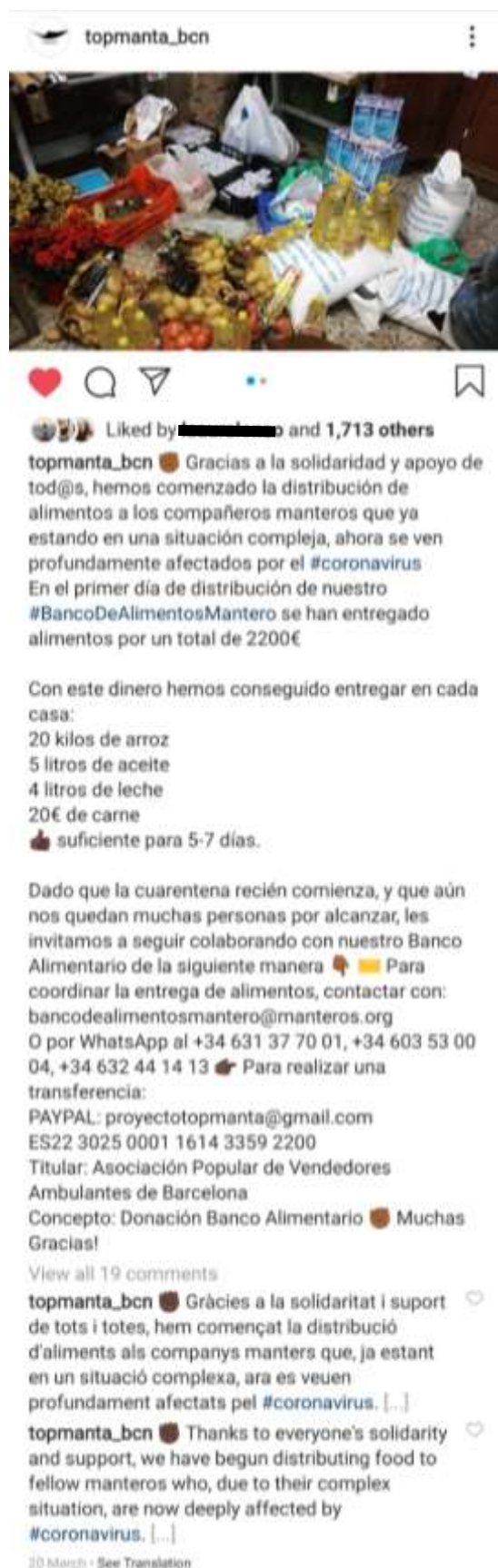
Imatge núm. 16. Espacio del Inmigrante Raval. [@espacioinmigran] (9 d'octubre del 2020)
[Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/CGIdF3fq0pS/>



Imatge núm. 17. Top Manta [@topmanta_bcn] (17 de març del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B92MI-8qYaf/>



Imatge núm. 18. Top Manta [@topmanta_bcn] (20 de març del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B98-bQBD2p1/>



Imatge núm. 19. Top Manta [@topmanta_bcn] (25 de març del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B-KPTIHDIIIG/>



Imatge núm. 20. Top Manta [@topmanta_bcn] (27 de març del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B-O1zfCD888/>



Imatge núm. 21. Top Manta [@topmanta_bcn] (29 de març del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B-VSiVnq5nJ/>



Liked by [redacted] and 14,529 others

topmanta_bcn !! Acaban de identificar a dos compañeros que llevan días cosiendo mascarillas y batas para hospitales catalanes. Cuando salían del taller de producción la Guardia Urbana les ha parado para preguntar dónde iban. Han explicado que son costureros y que están trabajando en la producción de material sanitario. Han enseñado el certificado que acredita que están realizando este trabajo, documento obligatorio, y el certificado de autorresponsabilidad, documento opcional. Con menosprecio, los agentes les han pedido la identificación personal. Al comprobar que no tienen NIE (documento de identidad de extranjero) les han dicho que no pueden volver al taller a coser material sanitario porque sin NIE no pueden trabajar. **X** Denunciamos este acto racista de la Guardia Urbana de Barcelona (@barcelona_gub) y esperamos poder seguir con nuestro trabajo y hacer llegar el material que tanto necesitan los hospitales. Ayer entregamos las primera batas médicas a la Directora del servicio de Oftalmología del Hospital General de Granollers, ella misma se desplazó al taller para recogerlas.

Somos costureros y con o sin papeles queremos ayudar a frenar la situación del COVID-19.

[View all 383 comments](#)

lupita.ferrer.9250 🙄🙄🙄🙄

illanrosi Si en vez de multar ayudaran más mejor nos iría a tod@s, gracias por vuestra labor

29 March · See Translation

Imatge núm. 22. Top Manta [@topmanta_bcn] (24 de setembre del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/CFhOrxeDi8r/>



Imatge núm. 23. Espacio del Inmigrante Raval. [@espacioinmigran] (23 de setembre del 2020)
[Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/CFeajfMKx8X/>



espacioinmigran



COMUNICADO:

¡Nueva Alerta de desahucio al Sindicato Mantero, Espacio del Inmigrante y Sindicato d'habitatge del Raval!

Hemos sido notificados de un nuevo intento de desahucio que se realizará entre el 1 y 15 de Octubre hacia los locales donde se encuentra el Sindicato Mantero, la Caracola, el Espacio del Inmigrante y el Sindicat d'habitatge del Raval. Se trata de entidades que realizan un trabajo social fundamental, que han luchado durante años por el barrio y recientemente en un contexto de crisis sanitaria. Además, en estos espacios se acoge temporalmente a migrantes en situación de extrema vulnerabilidad que con el desahucio serán echadxs a la calle!



Liked by **jaimepiedraj** and **164 others**

espacioinmigran 🇪🇸 ¡Nueva Alerta de desahucio al Sindicato Mantero, Espacio del Inmigrante y Sindicat d'habitatge del Raval! Aquí está nuestro comunicado. Atentos a nuestras próximas convocatorias!

View all 3 comments

laiahmoya 🍌



kristina9x3 Cabrones, otro desahucio abierto. A liarla



23 September • See Translation

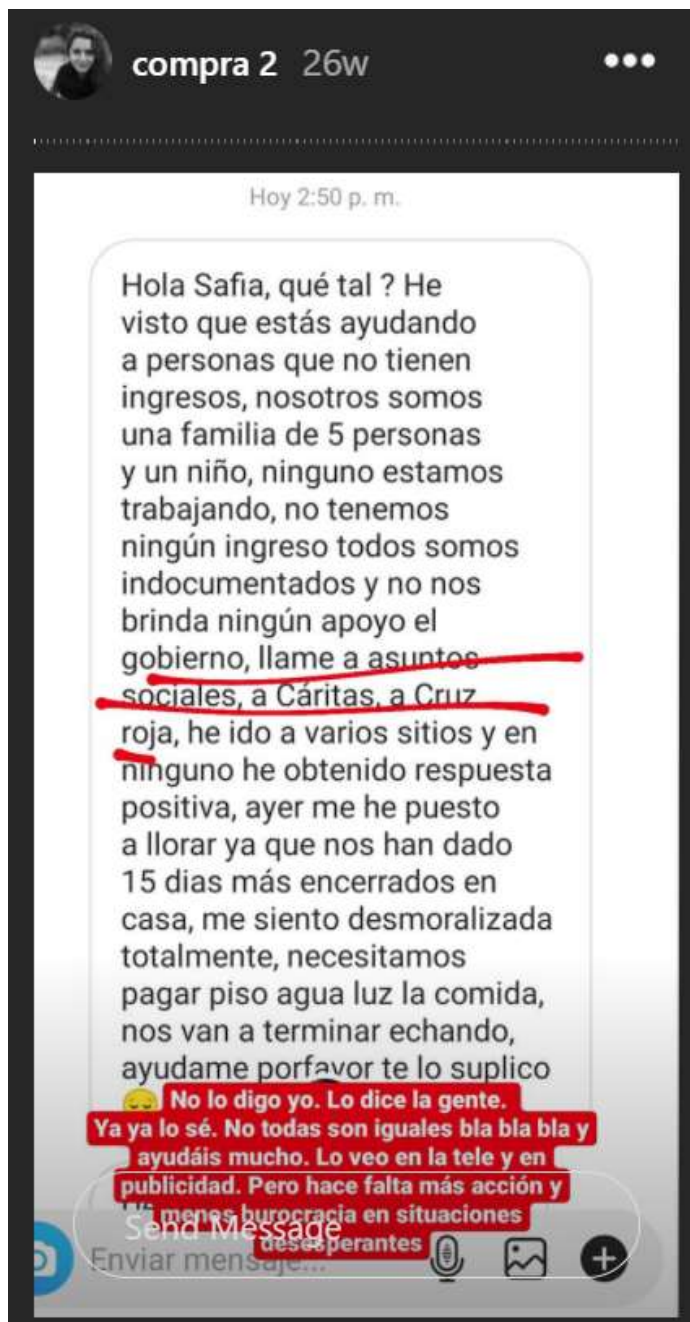
Imatge núm. 24. Espacio del Inmigrante Raval. [@espacioinmigran] (3 d'octubre del 2020)
 [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/CF3xigRqpMf/>



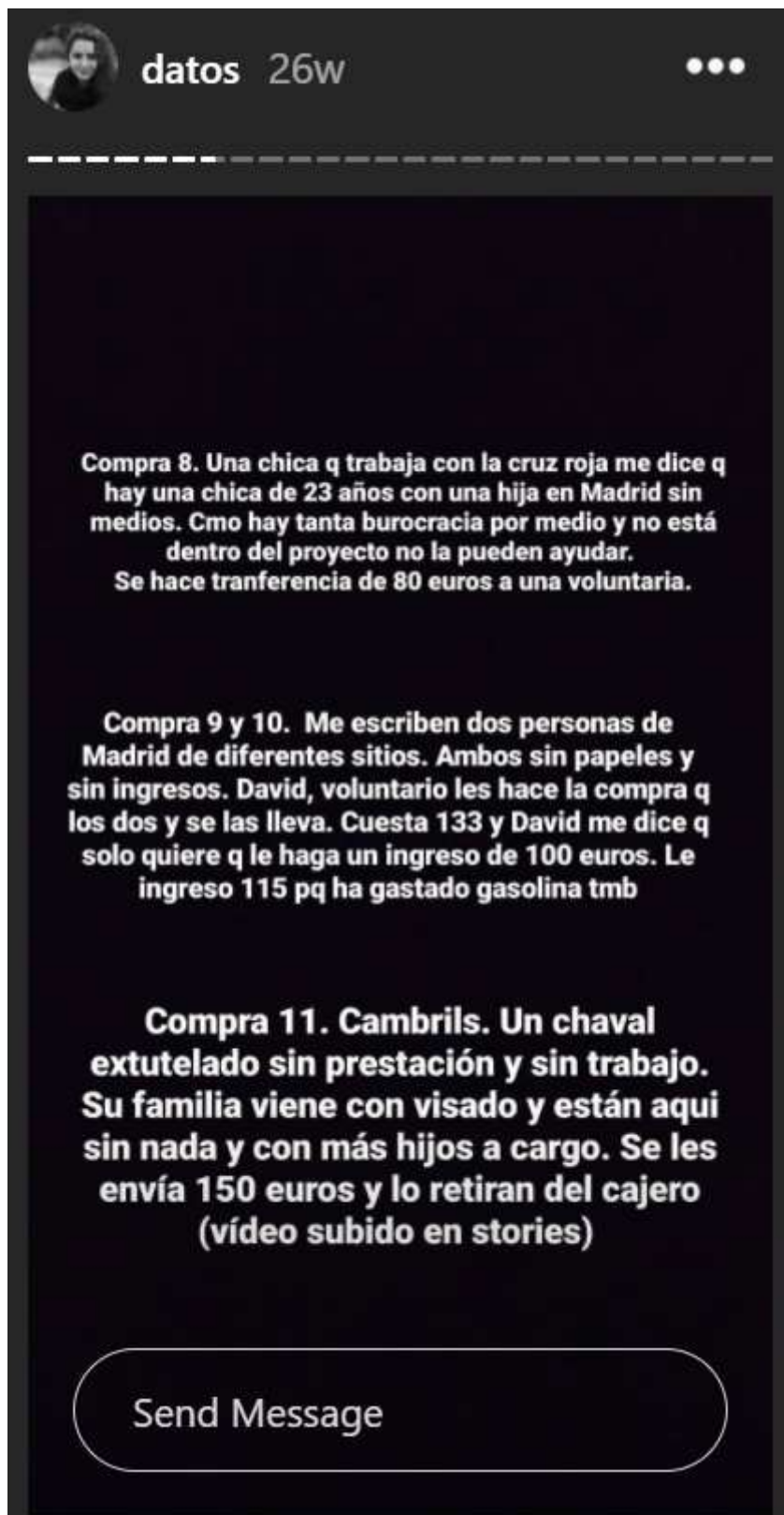
Imatge núm. 25. Espacio del Inmigrante Raval. [@espacioinmigran] (8 d'octubre del 2020)
 [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/CGFc-voKX4G/>



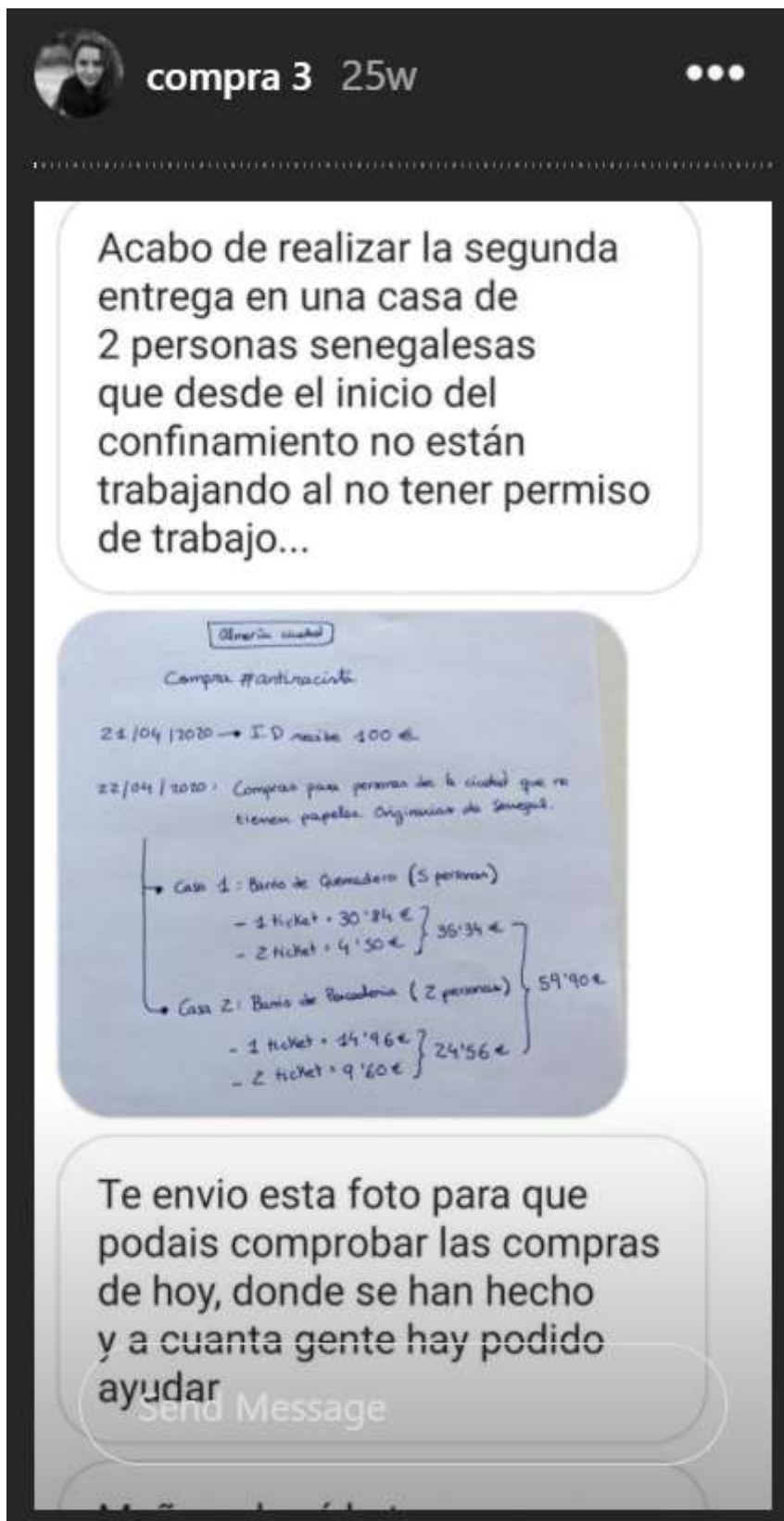
Imatge núm. 26. Safia Elaaddam. [@hijadeinmigrantes] [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/stories/highlights/17901769489458533/>



Imatge núm. 27. Safia Elaaddam. [@hijadeinmigrantes] [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/stories/highlights/17858531104885628/>



Imatge núm. 28. Safia Elaaddam. [@hijadeinmigrantes] [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/stories/highlights/17842927034156287/>



Imatge núm. 29. Safia Elaaddam. [@hijadeinmigrantes] [Imatge d'Instagram] Recuperat de: <https://www.instagram.com/stories/highlights/17842927034156287/>



A screenshot of a social media post from the account "hijadeinmigrantes". The post features a black background with large, bold, pink and white text that reads: "¡LOS DERECHOS NO SE VENDEN ! #tecedounacita". Below the text are icons for heart, comment, share, and bookmark. It shows 772 likes and several comments. One visible comment says: "hijadeinmigrantes A las personas migrantes en España o nos venden los derechos fundamentales y básicos o nos los quitan. Nos venden citas. Nos venden la nacionalidad. Nos venden contratos de trabajo. Nos quitan el derecho a voto. Nos quitan el derecho a ser votadas. Nos quitan el derecho a ser funcionarias del estado. Y un largo etcétera. Necesito vuestra ayuda con esta campaña. Os explico 🔥🔥 TODO el mundo puede participar. Da igual la provincia y el país en el que te encuentres o en el que se encuentre la persona que necesita cita. Da igual si tienes DNI o NIE. Da igual si eres mayor de edad o menor de edad. La campaña trata de contactar con una persona que está buscando cita para hacer un trámite de extranjería y no encuentra porque las venden. El precio ronda entre 30-600 euros. Depende de la cita que necesites. Contacta con esa persona y ayúdala a buscar cita. Con sus datos. Sigue los pasos de mis historias destacadas \"pasos citas\" y contactame para darte las horas clave en las que salen las citas. Da igual donde estés. Sólo necesitas internet, ganas y los datos de una persona que necesite cita. E intentarlo varias veces seguidas en esas horas clave. 🗳️🗳️🗳️🗳️🗳️🗳️🗳️🗳️🗳️🗳️ Estoy pensando en montar una concentración en Barcelona. Comentad abajo si estáis dispuestas a venir y a apoyarnos. Por favor. Compartid. Comentad. Ayudad. Difundid. Esto es desesperante. #tecedounacita". At the bottom, there are two more comments: "hijadeinmigrantes @c.a.ro.l.i.n.a qué oficina?" and "hijadeinmigrantes @cameerc rellena tus datos en la página web votaresunperdido.es (puedes encontrar el link en mi perfil)". The date "13 December 2019" and "See Translation" are at the very bottom.

Imatge núm. 30. Hijadeinmigrantes. [@SafiaElaaddam] (13 d'abril 2020) [Imatge de Twitter]
Recuperat de: <https://twitter.com/SafiaElaaddam/status/1249629136496320513>



Hijadeinmigrantes @SafiaElaaddam · 13 abr.

Pedimos la REGULARIZACIÓN de todas las personas migrantes. Porque ASÍ garantizamos los derechos de TODAS las personas en esta crisis. Y no como vosotros decís. Porque cuando decís TODOS Y TODAS os dejáis a miles y miles de personas FUERA.

[#RegularizacionYa](#)



15

259

354



Imatge núm. 31. Top Manta [@topmanta_bcn] (12 d'abril del 2020) [Imatge d'Instagram]
Recuperat de: <https://www.instagram.com/p/B-48u8SjcfI/>

